

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Mgr. Karolina Nováková

REORGANIZAČNÍ PLÁN – SESTAVENÍ A PROVÁDĚNÍ

REORGANIZATION PLAN – PREPARATION AND PERFORMANCE

Rigorózní práce

Vedoucí rigorózní práce: JUDr. Tomáš Pohl

Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 15.6.2015

Prohlašuji, že předloženou rigorózní práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 15.6.2015

Podpis

„Děkuji panu JUDr. Tomáši Pohlovi, konzultantovi mé rigorózní práce, za jeho užitečné připomínky a komentáře a za laskavý a velmi obětavý přístup, který zaujal k této práci.“

Obsah:

Úvod.....	1
1. Reorganizace jako sanace úpadku.....	5
1.1 Základní charakteristika dlužníka	5
1.2 Obecné vymezení reorganizace	6
1.2.1 Zákonná definice reorganizace	6
1.2.2 Koncept běžícího podniku	6
1.2.3 Ekonomická odůvodněnost reorganizace	7
1.3 Přípustnost reorganizace	8
1.3.1 Řešení úpadku.....	8
1.3.2 Negativní přípustnost reorganizace.....	9
1.3.3 Kvantitativní přípustnost reorganizace	9
1.3.4 Kvalitativní přípustnost reorganizace	12
2. Věřitelé v reorganizaci.....	14
2.1 Obecně o postavení věřitelů v reorganizaci	14
2.2 Rozdělení věřitelů do skupin a jeho kritéria	15
2.2.1 Zájmy jednotlivých skupiny věřitelů	16
2.2.2 Věřitelé se shodným právním postavením a hospodářskými zájmy	16
2.2.3 Kontrola nad zařazením věřitelů do jednotlivých skupin	18
2.3 Zajištění věřitelé.....	19
2.4 Nezajištění věřitelé.....	23
2.5 Společníci a členové dlužníka.....	24
2.6 Věřitelé s pohledávkami nedotčenými reorganizačním plánem	26
3. Reorganizační plán.....	27
3.1 Účel reorganizačního plánu	28
3.2 Právo sestavit reorganizační plán.....	29
3.3 Minimální náležitosti reorganizačního plánu.....	32
3.3.1 Rozdělení věřitelů do skupin	32
3.3.2 Určení způsobu reorganizace.....	33
3.3.3 Opatření k plnění reorganizačního plánu	34
3.3.4 Provoz dlužníkovy podniku	34
3.3.5 Financování reorganizačního plánu	35
3.3.6 Zaměstnanost v dlužníkově podniku	36
3.3.7 Závazky po skončení reorganizace	36
3.3.8 Rezervy na dosud nezjištěné pohledávky	37
3.3.9 Náležitosti reorganizačního plánu stanovené prováděcím předpisem	38
3.4 Opatření k plnění reorganizačního plánu	40
3.4.1 Restrukturalizace pohledávek věřitelů.....	41
3.4.2 Prodeje majetkové podstaty nebo její části	42
3.4.3 Vydání části dlužníkových aktiv.....	44
3.4.4 Fúze dlužníka	45
3.4.5 Vydání akcií nebo jiných cenných papírů.....	46
3.4.6 Zajištění financování provozu dlužníkovy podniku.....	47
3.4.7 Změna zakladatelského dokumentu	48
3.5 Doklady k reorganizačnímu plánu	49
4. Zpráva o reorganizačním plánu.....	50
4.1 Účel zprávy o reorganizačním plánu	50

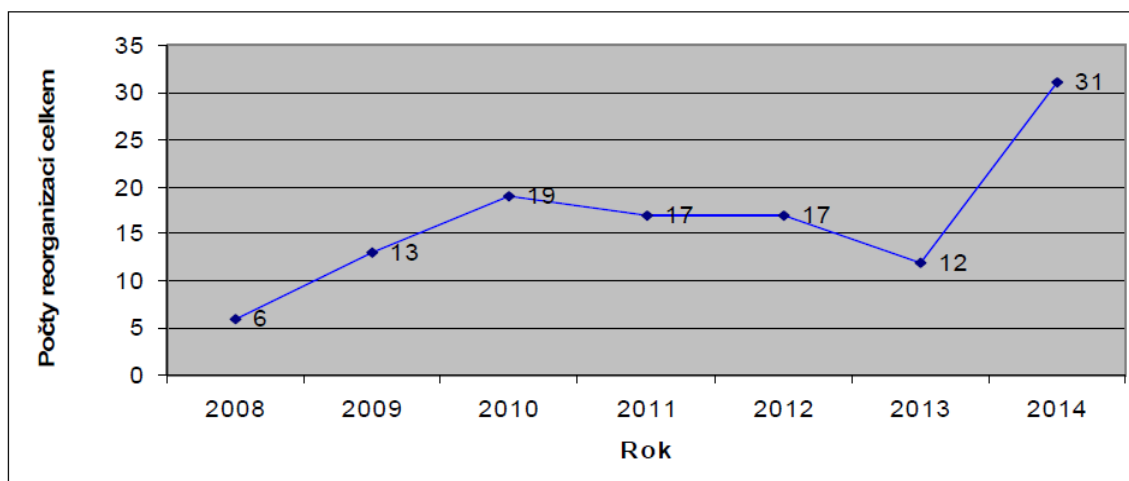
4.2	Minimální náležitosti zprávy o reorganizačním plánu.....	50
4.3	Schválení zprávy o reorganizačním plánu insolvenčním soudem	52
5.	Projednání a schválení reorganizačního plánu	53
5.1	Svolání schůze věřitelů	54
5.2	Hlasování o přijetí reorganizačního plánu mimo schůzi věřitelů	55
5.3	Hlasování o přijetí reorganizačního plánu	59
5.4	Schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem	63
5.4.1	Reorganizační plán schválený všemi skupinami věřitelů	63
5.4.2	Reorganizační plán neschválený některými skupinami věřitelů.....	67
5.4.3	Spravedlnost reorganizačního plánu	69
5.5	Změna a doplnění reorganizačního plánu	71
5.6	Zamítnutí reorganizačního plánu	73
5.7	Odvolání proti rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu	74
6.	Provádění reorganizačního plánu	75
6.1	Účinnost reorganizačního plánu.....	75
6.1.1	Nahrazení dosavadních nároků na majetek dlužníka.....	77
6.1.2	Dispoziční oprávnění k majetkové podstatě	79
6.1.3	Obnovení výkonu funkce nejvyššího orgánu dlužníka.....	80
6.1.4	Změna dokumentů upravujících vnitřní poměry dlužníka.....	81
6.1.5	Pohledávka věřitele z úvěrového financování	82
6.1.6	Vydání cenných papírů	84
6.1.7	Zánik pohledávek.....	85
6.1.8	Výkon rozhodnutí a exekuce	86
6.2	Role insolvenčního správce	87
6.3	Kontrola nad prováděním reorganizačního plánu	89
6.4	Změna reorganizačního plánu	90
7.	Skončení reorganizace	93
7.1	Zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu	94
7.2	Přeměna reorganizace v konkurs	96
7.3	Vzetí na vědomí splnění reorganizačního plánu	100
8.	Důvody malého počtu úspěšných reorganizací.....	102
	Závěr	107
	Seznam zkratk	110
	Použitá literatura	112
	Resumé.....	118
	Summary.....	119
	Klíčová slova	120
	Key words	120

Úvod

Dnem 1. 1. 2014 nabyla účinnosti zásadní novela Insolvenčního zákona označovaná někdy také jako Revizní novela, která přinesla velmi očekávanou a diskutovanou změnu dopadající do oblasti sanačního způsobu řešení úpadku a otevírající tak bránu reorganizace širšímu okruhu subjektů než doposud.

Jak vyplývá z dostupných statistik, od roku 2008, tedy od okamžiku, kdy vstoupil v účinnost Insolvenční zákon, který nahradil stávající Zákon o konkurzu a vyrovnání, docházelo v České republice každým rokem k postupnému zvyšování počtu podaných insolvenčních návrhů, a to až do roku 2014, kdy došlo ke zlomu a jejich počet mírně klesl. Stejně stoupající trend vykazoval i počet povolených reorganizací, kterých bylo zatím od roku 2008 do konce roku 2014 insolvenčními soudy povoleno celkem 115. Stoupající trend povolených reorganizací se však zastavil v roce 2013, kdy počet povolených reorganizací poklesl ze 17 povolených reorganizací v roce 2012 na 12 povolených reorganizací v roce 2013 s tím, že v roce 2014 začal jejich počet rapidně stoupat (viz graf níže).

Graf č. 1 – Počet povolených reorganizací - historicky

Zdroj: Insolvenční rejstřík, Creditreform

Důvodem tohoto nárůstu byla s největší pravděpodobností právě výše uvedená Revizní novela Insolvenčního zákona, která mimo jiné podstatně snížila jak obrátové kritérium, tak i kritérium počtu zaměstnanců, jako kritéria pro povolení reorganizace

insolvenčním soudem s tím, že postačuje, aby obchodní korporace splnila alespoň jedno z těchto kritérií pro povolení reorganizace, aby bylo možné reorganizaci dlužníka povolit.

Vzhledem k tomu, že stávající ekonomická situace na trhu a především stále trvající dozvuky světové ekonomické krize velmi silně dopadají na všechna průmyslová odvětví v České republice, nejvíce pak například na odvětví sklářství, obuvnictví a textilního průmyslu, ale také velmi diskutované odvětví automobilového průmyslu nebo stavebnictví, je některými skupinami tento krok zákonodárce zpřístupnit možnost sanace úpadku prostřednictvím reorganizace považován za velmi pozitivní krok.

I přesto, že reorganizace je, jak ukázala dosavadní praxe, relativně komplikovaný, zdoluhavý a nákladný proces vyžadující složitá vyjednávání mezi věřiteli dlužníka a jeho vlastníky a managementem, nelze reorganizaci upřít jisté výhody, které se v případě, že to stav obchodní korporace v úpadku a na ni působících skupin umožní a podnik dlužníka je životaschopný, vyplatí zvážit a v případě, že dlužník splňuje kritéria pro povolení reorganizace, úpadek cestou reorganizace sanovat.

Mezi výhody reorganizace patří zcela jistě mimo jiné zachování existence podniku¹ dlužníka a v něm vytvořených pracovních míst, aktivní účast vlastníků dlužníka na sanaci, ochrana majetku dlužníka před jednotlivými věřiteli a především, což je nejdůležitější pro věřitele, vyšší uspokojení jejich nároků než v případě řešení úpadku dlužníka konkursem.

Je zcela evidentní, že tento způsob řešení úpadku vyžaduje důslednou komunikaci a kooperaci mezi dlužníkem a jeho věřiteli a znamená pro věřitele jejich reálné uspokojení v delším časovém horizontu, nicméně při ochotě věřitelů spolupracovat s dlužníkem jakož i mezi věřiteli navzájem může reorganizace přinést pro všechny zúčastněné mnohem větší prospěch a užitek než prostý rozprodej majetku dlužníka a uspokojení věřitelů z výnosů těchto prodejů.

Tento předpoklad samozřejmě neplatí vždy, přestože záměr zákonodárce na využitelnosti jednotlivých způsobů řešení úpadku dlužníků byl zřejmý, ale to neznamená, že v praxi bude záměr zákonodárce zcela naplňován. Jak je totiž zřejmé i z příkladu reorganizace, kterou jsem si pro tuto práci vybrala jako příklad pro demonstraci některých aspektů reorganizačního procesu v praxi, lze v podstatě

¹ Insolvenční zákon i nadále používá pojem podnik, a to přesto, že v Občanském zákoníku byl pojem podnik nahrazen pojmem obchodní závod.

konkurzní řešení prodeje majetkové podstaty dlužníka provést i v rámci reorganizace. Je tedy vždy na adresátech Insolvenčního zákona, jak jím nabízené možnosti využijí v rámci jeho aplikace na jednotlivé případy úpadku.

Výhody reorganizace by měly mít v případě úpadku všechny zainteresované skupiny kolem dlužníka na paměti a snažit se společnými silami úpadek dlužníka řešit v případech, kdy dlužník splňuje jak právní tak i ekonomické parametry pro sanaci jeho úpadku reorganizací, právě touto cestou. Tento cíl si podle mého názoru kladla i Revizní novela Insolvenčního zákona, kterou lze považovat za velký krok k jeho dosažení.

Tato rigorózní práce bude zaměřena na vymezení fungování reorganizace s detailním zacílením na sestavování a naplňování reorganizačního plánu až do okamžiku skončení reorganizace. V rámci toho si tato rigorózní práce klade za cíl zaměřit se na problematiku místa reorganizačního procesu vyplývající ze stávající právní úpravy obsažené v Insolvenčním zákoně, poukázat na způsob, jak se s těmito problémy vypořádávají zúčastněné subjekty v praxi s cílem určit, z jakého důvodu je stále tak nízký počet úspěšně provedených reorganizací a proč je reorganizace celkově tak málo využívaným prostředkem řešení úpadku či hrozícího úpadku dlužníků.

Celá rigorózní práce je rozdělena do osmi hlavních částí, které na sebe logicky navazují a poskytují ucelený a komplexní pohled na problematiku sestavení reorganizačního plánu a jeho provádění zejména z pohledu dlužníka z důvodu, že tento subjekt sestavuje reorganizační plán ve většině případů prováděných reorganizací.

První kapitola se věnuje reorganizaci jako sanačnímu způsobu řešení úpadku dlužníka obecně. Za účelem pochopení tohoto institutu se zabývá obecným vymezením reorganizace, vymezením obecných kritérií její přípustnosti a stručně představuje dlužníka, na kterém bude proces reorganizace demonstrován.

Druhá kapitola se zabývá postavením věřitelů v procesu reorganizace. Věřitelé jsou nedílnou součástí reorganizačního procesu a hrají v něm velmi důležitou roli. Lze je v podstatě označit za hybatele celé reorganizace. V této kapitole bude tedy věnován prostor rozdělení věřitelů do skupin v rámci reorganizace a nakládání s pohledávkami těchto skupin věřitelů.

Třetí kapitola se zabývá detailně problematikou reorganizačního plánu, a to zejména otázkou účelu reorganizačního plánu, postavení věřitelů v rámci procesu

sestavování reorganizačního plánu a jejich vlivu na sestavování plánu, obsahu reorganizačního plánu a dokladů k němu přikládaných, ale i otázkou znaleckých posudků vypracovávaných dlužníkem za účelem porovnání uspokojení věřitelů při reorganizaci a v konkursu.

Čtvrtá kapitola se samostatně zabývá zprávou o reorganizačním plánu jako dokumentem, který sice nebývá považován za tak zásadní dokument jako reorganizační plán, ale který v reorganizaci hraje klíčovou roli a jehož náležitosti jsou Insolvenčním zákonem a Prováděcí vyhláškou striktně předepsány. V rámci toho bude pojednáno o jejím účelu, postupu jejího sestavování a jejích náležitostech, ale i o jejím schvalování insolvenčním soudem.

Pátá kapitola pojednává o schvalování reorganizačního plánu. Tato otázka hraje v praxi klíčovou roli, a proto jí byla svěřena samostatná kapitola. Detailně se zabývá problematikou hlasování na schůzi věřitelů i mimo ni, rozdělení věřitelů do skupin za účelem hlasování o schválení reorganizačního plánu a také otázkou spravedlnosti reorganizačního plánu.

Šestá kapitola si klade za cíl analyzovat postup provádění reorganizačního plánu a jeho naplnění s důrazem na nabytí účinnosti reorganizačního plánu a jeho účinky na dlužníka a jeho věřitele. Dále je věnována pozornost zejména kontrole plnění reorganizačního plánu ze strany insolvenčního správce a věřitelského výboru a také možnostem provádět změny již účinného reorganizačního plánu.

Sedmá kapitola pak pojednává o skončení reorganizace a konkrétně pak o jednotlivých možnostech, jak lze tohoto dosáhnout, tedy zrušením rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu, přeměnou reorganizace v konkurs a splněním náležitostí reorganizačního plánu ze strany dlužníka.

Osmá kapitola pak obsahuje závěr a zásadní část této rigorózní práce, tedy identifikaci aspektů způsobujících nízkou úspěšnost reorganizací v českém právním prostředí a analýzu jednotlivých aspektů, které tuto situaci zapříčiňují.

I přesto, že každá reorganizace je velmi specifická, protože Insolvenční zákon umožňuje díky širokému spektru reorganizačních opatření nastavit v reorganizačním plánu provedení reorganizace dlužníka v podstatě v rámci každé reorganizace zcela unikátním způsobem, stejně jako je vždy specifické rozložení věřitelů, kteří zásadně ovlivňují průběh celé reorganizace, vybrala jsem si jako příklad reorganizace právě

probíhající reorganizaci společnosti T E K A Z, s.r.o., na které je možné demonstrovat silný vliv věřitelů na průběh reorganizace a jejich zásadní roli v reorganizačním procesu dlužníka.

1. Reorganizace jako sanace úpadku

1.1 Základní charakteristika dlužníka

Vzhledem k tomu, že jsem se své dosavadní právní praxi již dvakrát aktivně účastnila poskytování právního poradenství dlužníkovi v průběhu celého insolvenčního řízení, které proti němu bylo jeho věřiteli zahájeno, ráda bych v rámci této rigorózní práce uplatnila své praktické poznatky a postřehy.

Mé postřehy budou primárně čerpány z reorganizace společnosti T E K A Z, s.r.o., IČO: 45355266, se sídlem Hradební 62/2, 350 02 Cheb, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Plzni, oddíl C, vložka 1724, která představuje velmi komplexní případ reorganizace, v rámci které se projevila veškerá její specifika a bylo třeba komplexně řešit řadu vznikajících problémů a nastalých situací.

Společnost TEKAZ je společností s ručením omezeným se sídlem v Chebu, která je činná v oblasti stavebnictví a zabývá se výrobou prefabrikovaných stavebních dílů a provozem pískovny, ve které jsou těženy různé stavební materiály. Společnost před svým úpadkem zaměstnávala 120 osob a patřila tak k významným zaměstnavatelům v Karlovarském kraji, ale i ve Středočeském kraji, kde je umístěno jedno z jejích klíčových středisek.

Věřitelský insolvenční návrh spojený s návrhem na prohlášení konkurzu společnosti TEKAZ byl podán jedním z jejích zajištěných věřitelů dne 16. 10. 2012². Úpadek dlužníka následoval téměř na den přesně o rok později, tj. dne 14. 10. 2013³. Insolvenční soud poté dne 20. 12. 2013⁴ rozhodl o povolení reorganizace dlužníka. O jedenáct měsíců později, dne 12. 11. 2014⁵, pak insolvenční soud rozhodl o schválení reorganizačního plánu dlužníka.

Společnost TEKAZ měla před svým úpadkem zajištěný značný odběr svých výrobků a dosahovala tak významných obrátů. Vzhledem k oboru, na který je odbyt

² <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=5668208>

³ <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=9050032>

⁴ <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=10573494>

⁵ <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=15439802>

jejích výrobků navázaný, byla hlavní příčinou jejího úpadku krize ve stavebnictví, která zasáhla Dlužníka i celý koncern, jehož je součástí. Společnost TEKAZ tedy velmi zasáhl pokles prodeje jejích výrobků o cca 50% a zároveň propad marže v oboru o cca 30%.

Další příčinou pak byly neúspěšné akvizice dalších společností v oboru i mimo něj, jejich špatná ekonomická situace a posléze dominový úpadek, která zasáhl celou skupinu společností TEKAZ. Společnost TEKAZ v několika případech ručila za úvěry osob ve skupině a banky uplatnily poskytnuté záruky proti společnosti TEKAZ⁶.

1.2 Obecné vymezení reorganizace

1.2.1 Zákonná definice reorganizace

Insolvenční zákon chápe reorganizaci jako sanační způsob řešení úpadku realizovaný zpravidla jako postupné uspokojování pohledávek věřitelů dlužníka při zachování provozu dlužníkovy podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku v souladu s Insolvenčním zákonem schváleným reorganizačním plánem a zastřešené průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.

Tato definice je sice poměrně komplexní, nicméně velmi teoretická a praktickou aplikaci tohoto ustanovení na dlužníka nacházejícího se v úpadku příliš neosvětluje. Vzhledem k tomu, že dlužník není nic jiného než ekonomický subjekt působící na nějakém trhu a vytvářející určité hodnoty v interakci s dalšími subjekty na tomto trhu, je třeba se na reorganizaci podívat nejenom z pohledu právního, ale také z ekonomické perspektivy.

1.2.2 Koncept běžícího podniku

Reorganizaci lze v podstatě chápat jako jakousi procesně-právní základnu, která poskytuje věřitelům prostor, aby projednali podmínky pro jiné možné řešení úpadku, než jakým je konkurs. Jinými slovy lze návrh na povolení reorganizace chápat jako pozvánku věřitelům k jednání o dalším osudu dlužníka.

Ekonomickým východiskem reorganizace je pak srovnání dvou základních ukazatelů:

⁶ <https://isir.justice.cz/isir/doc/dokument.PDF?id=13654038>

- hodnoty očekávaných příjmů z prodeje dlužníkovu majetku s tím, že provoz jeho podniku bude ukončen a
- hodnoty dlužníkovu podniku nebo jeho části, který bude restrukturalizován za předpokladu zachování provozu tohoto podniku označované jako hodnota běžícího podniku (neboli tzv. going concern value⁷).

K naplnění ekonomických předpokladů reorganizace je třeba, aby dlužníkův podnik nejenom vykazoval pozitivní hodnotu tzv. going concernu, ale také aby vedle toho platilo, že tuto hodnotu nelze za předpokladu akceptovatelných transakčních nákladů zpeněžit.

Pozitivní hodnota going concernu se vytváří u společností, které produkují tuto hodnotu svojí ekonomickou aktivitou a která tedy zmizí, pokud společnost svou ekonomickou aktivitu zastaví. Tato hodnota je například zcela evidentní u výrobních společností, kdy zastavení výroby s sebou přináší určité množství nákladů, ale především pak následné znovu uvedení výroby do chodu je tak nákladné, že v některých případech je zastavení výroby již nevratným krokem. Toto lze typicky pozorovat například u výrobních podniků v oblastech slévárenství a metalurgie, kdy vyhasnutím vysokých pecí utrpí tyto podniky tak vysokou ztrátu své hodnoty going concernu, že se již v mnoha případech nevyplatí tyto podniky znovu uvést do chodu a znamenají pro takové dlužníky přímou cestu ke konkursu.

1.2.3 Ekonomická odůvodněnost reorganizace

Reorganizace si klade za cíl uspokojit věřitele dlužníka z výnosů pokračující podnikatelské činnosti dlužníka, přičemž v insolvenčním řízení nedojde ke zpeněžení majetku společnosti, ale pouze ke změně kapitálové struktury. Jinými slovy, majetek dlužníka není prodán třetí straně, ale věřitelům, a to konverzí jejich „předinsolvenčních“ pohledávek na nové pohledávky a jiné nároky na majetek dlužníka.⁸

⁷ PRATT, S. *The Lawyer's Business Valuation Handbook: Understanding Financial Statements, Appraisal Reports, and Expert Testimony*. USA : American Bar Association, 2000. str. 13

⁸ RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008. s. 343

Tento předpoklad je základním východiskem reorganizace a s tímto cílem byla reorganizace do insolvenčního řízení zákonodárcem implementována. Nicméně toto východisko nemusí nutně platit vždy.

Aby tedy měla reorganizace pro věřitele ekonomicky smysl, je třeba, aby současná hodnota budoucích očekávaných výnosů z provozu restrukturalizovaného podniku dlužníka byla vyšší než současná hodnota budoucích výnosů získaných prodejem dlužníkovu majetku. Toto ekonomické opodstatnění ostatně vyplývá i z ustanovení § 348 odst. 1 písm. d) IZ.

Reorganizaci lze tedy v jejím základním smyslu chápat jako sanační způsob řešení úpadku dlužníka, který nevede k jeho likvidaci, ale počítá se zachováním provozu jeho podniku v porovnání s likvidačním způsobem řešení úpadku v podobě konkursu, který vede ke zpeněžení aktiv dlužníka, uspokojení věřitelů z výtěžku zpeněžení a následné likvidaci dlužníka. Opět lze nicméně s touto tezí pracovat pouze jako se základním předpokladem, který nutně nemusí platit ve všech případech.

Ukázkou toho, že tento předpoklad nemusí nutně platit vždy, je právě probíhající reorganizace společnosti TEKAZ, kdy jedním z použitých reorganizačních opatření je právě prodej majetkové podstaty dlužníka v podobě celého jeho podniku investorovi a následná předpokládaná likvidace dlužníka. V tomto případě byl tento způsob řešení úpadku zvolen z důvodu, že bylo třeba zachovat podnik v chodu, aby byla zachována jeho hodnota a aby podnik do doby jeho prodeje generoval prostředky k hrazení pohledávek za majetkovou podstatou. A to zejména z toho důvodu, že nebylo možné předpokládat, že by podnik udržoval v případě konkursu v chodu insolvenční správce, a dále za účelem toho, aby prodej podniku dlužníka byl řízen dlužníkem se souhlasem věřitelů a nikoliv v konkursu insolvenčním správcem.

1.3 Přípustnost reorganizace

1.3.1 Řešení úpadku

Základním předpokladem pro to, aby mohla být reorganizace povolena, je, aby dlužník splnil podmínku, že je v úpadku nebo mu úpadek hrozí a že je takový dlužník podnikatelem. Insolvenční zákon již dále nerozlišuje, zda se má jednat o podnikatele jako osobu fyzickou nebo právnickou.

I přesto, že další podmínky pro přípustnost reorganizace očividně cílí na podnikatele jako právnické osoby, Insolvenční zákon nijak nevylučuje ani reorganizaci podnikatele jako fyzické osoby. Pokud by však byla reorganizace podniku prováděna u fyzické osoby, která je podnikatelem, vztahoval by se tento způsob řešení úpadku pouze na ten majetek dlužníka, který patří této osobě jako podnikateli a slouží k provozování jeho podniku nebo vzhledem ke své povaze má k tomuto účelu sloužit.⁹

S ohledem na skutečnost, že Insolvenční zákon velmi podrobně specifikuje podmínky, které dlužník musí pro povolení reorganizace splnit, je zřejmé, že konkurs jako likvidační způsob řešení úpadku je aplikovatelný na všechny dlužníky a je tedy v tomto ohledu univerzálním způsobem řešení úpadku. Oproti tomu reorganizace jako sanační způsob řešení úpadku je chápána jako řešení výběrové a aplikovatelné pouze na dlužníky, kteří splní podmínky pro povolení reorganizace.

1.3.2 Negativní přípustnost reorganizace

Insolvenční zákon výslovně uvádí, že reorganizace není přípustná, je-li dlužník právnická osoba v likvidaci, obchodník s cennými papíry nebo osoba oprávněná k obchodování na komoditní burze podle zvláštního právního předpisu. Negativně tedy vymezuje subjekty, u kterých je reorganizace absolutně nepřípustná i v případě, že by splnily všechny ostatní podmínky pro povolení reorganizace uvedené v § 316 odst. 4 Insolvenčního zákona. Pro tyto subjekty tedy jako jediné řešení jejich úpadku přichází v úvahu řešení prostřednictvím konkursu¹⁰, což vyplývá i z ustanovení § 316 odst. 4 IZ věta za středníkem.

1.3.3 Kvantitativní přípustnost reorganizace

Vedle tzv. negativního vymezení přípustnosti reorganizace přináší Insolvenční zákon také pozitivní vymezení přípustnosti reorganizace v podobě tzv. kvantitativního vymezení¹¹, podle kterého je reorganizace přípustná v případě, jestliže celkový roční úhrn čistého obratu dlužníka podle zvláštního právního předpisu za poslední účetní

⁹ KOZÁK, J., *Insolvenční zákon krok za krokem*. Dostupný z: <http://www.konkurs-vyrovnani.cz/index.php?idac=511&idb=41>

¹⁰ KOZÁK J. a kol.: *Insolvenční právo anebo osobní bankroty začínají*: Vyd.1. Brno: Nakladatelství Rašínova vysoká škola s.r.o., 2008. s. 154

¹¹ RICHTER, T. *Reorganizace podle insolvenčního zákona*. Právní rozhledy, 2008, roč. 16, č. 13, s. 469

období předcházející insolvenčnímu návrhu dosáhl alespoň částky 50.000.000,- Kč nebo zaměstnává-li dlužník nejméně 50 zaměstnanců.

Toto pravidlo spočívá na úvaze, že čím menší je podnik dlužníka, tím menší je pravděpodobnost, že by tento podnik měl sám o sobě going concern hodnotu odlišnou od hodnoty lidského kapitálu jeho zakladatele anebo že by jeho majetek vykazoval významnou specifitu.¹²

V případě počtu zaměstnanců jsou jako zaměstnanci chápány osoby zaměstnané v pracovním poměru. Kvantitativní počet zaměstnanců stanovený za účelem přípustnosti reorganizace je třeba ze strany dlužníka splnit ke dni, kdy byl podán insolvenční návrh. Jakékoliv změny v počtu zaměstnanců po zahájení insolvenčního řízení nemohou mít vliv na splnění případně nesplnění této kvantitativní podmínky.¹³

Pokud by se totiž počet zaměstnanců dlužníka posuzoval k okamžiku rozhodování insolvenčního soudu o přípustnosti reorganizace, nemusela by řada dlužníků tento parametr splňovat, protože úpadek a snaha o zachování provozu dlužníkovy podniku jsou zpravidla doprovázeny řadou krizových opatření, a to mimo jiné také částečným omezováním provozu dlužníka a snižováním počtu zaměstnanců jako kroků vedených snahou o snižování provozních nákladů.

Vedle toho je také zahájení insolvenčního řízení a prohlášení úpadku dlužníka velmi často spojeno se vznikem nedůvěry na straně obchodních partnerů a tedy poklesem zájmu o výrobky či služby dlužníka, což samozřejmě ve svém důsledku vyvolává tlak na snižování počtu zaměstnanců. Tento trend se projevil také v insolvenčním řízení proti společnosti TEKAZ, kde rozdíl v počtu zaměstnanců před zahájením insolvenčního řízení a dva roky po jeho zahájení je velmi citelný a poklesl v průběhu času v podstatě na polovinu.

Tato kvantitativní omezení činila do 1.1.2014 v případě obratu hranice 100.000.000,- Kč za poslední účetní období předcházející podání insolvenčního návrhu a v případě zaměstnanců pak hranice 100 zaměstnanců a byla stanovena na základě empirického výzkumu Jana Klimeše a jeho rozdělení na podniky velké, střední a malé podle právě počtu zaměstnanců a dosaženého obratu.

Od 1.1.2014 pak došlo v rámci Revizní novely k podstatnému snížení kvantitativních omezení. Tento krok vyplývá i ze statistik společnosti Creditreform,

¹² RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008. s. 352

¹³ POHL, T. *Nová úprava insolvenčního řízení I. – IV. Část - Obchodní právo č. 6 2008 s. 2*

podle které došlo v roce 2014 k více jak dvojnásobnému nárůstu povolených reorganizací ve srovnání s rokem 2013, což je nepochybně důsledkem změny podmínek, za kterých může společnost v úpadku o reorganizaci žádat.¹⁴

V praxi se tedy ukázalo, že snížení kvantitativních kritérií přispělo k vyššímu využívání sanačního řešení úpadku dlužníka, ale je otázkou, zda tím bylo dosaženo i cíleného výsledku, tedy zachovat v co nejvyšších možných případech dlužníkův podnik, který představuje životaschopnou jednotku a provést jeho sanaci. Protože jak uvádí profesorka Eva Kislingerová, ve skutečnosti tedy sice máme na výběr metodu takzvaně sanační a metodu takzvaně likvidační, ale výsledek vždy záleží na jejich použití, nikoliv na tom, co si představoval zákonodárce v době, kdy předpis tvoří.¹⁵

Jak se ukázalo v praxi, proces reorganizace je velmi nákladný. Nelze mít tedy za to, že bude vždy vhodný i pro střední podniky, které pravděpodobně nebudou moci vygenerovat svou činností nebo získat od financujících subjektů dostatečné množství prostředků, aby mohli proces reorganizace úspěšně realizovat.

Nadto pokud dlužník má opravdu zájem na řešení svého úpadku reorganizací, jeho věřitelé jsou tomu nakloněni a dlužník s nimi toto řešení projedná, je možné řešit úpadek tzv. „předjednanou reorganizací“, kde se kvantitativní kritéria neuplatní a je tak možné provést reorganizaci v podstatě jakéhokoliv podniku.

Snížení kvantitativních kritérií tedy naopak může přinést spíše riziko pro věřitele spočívající v tom, že dlužník může blokovat reálné jednání o řešení jeho úpadku tím, že se bude snažit reorganizaci prosadit za každou cenu a tím marnit prostředky věřitelů, protože jakékoliv prodlužování jakékoliv fáze insolvenčního řízení dlužníka ve výsledku uhradí jeho věřitelé. Vedle toho malé a střední podniky většinou nemají ani dostatek aktiv, aby bylo vůbec možné cokoli reorganizovat. Jinými slovy, podnik jakožto předmět sanačních opatření podle Insolvenčního zákona by měl vykazovat

¹⁴ Tisková informace. *Vývoj insolvencí v České republice v roce 2014*. Dostupná z: http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Insolvenze_2014.pdf

¹⁵ Tým výzkumu insolvence k návrhu na snížení vstupní brány pro reorganizaci. Dostupný z: <http://www.vyzkuminsolvence.cz/tiskove-zpravy/tym-vyzkum-insolvence-k-navrhu-na-snizeni-vstupni-brany-pro-reorganizaci.html>

operační efektivnost a vytvářet kladné peněžní toky, které mu umožní pokrýt náklady spojené s touto procedurou.¹⁶

Zůstává tedy otázkou, jak si s touto problematikou poradí právní praxe, ale podle mých zkušeností je reorganizace cílená opravdu primárně na velké podniky, které jsou schopné v rámci reorganizačního procesu z finančního hlediska nést náklady s tím spojené a mají dostatečná aktiva, která produkují určité hodnoty, a nikoliv na malé a střední podniky, které ve většině případů nejsou k reorganizaci vhodnými kandidáty. Nadto není z mého pohledu důležité, kolik reorganizací je insolvenčními soudy povoleno, ale kolik jich je úspěšně dokončeno. Není totiž samozřejmě nijak zaručeno, že snížením kvantitativních kritérií dojde ke změně poměru mezi počtem povolených reorganizací a počtem úspěšně dokončených reorganizací.

Z tohoto pohledu tedy může snížení kvantitativních kritérií opticky zvýšit počet povolených reorganizací, ale i tak bude jen malý zlomek takto povolených reorganizací úspěšně dokončen. Proto by nemělo dojít k tomu, že zákonodárce podlehne další lobby sdružení jako je Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR, která dále tlačí na snížení těchto kvantitativních kritérií přípustnosti reorganizace. Cestu ke zvýšení počtu úspěšně dokončených reorganizací je naopak třeba hledat ve stávající právní úpravě a je spíše třeba se naučit využívat možnosti stávající regulace Insolvenčního řízení, než volat po její neustálé změně, která spíše vyvolá další nejistotu na straně všech adresátů Insolvenčního zákona než požadovanou právní jistotu a ukotvení tohoto právního institutu a ustálenou praxi při jeho aplikaci.

1.3.4 Kvalitativní přípustnost reorganizace

V případě, že dlužník nespĺňuje kvantitativní podmínky reorganizace, umožňuje Insolvenční zákon reorganizaci i takových podniků dlužníků za podmínky, že naplní kvalitativní podmínky přípustnosti reorganizace, které specifikuje Insolvenční zákon v § 316 odst. 5. Podle tohoto ustanovení platí, že kvantitativní kritéria se na dlužníka neaplikují v případě, že dlužník společně s insolvenčním návrhem nebo nejpozději do rozhodnutí o úpadku předložil insolvenčnímu soudu reorganizační plán přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů počítanou podle výše jejich pohledávek a

¹⁶ ZELENKA, J a kol. *Insolvenční zákon – poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde a.s. 2008. s 463

alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů počítanou podle výše pohledávek. Ostatní podmínky stanovené v ustanovení § 316 IZ však musí být ze strany dlužníka naplněny.

Tento způsob reorganizace bývá v praxi označován jako tzv. „předjednaná reorganizace“. Ustanovení § 316 odst. 5 IZ tedy funguje jako kvalitativní korektiv kvantitativní brány do reorganizace pro případy, kdy kvantitativní brána omylem nepropustí do reorganizace společnosti, jejichž management není motivován problémem přeinvestování, ale legitimními ekonomickými důvody.¹⁷ Toto zmírnění tvrdosti kvantitativních kritérií přípustnosti reorganizace opět tedy stejně jako celý institut reorganizace cílí na to, aby reorganizace byla ekonomicky přínosná jak pro dlužníka a jeho věřitele, ale také byl zachován podnik, která má pozitivní hodnotu běžícího podniku a je tedy ekonomicky přínosný nejenom pro své vlastníky, ale i pro hospodářství, ve kterém je tento podnik aktivní.

Vzhledem k tomu, že původně poskytoval Insolvenční zákon dlužníkovi lhůtu 15 dnů od rozhodnutí o úpadku k předložení reorganizačního plánu v rámci tzv. „předjednané reorganizace“, snažil se zákonodárce zmírnit tvrdost tohoto ustanovení pro případ, že byl insolvenční návrh podán věřitelem dlužníka. Pro takový případ Insolvenční zákon uvádí, že jde-li o insolvenční návrh věřitele a dlužník před rozhodnutím o úpadku požádá o prodloužení lhůty k předložení reorganizačního plánu podle § 316 odstavce 5 IZ, insolvenční soud v rozhodnutí o úpadku prodlouží tuto lhůtu nejdéle o 30 dnů. Právě lhůta pro vyjednání podoby reorganizačního plánu s věřiteli, fáze jeho sestavení a získání souhlasů věřitelů s jeho konečnou podobou se jeví jako nejvíce rizikové aspekty tohoto konceptu „předjednané reorganizace“ s možností nenalezení potřebného konsensu, které povede k tomu, že insolvenční řízení skončí konkursem.

Kvalitativní test tedy zpřístupňuje reorganizaci všem dlužníkům za předpokladu, že jejich rozhodnutí sanovat úpadek má dostatečnou podporu jejich věřitelů. Pokud tedy dlužník přesvědčí polovinu svých zajištěných a polovinu svých nezajištěných věřitelů o svém plánu na reorganizaci svého podnikání, má i malý podnikatel možnost provést úspěšnou reorganizaci svého podniku. Insolvenční řízení je možné zahájit v takových případech dokonce ještě dříve, než samotný úpadek nastane. Insolvenční soud, bude-li

¹⁷ RICHTER, T. *Reorganizace podle insolvenčního zákona*. Právní rozhledy, 2008, roč. 16, č. 13, s. 469

se jednat o takto „předjednanou reorganizaci,“ ji povolí, i přes to, že se bude jednat pouze například o malou rodinnou firmu. Je však zcela zřejmé, že se musí jednat o podnik dlužníka, který je životaschopný, aby bylo možné vůbec předpokládat případnou sanaci úpadku takové dlužníka.

Tento postup prostřednictvím „předjednané reorganizace“ je nadto časově velmi efektivní. Při kvalitní přípravě soud při „předjednané“ variantě reorganizace rozhodne o povolení reorganizace do patnácti dnů od podání insolvenčního návrhu a navíc ustanoví insolvenčním správcem osobu, která je uvedena v reorganizačním plánu. Reorganizace, která je provedena včas, omezuje firemní i osobní rizika a zvyšuje naději věřitelů na uspokojení jejich pohledávek.¹⁸

Je zřejmé, že již zahájení insolvenčního řízení i přesto, že se může jednat pouze o šikanózní insolvenční návrh, je schopné vyvolat v obchodních partnerech dlužníka nejistotu o stávající situaci dlužníka a zmařit tak možnost realizace „předjednané reorganizace“. V tomto okamžiku tedy hraje klíčovou roli komunikace s věřiteli dlužníka. I přesto však s ohledem na krátké lhůty poskytnuté dlužníkovi v případě rozhodnutí o jeho úpadku k projednání reorganizačního plánu a jeho sestavení bude mít podle mého názoru největší šanci na úspěšné prosazení a schválení reorganizační plán projednaný s věřiteli a sestavený ještě před zahájením insolvenčního řízení, který dlužník předloží insolvenčnímu soudu spolu se svým insolvenčním návrhem. Tento postup znamená zkrácení celého insolvenčního procesu a také úsporu nákladů, které hrají velkou roli u všech dlužníků. „Předjednaná reorganizace“ tak může být klíčem k úspěchu jak pro velké dlužníky, tak především pro ty malé, pro které ani jiná cesta sanace jejich úpadku nepřichází v úvahu.

2. Věřitelé v reorganizaci

2.1 Obecně o postavení věřitelů v reorganizaci

Věřitelé jsou hybatelé celé reorganizace a při porovnání možných způsobů řešení dlužníkovy úpadku poskytuje Insolvenční zákon věřitelům řadu oprávnění, kterými mohou ovlivnit, zda proces reorganizace bude vůbec realizován a pokud ano,

¹⁸ ŽIŽLAVSKÝ, M.. *Insolvenční řízení někdy připomíná proces, ve kterém dlužník přemístí vše co má do kapes od kalhot a svůj kabát odevzdá věřitelům.* Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=11818>

k jakému cíli bude směřovat. Toto výsadní postavení věřitelů v rámci reorganizace je evidentní i z postavení insolvenčního soudu a insolvenčního správce, kteří v podstatě v rámci reorganizace vystupují spíše jako jakýsi korektiv zákonnosti a kontrolní orgány.

Pro úspěšnou realizaci není důležitý postoj pouze jednotlivých věřitelů, ale především vzájemná shoda věřitelů na řešení dlužníkovy úpadku. Vyjednávání o podobě reorganizace jsou vždy velmi intenzivní a většinou velmi náročná a vyžadující od každého z věřitelů zúčastněných na vyjednávání o podobě reorganizace určité kompromisy, ale na druhou stranu nabízejí věřitelům v rámci Insolvenčního zákona široké možnosti, jak vyřešit úpadek dlužníka v jejich prospěch.

Aby byla reorganizace řešením ve prospěch věřitelů a byla tedy úspěšná, musí být založena na realisticky sestaveném reorganizačním plánu, a to jak z pohledu ekonomického, tak i právního, a dále na tom, aby věřitelé byli přesvědčeni, že reorganizace jim přinese vyšší uspokojení než v případě řešení úpadku dlužníka konkursem.

Dalším z důvodů hovořících pro reorganizaci jsou daňové dopady. Zaniklý dluh, resp. jeho část při reorganizaci dlužník dle zvláštního právního předpisu¹⁹ odepisuje do výnosů, které jsou však osvobozeny od daně z příjmů. Věřitel naopak svoji zaniklou pohledávku, resp. část pohledávky, může odepsat do nákladů, které jsou daňově účinné²⁰, a věřitel si o tuto odepsanou pohledávku může snížit základ daně. Podmínkou však je, že dlužník věřitelovu pohledávku uvede správně v seznamu závazků, který předkládá insolvenčnímu soudu.²¹

2.2 Rozdělení věřitelů do skupin a jeho kritéria

Vzhledem k tomu, že každého insolvenčního řízení se účastní řada věřitelů, je zcela přirozené, že zájmy jednotlivých věřitelů, kterými jsou vedeny jejich kroky v rámci reorganizace, mohou být diametrálně odlišné. Tento rozdíl v zájmech věřitelů je evidentní především při pohledu na zájmy zajištěných a nezajištěných věřitelů.

¹⁹ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

²⁰ Daňovou účinností je chápána jejich uznatelnost jako výdaj snižující základ daně po předchozím vytvoření opravné položky.

²¹ TAUBR, M. *Právní úprava řešení úpadku reorganizací. Pohled věřitelů a dlužníka na tuto formu řešení*. Dostupné z: www.kskri.cz/htm/stahuj.php?id=472

2.2.1 Zájmy jednotlivých skupiny věřitelů

Pohledávky zajištěných věřitelů jsou zajištěny majetkem, který náleží do majetkové podstaty dlužníka. Zajištění věřitelé tedy mají zájem na svém uspokojení ze zajištění, a tedy logicky na co nejrychlejším zpeněžení předmětu zajištění, který jim zpravidla nabízí právě konkurs. Naopak v zájmu nezajištěných věřitelů je zpravidla to, aby jejich pohledávky byly uspokojovány postupně z provozu dlužníkovy podniku bez zpeněžení aktiv dlužníka, protože v takovém případě se nezajištěným věřitelům otevírá možnost, že jejich pohledávky budou alespoň částečně uspokojeny, což se příliš často nestává v případě konkursů, kde výtěžek zpeněžení slouží většinou pouze k uspokojení zajištěných věřitelů a po uspokojení zajištěných věřitelů ze zajištění již na uspokojení nezajištěných věřitelů nezůstávají téměř žádné prostředky. Pro nezajištěné věřitele je tak zpravidla výhodnější reorganizace a jejich zájem bude tedy prosazení přijetí reorganizačního plánu, který pro ně bude znamenat vyšší míru uspokojení jejich pohledávek.

Stejně tak lze rozdílné zájmy sledovat v případě velkých a malých nezajištěných věřitelů. Velcí věřitelé budou samozřejmě s ohledem na velikost jejich expozice v insolvenčním řízení mnohem více zainteresováni na prosazení reorganizace, která jim přinese vyšší uspokojení než malí věřitelé, pro které je často s ohledem na délku reorganizace jednodušší svou pohledávku odepsat než se účastnit reorganizačního procesu, který může trvat i několik let a jejich účast na jednotlivých soudních jednáních by tak byla nákladnější než potenciální výnos z uspokojení jejich pohledávky v reorganizaci. Tohoto postoje malých věřitelů tedy často využívají větší věřitelé zainteresováni na reorganizaci a vykupují pohledávky menších věřitelů, aby tak zvýšili svůj vliv na prosazení reorganizace.

2.2.2 Věřitelé se shodným právním postavením a hospodářskými zájmy

V rámci reorganizace dochází k uspokojování různých pohledávek rozdílných nejenom z hlediska okamžiku jejich vzniku, ale i druhu věřitele, jejich zajištění apod. Obecně se reorganizace účastní přihlášení věřitelé, stejně jako i věřitelé s pohledávkami za majetkovou podstatou a věřitelé jim na roveň postavení.

Insolvenční zákon požaduje, aby pro účely reorganizačního plánu dlužník rozdělil své věřitele do několika skupin. K tomuto rozdělení dochází pro potřeby určení

rozsahu uspokojení zjištěných pohledávek a hlasování věřitelů o přijetí reorganizačního plánu. Kritériem pro rozdělení věřitelů do skupin je požadavek, aby v každé skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy s tím, že dlužník provede toto rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin v reorganizačním plánu, v němž se vždy uvede, podle jakých kritérií k rozdělení věřitelů došlo.

Rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin je klíčovým krokem, který Insolvenční zákon svěřuje dlužníkovi. Dává mu tak možnost ovlivnit průběh celé reorganizace a její úspěšnost, protože právě rozdělení věřitelů do skupin může mít zásadní vliv na to, zda reorganizační plán bude věřiteli dlužníka přijat či nikoliv. Pokud se tedy dlužník bude při sestavování reorganizačního plánu řídit zásadou, že uspokojení věřitelů musí být v reorganizaci vyšší než v případě konkursu a že takové rozdělení nebude znamenat znevýhodňování některých věřitelů na úkor jiných věřitelů, může dlužník již při sestavování reorganizačního plánu významně ovlivnit, zda bude reorganizační plán přijat či nikoliv. Jinými slovy předkladatel reorganizačního plánu se při sestavování tohoto dokumentu bude snažit o vymezení jednotlivých věřitelských skupin takovým způsobem, aby byl reorganizační plán věřiteli přijat.²²

Základní vodítka pro rozdělení věřitelů do skupin přináší Insolvenční zákon a v něm uvedený demonstrativní výčet založený na předpokladu, že samostatnou skupinu tvoří zejména:

- každý zajištěný věřitel
- věřitelé uvedení v § 335 IZ
- věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny.

Předkladatel tedy provede rozřazení věřitelů do jednotlivých skupin s tím, že každý zajištěný věřitel bude mít svou vlastní skupinu. Do další skupiny pak budou zařazeni společníci a členové dlužníka. Oproti zajištěným věřitelům, kdy zájem jednotlivých zajištěných věřitelů může být zcela odlišný, v případě společníků a členů dlužníka se předpokládá, že právní postavení a hospodářský zájem těchto osob je

²² HOLEŠÍNSKÝ, P., STRNAD, M.. *Nové způsoby řešení úpadku dle IZ..* Právní rozhledy č. 1/2008 str. 11

shodný. Další skupinu, jejíž vytvoření Insolvenční zákon předpokládá, jsou věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny. Poslední skupinu, kterou Insolvenční zákon výslovně nezmiňuje je v podstatě zbytková skupiny obecných věřitelů, kteří nespĺňují podmínky pro zařazení do zvláštní skupiny a jsou tedy zařazeni do skupiny obecných věřitelů.

Toto rozdělení vychází z předpokladu, že věřitelé dlužníka jsou v rámci reorganizace vedeni odlišnými zájmy a že věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy budou v rámci reorganizace jednat stejně a je tedy vhodné je zařadit do stejné skupiny. K naplnění tohoto předpokladu Insolvenční zákon předkladateli reorganizačního plánu ukládá, aby odůvodnil, na základě jakého předpokladu věřitele do jednotlivých skupin rozdělil.

Pro insolvenční soud bude velmi obtížné posoudit, zda rozdělení věřitelů do skupin navržené dlužníkem je vhodné a naplňuje požadavek zásadně shodného právního postavení a hospodářského zájmu, protože je zřejmé, že předkladatel bude při rozdělování věřitelů do skupin postupovat tak, aby jednotlivé skupiny disponovaly dostatečným počtem věřitelů, kteří budou hlasovat pro přijetí reorganizačního plánu. Pokud však dlužník jím navržené rozdělení věřitelů do skupin dostatečně odůvodní a předjedná toho rozdělení se svými věřiteli, není důvod předpokládat, že by insolvenční soud rozdělení věřitelů do skupin rozporoval.

2.2.3 Kontrola nad zařazením věřitelů do jednotlivých skupin

Posouzení, zda jde o legitimní rozčlenění pohledávek nebo zneužití oprávnění dlužníka rozřadit věřitele do jednotlivých skupin, nebude jednoduché zvláště tam, kde půjde o pohledávky stejné právní povahy (stejného pořadí), o nichž bude předkladatel plánu tvrdit, že mají podstatně odlišnou ekonomickou povahu²³.

Stejně tak prokázání nelegitimního začlenění všech věřitelů dlužníka s pohledávkami stejného pořadí do stejné skupiny věřitelů, pokud bude dlužník trvat na tom, že tito věřitelé mají shodné právní postavení a hospodářské zájmy, bude velice obtížné. Toto byl případ insolvenčního řízení vedeného Krajským soudem v Plzni pod sp. zn. KSPL 54 INS 13671/2012 proti společnosti PILSEN STEEL, kde žádný

²³ RICHTER T. *Reorganizace podle insolvenčního zákona – 2. část*, Právní rozhledy 14/2008. 2008. Praha, str. 507

z věřitelů nebyl zajištěným věřitelem a všichni věřitelé tohoto dlužníka tak byli zařazeni do jedné skupiny, a to včetně největšího věřitele, kterým byla ruská státní banka disponující s pohledávkou ve výši 3,2 mld. Kč. Vzhledem k velikosti své pohledávky měl tento věřitel významný vliv na hlasování v této jediné skupině věřitelů, tedy s výjimkou skupiny společníků dlužníka, a proto někteří věřitelé nesouhlasili se zařazením tohoto věřitele do stejné skupiny a žádali o jeho zařazení do samostatné skupiny.

S tímto souvisí oprávnění dotčeného věřitele nebo předkladatele reorganizačního plánu, aby předložili insolvenčnímu soudu návrh a ten rozhodl o zařazení věřitele do jiné skupiny s tím, že insolvenční soud tak učiní před schválení reorganizačního plánu, tedy před tím, než bude přistoupeno k hlasování věřitelů o přijetí reorganizačního plánu. Z dikce příslušného ustanovení Insolvenčního zákona vyplývá, že věřitel se může domáhat změny svého zařazení, pokud s ním nesouhlasí, nikoliv však přeřazení jiného věřitele, s jehož zařazením do stejné skupiny, do které je sám zařazen, nesouhlasí. V případě insolvenčního řízení vedeného proti společnosti PILSEN STEEL byl tedy z důvodu, že věřitel žádal o přeřazení jiného věřitele do samostatné skupiny a že se nepodařilo prokázat odlišné právní postavení a hospodářský zájem tohoto největšího věřitele od ostatních věřitelů ve skupině, insolvenčním soudem návrh na zařazení ruské státní banky do samostatné skupiny zamítnut.

2.3 Zajištění věřitelé

Skupina věřitelů, kteří mají v insolvenčním řízení podle Insolvenčního zákona, postavení zajištěných věřitelů, je v postavení klíčových hráčů celého insolvenčního a tedy i reorganizačního procesu. Jejich pozice byla značně posílena Revizní novelou Insolvenčního zákona, a to především v souvislosti se správou a zpeněžením majetku dlužníka, ke kterému je zřízeno zajištění ve prospěch těchto zajištěných věřitelů.

Do nabytí účinnosti Revizní novely bylo možné v případě, že zajištění věřitelé nespolupracovali s insolvenčním správcem ohledně udělování instrukcí v souvislosti se správou jejich zajištění a zpeněžením majetku dlužníka tvořícího toto zajištění, mohl

insolvenční správce jednat i bez těchto zajištěných věřitelů a vykonat nezbytné kroky sám nebo ve spolupráci s insolvenčním soudem.²⁴

Důraz na postavení zajištěných věřitelů v rámci insolvenčního řízení je dán především tím, že velmi často je předmětem zajištění klíčová část aktiv dlužníka a často dokonce veškerý majetek dlužníka. Zajištění věřitelé tak představují zásadní hybatele celého insolvenčního řízení z důvodu jejich posíleného vztahu k majetkové podstatě dlužníka, což je opravňuje k výsostnému postavení při rozhodování o dalším osudu aktiv dlužníka.

Insolvenční zákon chápe jako zajištěného věřitele takového věřitele, jehož pohledávka je zajištěna majetkem, který náleží do majetkové podstaty, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy a jehož pohledávka byla v průběhu insolvenčního řízení jako zajištěná pohledávka zjištěna. Insolvenční zákon tedy zajištění v obecném smyslu zužuje pouze na zajištění Insolvenčním zákonem výslovně vyjmenovaná.

Má-li věřitel dlužníka zájem na uplatnění pořadí své pohledávky, je třeba, aby tak učinil v přihlášce své pohledávky, v níž se musí zajištění dovolat, uvést okolnosti, které ho osvědčují, a připojit listiny, které se toho týkají. Pokud tak neučiní, nemůže být jeho pohledávka jako zajištěná insolvenčním soudem zjištěna.

Definice zajištěného věřitele v Insolvenčním zákoně je modifikována ustanovením § 167 odst. 3, podle kterého platí, že je-li podle znaleckého posudku k ocenění majetkové podstaty vypracovaného po rozhodnutí o úpadku dlužníka zjištěno, že hodnota zajištění je nižší než výše zajištěné pohledávky, je pohledávka převyšující zjištěnou hodnotu zajištění považována za pohledávku nezajištěnou. Vedle toho i pohledávky dalších zajištěných věřitelů ke stejnému předmětu zajištění se v takovém případě považují za nezajištěné pohledávky, a to v celém jejich rozsahu.

Platí tedy, že jestliže lze z předmětu zajištění uspokojit pouze pořadím první pohledávku, nemohou mít ostatní zajištění věřitelé hospodářský zájem zasahovat do jeho správy a zpeněžování. Proto jim právo podílet se na udělení jakéhokoliv pokynu

²⁴ K tomu viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2012, sp. zn. KSUL 69 INS 6687/2009, 2 VSPH 980/2011

týkajícího se předmětu zajištění nesvědčí a pokyny insolvenčnímu správci ukládá pouze věřitel disponující s pohledávkou, která je zajištěna jako první v pořadí.²⁵

Zajištění věřitelé, pokud jejich pohledávka bude zjištěna jako zajištěná a pokud nebude předmět zajištění oceněn tak, že by jejich pohledávku nebylo s ohledem na výše uvedené možné považovat za zajištěnou, se uspokojí podle pořadí vzniku jejich zajištění z výtěžku zpeněžení předmětu zajištění z části, která na ně připadá, pokud se dlužník s věřitelem nedohodnou jinak. Pokud nebude možné uspokojit z výtěžku zpeněžení zajištěnou pohledávku v celé její výši, bude s neupokojenou částí takové pohledávky nakládáno jako s pohledávkou nezajištěnou a bude uspokojena stejně jako pohledávky nezajištěných věřitelů.

V případě zajištěných věřitelů dále platí, že pokud byl sjednán úrok, zajištěná pohledávka se úročí v rozsahu zajištění ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu řešení úpadku úrokovou sazbou dohodnutou před tím, než se dlužník dostal do prodlení, což však neplatí pro úrok z prodlení.

Je-li úpadek dlužníka řešen reorganizací, přirůstají tyto úroky k pohledávce zajištěného věřitele ode dne následujícího po dni rozhodnutí o způsobu řešení úpadku a splatné jsou měsíčně, jakmile znalec ocení hodnotu zajištění. Pohledávky z přirůstajících úroků k zajištěným pohledávkám se považují za pohledávky za majetkovou podstatou a je třeba s nimi při plánování reorganizace a sestavování reorganizačního plánu počítat, protože v případě mnohosti zajištěných věřitelů anebo v případě značné výše takto sjednaných úroků mohou tyto úroky za dobu, po kterou je dlužník povinen je hradit znamenat pro majetkovou podstatu značnou zátěž.

V případě reorganizace společnosti TEKAZ hráli zajištění věřitelé velmi zásadní roli z důvodu, že zajištěné pohledávky tvořily přibližně polovinu celkových přihlášených pohledávek všech věřitelů dlužníka a také z důvodu, že dlužník měl celkem osm zajištěných věřitelů, a to v čele s nejsilnějším věřitelem v podobě bankovního subjektu.

Dalším specifikem, se kterým se museli právní zástupci dlužníka TEKAZ při sestavování reorganizačního plánu potýkat, byla skutečnost, že dlužník vlastnil obrovské množství nemovitostí, a to jak nemovitostí, ve kterých vykonával svoji

²⁵ ŘEHÁČEK, O. *Postavení zajištěných věřitelů po revizní novele insolvenčního zákona*. Dostupný z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-zajistenych-veritelu-po-revizni-novele-insolvenčního-zakona-93686.html>

podnikatelskou činnosti, tak i soubory nemovitostí, které ke svým podnikatelským aktivitám nevyužíval, ale například je pronajímal. Všechny nemovitosti dlužníka byly zatíženy zástavními právy zajištěných věřitelů, a to vždy několika zástavními právy s různým pořadím s tím, že některá vznikla až po zahájení insolvenčního řízení vedeného proti společnosti TEKAZ, a byla tak neúčinná. Většina zajištěných věřitelů navíc měla zástavní právo k více než jedné nemovitosti dlužníka a to na každé nemovitosti často s jiným pořadím.

Vzhledem k tomu, že jako s jedním z opatření k provedení reorganizačního plánu dlužníka bylo plánováno s opatřením prodeje celé majetkové podstaty nebo její části anebo prodejem dlužníkovu podniku za konkrétní nabídkovou cenu ze strany investora, bylo úkolem právních zástupců dlužníka TEKAZ identifikovat, který zajištěný věřitel bude uspokojen ze zpeněžení které konkrétní nemovitosti a na uspokojení jaké části jeho zajištěných zjištěných pohledávek nebudou prostředky ze zpeněžení jeho zajištění stačit a budou tedy uspokojeny jako pohledávky nezajištěné.

Aby bylo možné takový propočít uskutečnit, postupovali právní zástupci dlužníka TEKAZ tak, že každé nemovitosti přiřadili hodnotu ze znaleckého posudku k ocenění majetkové podstaty dlužníka s tím, že součet těchto hodnot představoval celkovou hodnotu všech nemovitostí dlužníka na trhu z pohledu znalce, za kterou byl investor ochoten tyto nemovitosti jako součást podniku dlužníka spolu s jeho zbývajícími částmi koupit a identifikovali u každé nemovitosti, který zajištěný věřitel či věřitelé budou z prodeje dané nemovitosti uspokojeni. S ohledem na množství nemovitostí dlužníka, jejich hodnotu stanovenou znaleckým posudkem a výši pohledávek zajištěných věřitelů nebyly všechny pohledávky zajištěných věřitelů uspokojeny jako zajištěné a značná část jich tzv. přešla mezi nezajištěné pohledávky a byly uspokojeny ve skupině nezajištěných věřitelů.

Z důvodu, že k rozdělení mezi zajištěné věřitele dlužníka měli právní zástupci dlužníka TEKAZ k dispozici pouze částku z prodeje dlužníkovu podniku, která byla fixní, bylo nezbytné, aby přesně identifikovali, které pohledávky zajištěných věřitelů budou uspokojovány jako nezajištěné, aby i nezajištěným věřitelům mohli v reorganizačním plánu nabídnout uspokojení v určitém konkrétním rozsahu a přesně identifikovali, jaké uspokojení je možné všem skupinám v rámci reorganizace nabídnout.

2.4 Nezajištění věřitelé

Vzhledem k tomu, že skupina nezajištěných věřitelů tvoří jakousi zbytkovou kategorii pro pohledávky, které nebyly zařazeny do žádné ze zvláštních skupin vytvořených v souladu s § 337 odst. 2 IZ, lze předpokládat, že do této skupiny budou zařazeni všichni nezajištění věřitelé dlužníka. Insolvenční zákon nijak nevylučuje, aby dlužník rozdělil nezajištěné věřitele také do více skupin, pokud tím dlužník naplní požadavek Insolvenčního zákona, aby takové rozdělení bylo vhodné a odůvodněné.

Při stanovování klíče pro rozdělení nezajištěných věřitelů do skupiny či skupin by měl dlužník vedle požadavku na vhodnost a odůvodněnost takového rozřazení věřitelů respektovat také požadavek, aby v dané skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy, ale také zásadu prolínající se celým insolvenčním řízením, podle které věřitelé, kteří mají podle Insolvenčního zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají mít v insolvenčním řízení rovné možnosti.

Z této zásady vyplývá základní požadavek na předkladatele reorganizačního plánu, podle kterého není možné připsat věřitelům s nestejným postavením shodná práva, a to se zohledněním toho, že některým skupinám věřitelů je na základě Insolvenčního zákona poskytováno zvýhodněné postavení vyplývající ze zvláštních parametrů jejich pohledávek. I tak se však zákonodárce pokusil i při zohlednění těchto avizovaných výjimek dosáhnout jisté vyváženosti vztahu mezi jednotlivými skupinami věřitelů, včetně požadavku na rovné postavení věřitelů, náleželi-li do téže skupiny. Nelze vést sporu o tom, že tato deklarovaná zásada musí vždy platit mezi věřiteli shodného postavení.²⁶

Postavení nezajištěných věřitelů jako skupiny či skupin, do které jsou zařazeni věřitelé, kteří nebyli zařazeni do samostatné skupiny, je sice mnohem silnější než v případě konkursu, kde zpravidla na nezajištěné věřitele připadne pouze minimální uspokojení, které zbývá po uspokojení skupin věřitelů s lepším pořadím jejich pohledávek, tedy zajištěných věřitelů, i tak ale nezajištění věřitelé mohou hrát v procesu reorganizace důležitou roli a nabízí se jim určitý prostor k vyjednávání s dlužníkem.

²⁶ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 38

S ohledem na podmínky hlasování, za kterých může dojít k přijetí reorganizačního plánu věřiteli, hrají hlasy nezajištěných věřitelů také důležitou roli. Je proto na vyjednávacích možnostech a schopnostech nezajištěných věřitelů, na jakých podmínkách se s dlužníkem dohodnou výměnou za schválení reorganizačního plánu dlužníka. V některých případech, kdy dlužník má zájem na co nejrychlejším provedení reorganizace dle reorganizačního plánu a splnění jeho podstatných náležitostí za účelem skončení reorganizace může i negativní postoj věřitele k reorganizačnímu plánu otevřít prostor k jednání s dlužníkem o uspokojení takového věřitele výměnou za to, že nebude hlasovat proti přijetí reorganizačního plánu a nebude se tak moci proti usnesení o schválení reorganizačního plánu odvolat, což může v praxi znamenat odložení nabytí účinnosti reorganizačního plánu až o několik měsíců.

Postavení nezajištěného věřitele není tedy tak silné jako postavení zajištěného věřitele, ale i tak může nezajištěný věřitel vykonávat určitý vliv na průběh reorganizace, a je tedy v zásadě na dlužníkovi, aby rozdělil věřitele do skupin a projednal s nimi podmínky podpory reorganizačního plánu tak, aby zajistil, že reorganizační plán bude věřiteli dlužníka přijat.

2.5 Společníci a členové dlužníka

Za zvláštní skupinu věřitelů při reorganizaci považuje Insolvenční zákon společníky a členy dlužníka. Za pohledávku těchto osob se považuje právo vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo v družstvu, s tím, že výše pohledávky vyplývající z účasti společníka nebo člena dlužníka ve společnosti nebo v družstvu je rovna nule.

Před účinností Revizní novely platilo, že tomu tak bylo pouze v případě, pokud byl úpadek dlužníka zjištěn v podobě platební neschopnosti, což kladlo nárok na insolvenční soud, aby řádně odůvodnil své rozhodnutí o úpadku dlužníka a identifikoval ve svém rozhodnutí, z jakého důvodu se dlužník nachází v úpadku. Pokud tedy insolvenční soud zjistil, že dlužník byl v úpadku z důvodu platební neschopnosti, byli společníci dlužníka nebo členové dlužníka považováni za věřitele s nárokem na uspokojení jejich pohledávek. Oproti tomu, pokud insolvenční soud zjistil, že dlužník je v úpadku z důvodu platební neschopnosti i předlužení nebo pouze z důvodu svého předlužení, byli společníci a členové dlužníka považováni za věřitele dlužníka a byli zařazeni do samostatné skupiny v rámci sestavování reorganizačního plánu, ale výše

jejich pohledávky vyplývající z účasti společníka nebo člena dlužníka ve společnosti nebo v družstvu byla rovna nule.

Znamenalo to tedy, že pokud byl úpadek dlužníka zjištěn v obou jeho zákonných formách nebo pouze jako předlužení dlužníka, byli sice společníci a členové družstva považováni za věřitele dlužníka (např. pro účely hlasování), ale jejich pohledávka byla stanovena fikcí ve výši nula, což znamená, že jejich hlasování resp. přítomnost na hlasování neovlivní hlasovací kvórum počítaného podle výše přihlášených pohledávek, nutné pro přijetí usnesení schůze věřitelů a rovněž, že jejich pohledávka nebyla v rámci reorganizace žádným způsobem uspokojena.²⁷

Revizní novelou tedy bylo ustanovení § 335 odst. 1 IZ novelizováno a byla vypuštěna věta, která omezovala platnost tohoto ustanovení na případy, kdy dlužník nebyl v úpadku pro předlužení. Pravidlo bylo považováno za nepotřebné a za určitých okolností mohlo působit proti zájmu na zdařilé reorganizaci dlužníka. Přitom na první pohled by předlužení mohlo být opravdu vážnou překážkou pro úvahy o reorganizaci, ve skutečnosti však nemusí být tato situace fatálním způsobem limitující, tedy fakt omezení platnosti komentovaného ustanovení mohl opravdu vést k tomu, že motivace společníků i členů družstva v případě předlužení směřovat k reorganizaci by byla nulová. Ustanovení tedy bylo považováno za nadbytečné v tom smyslu, že mohlo omezit prostor pro užití sanační metody řešení úpadku dlužníka.²⁸

Společníci a členové dlužníka však mohou mít za dlužníkem také jiné pohledávky než ty plynoucí z jejich účasti na dlužníkovi, a to například pohledávky z půjček poskytnutých dlužníkovi. Tyto pohledávky pak mají stejné postavení jako pohledávky ostatních obecných věřitelů a společník nebo člen dlužníka je tak se svou pohledávkou z poskytnuté půjčky zařazen mezi ostatní obecné věřitele nebo může být zařazen do samostatné skupiny.

S tímto postupem souvisí skutečnost, že pokud má věřitel více pohledávek, které mají různé parametry, jsou tyto různé pohledávky věřitele zařazeny do různých skupin k pohledávkám, které mají shodné postavení, a takový věřitel pak může být aktivní v každé skupině, ve které má zařazenou svou pohledávku a hlasovat v každé takové skupině zvlášť. Typicky tomu bývá v případě, že věřitel má zároveň zajištěné a

²⁷ KOZÁK, J. *Insolvenční zákon krok za krokem*. Dostupné z: <http://www.konkurs-vyrovnaní.cz/index.php?idac=511&idb=41>

²⁸ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s 1090

nezajištěné pohledávky, které přihlásil do insolvenčního řízení proti dlužníkovi a prostřednictvím kterých vykonává vliv na reorganizaci dlužníka.

2.6 Věřitelé s pohledávkami nedotčenými reorganizačním plánem

Pohledávkou nedotčenou reorganizačním plánem je pohledávka, jejíž výši, splatnost ani další její vlastnosti a práva s ní spojená reorganizační plán nemění, nebo pohledávka, o které věřitel písemně uznal, že není reorganizačním plánem dotčena. Jinými slovy pohledávka nedotčená reorganizací je taková, jejíž parametry nejsou reorganizačním plánem měněny; není tedy plánem snížena a její splatnost není posunuta. Takovou pohledávku může osvědčit věřitel svým písemným prohlášením. Nicméně v praxi si lze pouze velmi obtížně podobnou pohledávku představit, a pokud ano, šlo by s největší pravděpodobností o pohledávku zajištěnou. Ryze teoretickou variantou je pohledávka, ze které by plnění přicházelo až v době následující v určitém, nejlépe značném odstupu po ukončení reorganizace.²⁹

Pohledávkou nedotčenou reorganizačním plánem je i pohledávka, u které v důsledku prodlení dlužníka došlo ke ztrátě sjednané výhody splátek, jestliže reorganizační plán

- stanoví splatnost jistiny včetně úroků stejně jako před prodlením dlužníka
- nemění žádná další práva spojená s pohledávkou, s výjimkou práv věřitele spojených s účinky zahájení insolvenčního řízení nebo s již nastalým prodlením dlužníka
- stanoví, že všechny splátky jistiny a úroku, které měl dlužník zaplatit před svým prodlením do dne účinnosti reorganizačního plánu, budou uhrazeny neprodleně po účinnosti reorganizačního plánu.

Znovu zde jde o snahu usnadnit dohodu zvláště v případě, že reorganizace bude provedena např. fúzí nebo jinou formou, kdy insolventní podnik převezme třetí subjekt, případně v takovém případě, kdy je dlužníkovi v prodlení poskytnuto reorganizačním plánem přiměřené financování.³⁰

²⁹ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1094

³⁰ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1095

3. Reorganizační plán

Reorganizační plán je nejdůležitější právní jednání v celé reorganizaci a bezpochyby také zajisté právní jednání tak komplexní, specifický a složitý, že jej lze jenom stěží připodobnit k jakémukoliv jinému právnímu jednání. Reorganizační plán lze ve své podstatě přirovnat ke smlouvě s věřiteli o zhodnocení majetkové podstaty dlužníka. Již z tohoto faktu vyplývá předpoklad, že jeho sestavení a nalezení konsensu mezi věřiteli je značně komplikované z důvodu, že na straně jedné stojí dlužník a na druhé straně všichni jeho věřitelé, se kterými je třeba najít společnou cestu k naplnění předpokládaného cíle. Vzhledem k tomu, že přednostně reorganizační plán sestavuje dlužník, lze reorganizační plán sestavený dlužníkem chápat jako nabídku dlužníka vůči věřitelům, kteří s tímto návrhem vyslovují svůj souhlas či nesouhlas svým hlasování o jeho přijetí.

Návrh reorganizačního plánu však může předložit i osoba odlišná od dlužníka, tedy některý z jeho věřitelů. V takovém případě se v podstatě jedná o nabídku jednoho z věřitelů vůči ostatním věřitelům. Nicméně k takto sestavenému reorganizačnímu plánu je zapotřebí jako jeho přílohu předložit prohlášení dlužníka - fyzické osoby nebo prohlášení neomezeně ručících společníků dlužníka - právnické osoby o ochotě pokračovat v provozu podniku, který předpokládá reorganizační plán, kterým se tak dlužník k návrhu reorganizačního plánu připojí a je opět na věřitelích, zda tuto nabídku přijmou či nikoliv. Z tohoto pohledu lze tedy reorganizační plán chápat jako dohodu *sui generis*, která vymezuje postavení dlužníka a dotčených osob.³¹

Pokud se tedy dlužníkovi nebo jinému oprávněnému subjektu podaří reorganizační plán sestavit, předloží jej insolvenčnímu soudu. Po jeho předložení nesmí nikdo až do zprávy o reorganizačním plánu vyvíjet činnost směřující k jeho přijetí nebo odmítnutí. Předkladatel je povinen zdržet se všech činností, které jsou v rozporu s reorganizačním plánem nebo které jinak ovlivňují jeho splnění. Obsah reorganizačního plánu se může odchýlit od ustanovení Insolvenčního zákona pouze pokud jde o uspokojení věřitelů včetně zajištěných věřitelů a věřitelů, jimiž jsou společníci a členové dlužníka uplatňující pohledávku vyplývající z jejich účasti ve společnosti nebo

³¹ HÁSOVÁ, J, MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2013. str. 193

v družstvu, o nakládání s majetkovou podstatou a o závazky dlužníka po skončení insolvenčního řízení.

3.1 Účel reorganizačního plánu

Insolvenční zákon definuje reorganizační plán jako dokument, který vymezuje právní postavení dotčených osob v důsledku povolené reorganizace, a to na základě opatření sledujících ozdravení provozu dlužníka podniku a uspořádání vzájemných vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli.

Reorganizační plán není ve své podstatě ničím jiným, nežli souborem ekonomických a právních opatření, které si prostřednictvím ozdravení provozu dlužníka podniku kladou za cíl překonání dlužníka úpadku a uspořádání majetkových vztahů dlužníka s jeho věřiteli.³²

Reorganizační plán může fakticky plnit řadu funkcí v různých typech insolvenčních řízeních. V některých případech může představovat základní pilíř reorganizace stanovující postup uspokojení a uhrazení všech pohledávek a uspořádání obchodní struktury dlužníka po skončení reorganizace. V jiných případech může být plán předložen na začátku insolvenčního řízení a stanovit, jaké bude nadále postavení dlužníka a jako bude naloženo s jeho podnikem v rámci reorganizace, a tedy představovat spíše jakýsi business plán. Nebo také může nastat případ, že reorganizační plán bude představovat plán likvidace společnosti, kdy podnik dlužníka bude prodán jako běžící podnik třetí osobě.

Jako primární účel reorganizačního plánu lze ale chápat nastavení pravidel pro nakládání s majetkovou podstatou dlužníka a pohledávkami jeho věřitelů, kdy jeho účinností dojde k vytvoření nové reality a učinění tlusté čáry za úpadkovou situací dlužníka před reorganizací. Funkci reorganizačního plánu lze zjednodušit tak, že nabytím účinnosti reorganizačního plánu dojde k zániku stávajících „předúpadkových“ pohledávek za dlužníkem a jejich nahrazení novými pohledávkami a právy věřitelů dlužníka a osob, které mají práva k majetkové podstatě dlužníka. Dlužník, který nebyl do té doby schopen řádně a včas plnit své dosavadní závazky, je tak postaven před

³² ZELENKA, J. a kolektiv. *Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*. Vyd.2. Linde Praha, a.s., 2008, s. 498

realitu, které je schopen čelit a plnit takto restrukturalizované závazky realizací organizačních opatření obsažených v reorganizačním plánu.

Je tedy zřejmé, že reorganizační plán i přesto, že Insolvenční zákon stanovuje jeho povinné náležitosti, které mohou vzbudit dojem, že prostor pro dohodu s věřiteli je značně omezen, naopak představuje v podstatě neomezenou platformu pro volnou dohodu s věřiteli obdobně jako v případě mimosoudního vyrovnání. Specifikem této platformy je však skutečnost, že věřitelé si nejsou v rámci vyjednávání rovni ve svém postavení a že skupiny věřitelů jsou vedeny různými zájmy. Ve výsledku je však reorganizační plán výsledkem konsensu většiny věřitelů a nikoliv výsledkem jednomyslného souhlasu, kterého by se zpravidla podařilo dosáhnout jen stěží.

3.2 Právo sestavit reorganizační plán

Jak již bylo uvedeno výše, je reorganizační plán základním stavebním kamenem celé reorganizace. Z tohoto důvodu je nutné na kvalitu sestavení tohoto plánu od počátku klást velký důraz, jelikož od ní se odvíjí úspěch či neúspěch v celé reorganizaci.³³

Reorganizační plán je oprávněn předložit insolvenčnímu soudu přednostně dlužník ve lhůtě 120 dnů od rozhodnutí insolvenčního soudu o povolení reorganizace. Toto přednostní právo náleží dlužníkovi bez ohledu na to, zda návrhatele povolení reorganizace byl dlužník nebo některý z přihlášených věřitelů dlužníka a hraje významnou roli zejména v případě nekonsensuální reorganizace. Tuto lhůtu může insolvenční soud na návrh dlužníka přiměřeně prodloužit, a to maximálně o dalších 120 dnů. To znamená, že společnost splňující kritéria velikosti podle § 316 odst. 4 IZ může v režimu insolvenčního řízení teoreticky strávit pod ochranou automatického moratoria i déle než 360 dnů, aniž by management předložil hotový návrh reorganizačního plánu.³⁴

V praxi bývá žádosti o prodloužení lhůty insolvenčním soudem zpravidla vyhověno, pokud dlužník uvede ve své žádosti pádné důvody k tomu, proč o prodloužení této lhůty žádá. Většinou z důvodu opatrnosti na straně dlužníka bývá žádáno o prodloužení lhůty k předložení reorganizačního plánu o celých 120 dnů. Tento

³³ KOZÁK, J. a kol.: *Insolvenční právo anebo osobní bankroty začínají*. 1. vydání. Brno: Nakladatelství Rašínova vysoká škola s.r.o., 2008. s. 172

³⁴ RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008. s. 389

krok však může mít negativní dopad na věřitele dlužníka a může vést ke vzniku podezření na jejich straně, že dlužník není schopen dosáhnout dohody se svými věřiteli a reorganizační plán sestavit a pouze neodůvodněně insolvenční řízení zdržuje.

Z tohoto předpokladu vycházel i dlužník TEKAZ v případě své žádosti o prodloužení lhůty k předložení reorganizačního plánu. Za účelem zmírnění vznikající nejistoty na straně jeho věřitelů bylo požádáno o prodloužení lhůty pouze o 90 dnů, a to i s projevením vůle dlužníka reorganizační plán předložit v nejkratší možné lhůtě ještě před uplynutím oněch 90 dnů, s tím, že nemá v úmyslu probíhající reorganizaci neúměrně prodlužovat, ale naopak dosáhnout schválení reorganizačního plánu v co nejkratším možném termínu.

Důvod, proč zákonodárce svěřuje přednostní právo sestavení reorganizačního plánu právě dlužníkovi, je zcela zřejmý. Dlužník totiž zná nejlépe svůj podnik, je obeznámen s jeho fungováním a ekonomickými možnostmi, ale také složením svých věřitelů. Pouze dlužník má tedy největší šanci sestavit reorganizační plán, který bude schopen naplnit.

Na druhou stranu je třeba vzít v úvahu, že i přesto, že je tento předpoklad zcela logický, může být motivace sestavovat reorganizační plán neefektivní, tzn., že může vycházet z pokusu vymknout se prostřednictvím reorganizačního řízení kontrole věřitelů a použít jej k redistribuci bohatství na úkor věřitelů ve prospěch managementu či společníků dlužníka.³⁵ I když tato skutečnost představuje pro věřitele určité riziko, je to jeden z aspektů, které mají posuzovat věřitelé svým hlasováním o přijetí či nepřijetí reorganizačního plánu dlužníka a tedy neměl by jím být dlužník limitován v tom, aby přednostně sestavil reorganizační plán k realizaci reorganizace svého podniku.

K sestavení reorganizačního plánu je však zapotřebí dostatek zkušeností na straně dlužníka, jak takový plán v poměrně krátkých zákonných lhůtách sestavit. Zaměstnanci dlužníka však zpravidla nejsou ani krizovými manažery ani právními experty se zaměřením na insolvenční řízení. Nadto zpravidla pokud dojde k podání věřitelského insolvenčního návrhu, má dlužník i po zahájení insolvenčního řízení pocit, že nastalou situaci je možné řešit dohodou s věřiteli mimo insolvenční řízení. V takovém okamžiku je však třeba rychlý nástup krizového managementu a většinou i

³⁵ RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008. s. 344

zkušeného insolvenčního týmu složeného z právních a ekonomických poradců, kteří jsou schopni reorganizační plán řádně sestavit.

Během lhůty určené pro sestavení, respektive předložení reorganizačního plánu zůstává dlužníkovi zachováno dispoziční oprávnění k nakládání s majetkovou podstatou pokud insolvenční soud nerozhodne o zákazu nakládat dlužníkovi s dispozičními oprávněními s majetkovou podstatou nebo o omezení takového oprávnění ve stanoveném rozsahu.

Insolvenční zákon umožňuje, aby se dlužník přednostního práva na sestavení reorganizačního plánu vzdal. Takové oznámení musí být ze strany dlužníka učiněno písemným oznámením doručeným insolvenčnímu soudu nebo ústně do protokolu.

Přednostního práva na sestavení reorganizačního plánu může být dlužník také zbaven rozhodnutím schůze věřitelů dlužníka. Takové rozhodnutí vyžaduje jeho přijetí většinou hlasů věřitelů přítomných na schůzi věřitelů počítaných podle výše jejich pohledávek. Schůze věřitelů, která projednává nebo schvaluje návrh na povolení reorganizace, je pak oprávněna takové rozhodnutí přijmout vždy, a to aniž by musela takové svoje rozhodnutí jakkoliv odůvodňovat. V případě, že by schůze věřitelů projednávala odejmutí oprávnění k sestavení reorganizačního plánu dlužníkovi až po povolení reorganizace, mohla by dlužníkovi toto právo odejmout pouze za podmínky, že k tomu existuje nějaký důvod.

Insolvenční soud je pak naopak povinen lhůtu k předložení reorganizačního plánu běžící dlužníkovi ukončit v případě, že dlužník před uplynutím této lhůty oznámí, že nehodlá reorganizační plán předložit. Stejně bude insolvenční soud postupovat také v případě, vyjdou-li najevo skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dlužník v sestavování reorganizačního plánu řádně nepokračuje, že postupuje způsobem, kterým může reorganizaci zmařit, nebo v případě, že dlužník zajištěným věřitelům neplatí úroky podle § 171 odst. 4 IZ, může insolvenční soud i bez návrhu rozhodnout o zkrácení nebo ukončení lhůty k předložení reorganizačního plánu. Než tak učiní, měl by si insolvenční soud vyžádat vyjádření dlužníka, insolvenčního správce a věřitelského výboru.

Pokud dlužník neměl přednostní právo sestavit reorganizační plán nebo mu toto právo zaniklo, vyvstává otázka, jaký subjekt tedy má právo reorganizační plán sestavit. V takovém případě podle ustanovení § 339 odst. 6 IZ přichází na řadu schůze věřitelů, která může rozhodnout o tom, kdo má předností právo sestavit reorganizační plán.

Pokud o této otázce schůze věřitelů nerozhodne, insolvenční soud vyzve k předložení reorganizačního plánu další osoby, které návrh na povolení reorganizace podaly, nebo které se k němu připojily.

Ustanovení § 339 odst. 6 IZ bylo novelizováno a zpřesněno v okruhu subjektů, které mohou na výzvu insolvenčního soudu k předložení reorganizačního plánu reagovat, protože jeho původní znění vedlo při jeho doslovném výkladu k absurdnímu závěru, že na výzvu insolvenčního soudu mohou reagovat všichni přihlášení věřitelé dlužníka s tím, že hodlají předložit reorganizační plán a požádat o 120 denní lhůtu k jeho předložení.

3.3 Minimální náležitosti reorganizačního plánu

Jak již bylo řečeno výše, reorganizační plán představuje základní stavební kámen reorganizačního procesu. Reorganizační plán s ohledem na jeho obsahové požadavky představuje komplexní právně-ekonomický pohled na řešení stávající situace dlužníka a to včetně návrhu jakéhosi budoucího business plánu.

Insolvenční zákon upravuje povinné minimální obsahové náležitosti, které musí každý reorganizační plán obsahovat. Vzhledem k tomu, že nesplnění všech podmínek pro schválení reorganizačního plánu může vést k jeho zamítnutí, je třeba jeho sestavování věnovat značnou pozornost.

Reorganizační plán je také titulem, na jehož základě dochází ke změně údajů zapisovaných do obchodního nebo jiného rejstříku, nebo ke změně práv, jež se vkládají do katastru nemovitostí nebo do jiného seznamu podle zvláštních právních předpisů, lze proto potřebné projevy vůle jednajících osob zahrnout též do reorganizačního plánu, má-li podle nich dojít s účinnosti reorganizačního plánu ke vzniku, změně nebo zániku práv k majetku v majetkové podstatě.³⁶

Reorganizační plán musí vždy obsahovat následující údaje:

3.3.1 Rozdělení věřitelů do skupin

Pro potřeby určení rozsahu uspokojení zjištěných pohledávek přihlášených věřitelů dlužníka a jejich hlasování o přijetí reorganizačního plánu se věřitelé dlužníka

³⁶ ZELENKA, J. a kolektiv. *Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*. Vyd.2. Linde Praha, a.s., 2008, s. 503

při reorganizaci rozdělují do skupin s určením, jak bude nakládáno s pohledávkami věřitelů v jednotlivých skupinách, a to tak, aby v každé skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně shodnými hospodářskými zájmy s tím, že je třeba uvést, podle jakých kritérií k rozdělení věřitelů došlo.

Vzhledem k tomu, že o reorganizačním plánu je hlasováno v každé skupině zvlášť, je pro dlužníka vždy výhodné, aby jeho věřitelé byli rozděleni do co nejméně skupin, což v případě, že dlužník, který nemá žádné zajištěné věřitele, může znamenat, že jeho věřitelé budou rozděleni pouze do dvou skupin, kdy jednu budou tvořit všichni nezajištění přihlášení věřitelé dlužníka a druhou jeho společníci.

V každém případě je dlužník povinen rozdělit své věřitele do skupin tak, že samostatnou skupinu bude tvořit každý zajištěný věřitel, dále věřitelé uvedení v § 335 IZ, tj. společníci a členové dlužníka a dále věřitelé, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny. V případě společnosti TEKAZ došlo z důvodu velkého množství zajištěných věřitelů k rozdělení věřitelů celkem do deseti samostatných skupin, kdy osm skupin tvořili zajištění věřitelé, jednu skupinu nezajištění věřitelé a poslední skupinu společníci dlužníka.

O rozdělování věřitelů do skupin bylo pojednáno již výše, proto se jím na tomto místě nebudu znovu detailněji zabírat.

3.3.2 Určení způsobu reorganizace

Tuto část reorganizačního plánu lze považovat za tu nejzásadnější část, která stanoví, jakým způsobem bude dosaženo cílového ozdravení podniku dlužníka a jakým způsobem bude zajištěno uspokojení pohledávek věřitelů dlužníka a v jakém rozsahu budou uspokojeny. Tato část tedy bude podrobena největší diskuzi věřitelů a bude předmětem vyjednávání dlužníka s věřiteli.

Insolvenční zákon uvádí pouze demonstrativní výčet možných způsobů, které lze vzájemně kombinovat. Poskytuje tak dlužníkovi široký manévrovací prostor k tomu, aby nabídl věřitelům řešení svého úpadku, které pro ně bude akceptovatelné. Dlužník je v nastavení kombinace ozdravných opatření limitován pouze právním řádem a možnostmi, které má k dispozici. Těmto opatřením se budu detailněji věnovat dále.

3.3.3 Opatření k plnění reorganizačního plánu

V reorganizačním plánu je třeba v návaznosti na určení způsobu reorganizace také stanovit opatření k plnění reorganizačního plánu, zejména z hlediska nakládání s majetkovou podstatou, a s určením osob, které s ní mohou nakládat, včetně rozsahu jejich práv k nakládání s ní. Způsob nakládání s majetkovou podstatou bude vycházet ze zvoleného způsobu řešení reorganizace, což se vztahuje zejména na případy, kdy je jako opatření k plnění reorganizačního plánu zvolen prodej části majetkové podstaty, vydání části dlužnickových aktiv a fúze dlužníka. V případě nakládání s majetkovou podstatou se dispoziční oprávnění, pokud bylo dlužníkovi dříve například omezeno insolvenčním soudem, často vrací zpět dlužníkovi, popřípadě může být dlužník omezen ve své dispozici dohledem insolvenčního správce a věřitelského výboru.

3.3.4 Provoz dlužníka podniku

V této části reorganizačního plánu Insolvenční zákon vyžaduje uvedení údajů o tom, zda bude pokračovat provoz dlužníka podniku nebo jeho části a za jakých podmínek. Zde je opět základním východiskem skutečnost, jakým způsobem bude reorganizace provedena.

Vzhledem k tomu, že dlužník prochází reorganizací za účelem toho, aby došlo k ozdravení jeho podniku s cílem ho dále provozovat, je zde základní předpoklad, že provoz dlužníka podniku zachován bude. Konečně zachování životaschopnosti podnikatelské aktivity dlužníka je základním smyslem institutu reorganizace³⁷. Pokud je předkladatelem reorganizačního plánu osoba odlišná od dlužníka, musí dlužník, pokud reorganizační plán předpokládá provoz dlužníka podniku, předložit prohlášení dlužníka-fyzické osoby nebo prohlášení neomezeně ručících společníků dlužníka - právnické osoby o ochotě pokračovat v provozu podniku.

Dlužník by měl v rámci příprav reorganizačního plánu pracovat také na přípravě budoucího business plánu a mít představu o tom, jak bude jeho další ekonomická činnost pokračovat. Při vyjednávání s věřiteli o podobě reorganizačního plánu by sami věřitelé měli trvat na předložení takového business plánu jako důkazu o tom, že dlužník má konkrétní a realizovatelnou představu o provedení své reorganizace. Cílem

³⁷ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 763

reorganizačního procesu není pouze reorganizaci provést a insolvenční řízení ukončit, ale ozdravený podnik udržet v životaschopném stavu a dále ho smysluplně provozovat. Často se totiž může stát, že dlužník je schopen při svém plánování dohlédnout pouze na konec reorganizace, kam upíná veškeré své naděje, ale již absolutně netuší, jak bude svůj podnik provozovat po skončení reorganizace.

V praxi se objevily a byly schváleny reorganizační plány, které se omezily na konstatování, že podnik dlužníka bude nadále provozován, v zájmu věřitelů naopak je stanovit v reorganizačním plánu základní ekonomické parametry provozování podniku dlužníka.³⁸ Věřitelé by se tedy měli zajímat nejenom o to, jak dlužník plánuje provést svoji reorganizaci, ale také o to, jak bude po skončení reorganizace dlužník pokračovat ve své hospodářské činnosti.

V tomto aspektu lze považovat reorganizační plán společnosti TEKAZ za specifický, protože reorganizační plán předpokládá provoz dlužníkovy podniku s tím, že ten nebude pokračovat ve společnosti dlužníka, ale že po účinnosti reorganizačního plánu jej převede na třetí subjekt, protože celý podnik má být dle reorganizačního plánu prodán třetí osobě, která jej bude nadále provozovat namísto dlužníka. Dlužník tak již nebude mít žádný podnik, který by mohl provozovat a pravděpodobně bude po skončení insolvenčního řízení proti němu vedena jeho likvidace.

3.3.5 Financování reorganizačního plánu

Dlužník má dále povinnost uvést osoby, které se budou podílet na financování reorganizačního plánu nebo převezmou některé dlužníkovy závazky anebo zajistí jejich splnění, včetně určení rozsahu, v němž jsou ochotny tak učinit.

Zajištění prostředků na financování reorganizace ze strany třetích osob je opět základním předpokladem pro provedení reorganizace. V reorganizačním plánu je třeba uvést konkrétní osoby, které se budou na financování provedení reorganizačního plánu podílet, což je evidentní z požadavku Insolvenčního zákona na přílohu prohlášení osob ochotných financovat provedení reorganizačního plánu s ověřenými podpisy jako jedné z příloh k reorganizačnímu plánu.

³⁸ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 592

V případě společnosti TEKAZ se insolvenčnímu soudu z důvodu právní jistoty dlužník předkládal několik čestných prohlášení osob ochotných financovat provedení reorganizačního plánu tohoto dlužníka. V první řadě to bylo prohlášení investora, jako osoby, která měla zájem na koupi podniku tohoto dlužníka s výjimkou vybraných aktiv. Vzhledem k tomu, že investor měl zájem na koupi aktiv dlužníka po částech s tím, že některá aktiva budou převedena na jeho dceřiné společnosti, byly předkládány čestná prohlášení i za vybrané dceřiné společnosti tohoto investora. Dále bylo předloženo čestné prohlášení poskytovatele úvěrového financování potřebného pro úhradu pohledávek za majetkovou podstatou, tj. osoby poskytnout dlužníkovi pracovní kapitál.

3.3.6 Zaměstnanost v dlužníkově podniku

Reorganizační plán musí dále obsahovat údaje o tom, zda a jak reorganizační plán ovlivní zaměstnanost v dlužníkově podniku, a o opatřeních, která mají být v tomto směru uskutečněna.

Z ekonomického hlediska a ve vztahu k věřitelům je to poněkud nadbytečný údaj, přičemž zveřejnění těchto dat v insolvenčním rejstříku může vést k některým problematickým souvislostem a reakcím zaměstnanců, což se týká především větších dlužníků s významným počtem zaměstnanců. Tam lze očekávat snížení počtu zaměstnanců a s tím související komplikace.³⁹

Nicméně vzhledem k tomu, v jaké fázi insolvenčního řízení je reorganizační plán sestavován, což může být klidně rok po zahájení insolvenčního řízení, dochází zpravidla k propouštění zaměstnanců ještě před sestavováním reorganizačního plánu, a proto uvedení tohoto údaje již většinou obsahuje pouze sdělení, že dlužník nepředpokládá další propouštění a že reorganizace dle reorganizačního plánu nebude mít negativní dopad na zaměstnanost v regionu, kde dlužník působí.

3.3.7 Závazky po skončení reorganizace

Dalším z údajů, které by měl reorganizační plán obsahovat, je údaj o tom, zda a jaké závazky vůči věřitelům bude mít dlužník po skončení reorganizace. Vzhledem k tomu, že účinností reorganizačního plánu zanikají všechny pohledávky věřitelů dlužníka vzniklé před zahájením insolvenčního řízení a jsou nahrazeny novými, je třeba

³⁹ HÁSOVÁ, J, MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2013. s. 1102

v reorganizačním plánu přesně specifikovat, které pohledávky věřitelů dlužníka účinností reorganizačního plánu nezanikají.

Zpravidla účinností reorganizačního plánu nezanikají pohledávky za majetkovou podstatou a jim na roveň postavené pohledávky, dále pohledávky přihlášených věřitelů v jejich restrukturalizované podobě (tj. přihlášené pohledávky redukované v jejich výši či nahrazené novými pohledávky či nároky k majetkové podstatě dlužníka) a v neposlední řadě také pohledávky z úvěrového financování poskytnutého v souladu s § 41 IZ. Naopak ve většině případů zanikají pohledávky věřitelů vzniklé před zahájením insolvenčního řízení, které nebyly řádně přihlášeny, pohledávky přihlášených věřitelů v rozsahu, ve kterém nemají být uspokojeny, pohledávky společníků dlužníka vyplývající z jejich účasti na dlužníkovi a pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují.

3.3.8 Rezervy na dosud nezjištěné pohledávky

V reorganizačním plánu musí být též uvedeno, jak je zajištěno splnění pohledávek, ohledně kterých dosud nebyl skončen incidenční spor, a pohledávek vázaných na odkládací podmínku, jaká je výše částky určené k uspokojení těchto pohledávek pro každého věřitele a jaká je celková výše částky určené k uspokojení těchto pohledávek podle reorganizačního plánu.

V případě vyčíslení upokojení těchto pohledávek je třeba při určení výše uspokojení věřitelů z těchto pohledávek nakládat s těmito pohledávkami tak, jako by byly zjištěné. To znamená, že je třeba na všechny pohledávky, které jsou předmětem incidenčního sporu nebo jsou dosud podmíněné pohlížet tak, jako kdyby v případě všech těchto pohledávek byl incidenční spor rozhodnut ve prospěch přihlášených věřitelů a všechny tyto pohledávky se staly v průběhu reorganizace nepodmíněnými. Je však třeba v reorganizačním plánu stanovit časový okamžik, do kdy mají tyto skutečnosti, které jsou podmínkou jejich uspokojení, nastat.

V případě pohledávek, které jsou předmětem incidenčního sporu, mohou tyto incidenční spory probíhat i po ukončení reorganizace, proto tato vytvořená rezerva musí být držena až do okamžiku skončení poslední z nich a až poté může být v případě, že pohledávky nebudou zjištěny, rozdělena poměrně mezi ostatní věřitele.

Pokud jde o podmíněné pohledávky, měla by být podmínkou jejich uspokojení v rámci reorganizace skutečnost, že se stanou nepodmíněnými do okamžiku splnění podstatných náležitostí reorganizačního plánu.

3.3.9 Náležitosti reorganizačního plánu stanovené prováděcím předpisem

Obsah reorganizačního plánu stanoví Insolvenční zákon s tím, že jeho náležitosti pak stanoví Prováděcí vyhláška. Podle této Prováděcí vyhlášky musí reorganizační plán dále obsahovat označení „Reorganizační plán“, označení insolvenčního soudu a spisovou značku, pod níž je insolvenční řízení vedeno, je-li reorganizační plán předkládaný po zahájení insolvenčního řízení, označení dlužníka a označení předkladatele reorganizačního plánu, jde-li o osobu odlišnou od dlužníka. Tyto údaje bývají obvykle uvedeny na titulní straně reorganizačního plánu a slouží k jeho identifikaci jako podání předloženého insolvenčnímu soudu.

Dále je třeba v reorganizačním plánu uvést popis dlužníkovy podnikání, tedy v jakém oboru je ekonomicky aktivní a jaké příčiny vedly ke vzniku dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku. Toto ustanovení pravděpodobně cílí na získání informace o tom, že podnik dlužníka je nadále po provedení reorganizace životaschopný a zda není příčinou úpadku nebo hrozícího úpadku například špatný podnikatelský záměr, který není možný reorganizací vyřešit. Opět se však jedná o subjektivní informace dlužníka, které je ochoten dlužník adresátům reorganizačního plánu ochoten sdělit, a tedy třeba je brát s rezervou, protože žádný dlužník určitě v reorganizačním plánu neuvede, že úpadek byl způsoben tím, že jeho podnik není životaschopný, nemá odbytu pro své služby či výrobky nebo byl špatně ekonomicky řízen.

Vedle toho musí reorganizační plán obsahovat popis veškerého majetku dlužníka s tím, že majetek, který je předmětem zajišťovacích práv, musí být uveden zvlášť. Tento seznam majetku nepřináší adresátům reorganizačního plánu žádné nové údaje, protože tento seznam je předkládán již při podávání insolvenčního návrhu, podává-li jej dlužník, dále návrhu na povolení reorganizace a zároveň je předmětem oceňování znaleckým posudkem vypracovávaným za účelem ocenění majetkové podstaty dlužníka.

Dlužník je nad to povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení, nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, pokud by mělo jít o podstatné změny ve skladbě, využití nebo

určení tohoto majetku anebo o jeho nikoli zanedbatelné zmenšení a vzhledem k tomu, že ke zvětšování majetkové podstaty pravděpodobně docházet nebude, je tento seznam již od počátku insolvenčního řízení takřka konstantní.

Další součástí reorganizačního plánu je výčet předpokladů pro schválení reorganizačního plánu a podmínek přípustnosti reorganizace podle § 316 odst. 4 IZ, jejichž splnění se předkladatel dovolává, s uvedením skutečností, na základě nichž předkladatel jejich splnění dovozuje. Toto ustanovení pouze vede dlužníka k prohlášení o skutečnostech, které již byly insolvenčnímu soudu osvědčeny při povolování reorganizace.

Reorganizační plán dále obsahuje popis všech závazků dlužníka s tím, že věřitelé musí být rozděleni do skupin s určením, jak bude nakládáno s pohledávkami věřitelů v jednotlivých skupinách a v jakém rozsahu budou uspokojeny. Požadavek na uvedení těchto údajů navazuje na povinnost dlužníka rozdělit věřitele do skupin.

Prováděcí vyhláška dále požaduje, aby reorganizační plán obsahoval určení způsobu reorganizace a určení opatření k plnění reorganizačního plánu, údaj o tom, zda bude pokračovat provoz dlužníkovy podniku nebo jeho části a za jakých podmínek, údaj o tom, zda a jak reorganizační plán ovlivní zaměstnanost v dlužníkově podniku, a o opatřeních, která mají být v tomto směru uskutečněna. Výše uvedené pak pouze opakuje požadavek stanovený již Insolvenčním zákonem v souvislosti s požadavky na obsah reorganizačního plánu stejně jako požadavek na uvedení osob, které se budou podílet na financování reorganizačního plánu nebo převezmou některé dlužníkovy závazky, anebo zajistí jejich splnění, včetně určení rozsahu, v němž jsou ochotny tak učinit. V neposlední řadě jsou pak požadovány údaje o tom, zda a které závazky vůči věřitelům bude mít dlužník po skončení reorganizace a seznam příloh reorganizačního plánu.

Vzhledem k tomu, že je reorganizační plán komplexním dokumentem, který podle přijatých opatření může představovat dlouhodobý plán na činnost podniku dlužníka nebo naopak v případě provedení reorganizace prostřednictvím opatření jednorázové povahy krátkodobý plán, je založen většinou pouze na řadě předpokladů a odhadů a jeho naplnění pak závisí na chování řady subjektů odlišných od dlužníka, ale i faktorech zcela mimo vůli dlužníka, které není schopen ovlivnit, a jsou tedy mimo sféru dlužníka. Proto je zřejmé, že často může dojít k nenaplnění reorganizačního plánu

z důvodů nikoliv na straně dlužníka, ale třetích osob, jejichž chování dlužník nemůže ovlivnit.

Požadavek na komplexní údaje o dlužníkovi a jím plánovanou reorganizaci by měl zajistit, aby insolvenční soudy nebyly zahlcovány reorganizačními plány, které jsou nekompletní a neschopné zajistit komplexní a realizovatelný podklad pro provedení reorganizace. Vedle toho musí reorganizační plán věrně zobrazovat reálné ekonomické a právní možnosti dlužníka. Pokud má reorganizační plán uspět, musí vycházet z reálného stavu dlužníka, ale také z realizovatelných ekonomických odhadů. Právě tento bod je v praxi velmi těžké naplnit, protože u subjektu, který prochází ekonomickou nestabilitou, je velmi těžké činit ekonomickou predikci, odhadovat chování jeho obchodních partnerů a financujících subjektů.

I přesto, že je reorganizační plán předkládán insolvenčnímu soudu, ten nemá prostředky ani povinnost uloženou mu Insolvenčním zákonem ověřovat, zda v něm uvedené údaje odpovídají skutečnosti. Insolvenční soud může pouze ověřit, zda insolvenční plán obsahuje veškeré zákonem požadované údaje. V této fázi však hrají největší roli věřitelé, protože jsou to právě oni a jejich pohledávky, se kterými je v rámci reorganizace podle reorganizačního plánu nakládáno a je tedy na nich, aby získali informace o skutečném stavu dlužníka a porovnali je s údaji obsaženými v reorganizačním plánu.

Právě věřitelé dlužníka, kteří s ním ve většině případů dlouhodobě spolupracují, mají totiž hned po dlužníkovi nejvíce informací o finančních a ekonomických okolnostech úpadku dlužníka. Nadto insolvenční soud ve většině případů ani nedisponuje ekonomickými a finančními znalostmi, aby mohl údaje v reorganizačním plánu ověřit. Zůstává tedy na věřitelích samotných, věřitelském výboru jako jejich zástupci a insolvenčním správcem, aby reorganizační plán podrobili podrobnému prověření a každý z věřitelů si pak ohlídal, jak bude naloženo s jeho konkrétní pohledávkou.

3.4 Opatření k plnění reorganizačního plánu

Vzhledem k tomu, že opatření k plnění reorganizačního plánu jsou klíčovou částí reorganizačního plánu, je jim věnována samostatná kapitola a budu se jimi zabývat podrobněji. Insolvenční zákon přináší demonstrativní výčet opatření k plnění

reorganizace, které lze kombinovat, pokud jsou taková opatření vzájemně slučitelná. Reorganizačním plánem lze měnit především výši, splatnost, pořadí a jiné parametry závazků dlužníka.⁴⁰

Navržená opatření by neměla být jenom obecnou proklamací, ale měla by být dostatečně konkrétní, aby bylo zřejmé, jaký je dlužníkuv záměr. Zde hrají opět zásadní roli věřitelé a v návaznosti na jejich rozhodnutí pak insolvenční soud. Je především v zájmu věřitelů, aby navrhovaná opatření podrobili svému důkladnému zvážení při následném hlasování o přijetí reorganizačního plánu.

Obecně lze říci, že reorganizaci lze provést jakýmkoliv způsobem, který zajistí věřiteli schválený rozsah uspokojení zjištěných pohledávek, průběžné hrazení pohledávek za podstatou a pohledávek jim na roveň postavených a který není nepoctivý ani v rozporu s platnými právními předpisy.⁴¹

3.4.1 Restrukturalizace pohledávek věřitelů

Nejjednodušším způsobem, jak reorganizaci dlužníkovu podniku provést, je zachovat provoz podniku a postupně uspokojovat zjištěné pohledávky z provozních výnosů dlužníkovu podniku. Provozovatel dlužníkovu podniku může být buď samotný dlužník nebo také některý z věřitelů dlužníka nebo osoba pověřená k tomuto věřiteli. Tento způsob provedení reorganizace předpokládá vedle zajištění financování k provozu podniku právě také provedení restrukturalizace pohledávek věřitelů.

Reorganizačním plánem lze měnit zejména výši, splatnost, pořadí a další parametry závazků dlužníka. Jedná se v podstatě o prominutí části závazků dlužníka a stanovení míry, v jaké budou tyto závazky skutečně uspokojeny. Tato výše závisí na ekonomických možnostech dlužníka a zpravidla je tato výše založena na znaleckém posudku, kterým je porovnáno uspokojení věřitelů dlužníka v konkursu a v reorganizaci, který si dlužník nechává zpracovávat mimo jemu Insolvenčním zákonem ukládané povinnosti k podpoře jím vypracovaného reorganizačního plánu a navrženému uspokojení svých věřitelů.

Restrukturalizací zjištěných pohledávek tedy dochází k jejich částečnému zániku prominutím v kombinaci s prodloužením splatnosti té části pohledávek, které účinností

⁴⁰ HÁSOVÁ, J, MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2013. s 195

⁴¹ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 595

reorganizačního plánu nezanikají. Restrukturalizace se týká pouze pohledávek vzniklých před prohlášením úpadku dlužníka, které byly řádně přihlášeny a nedotýká se pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň, které je dlužník povinen v průběhu reorganizace průběžně hradit.

Toto opatření je základním reorganizačním opatřením aplikovaným téměř ve všech reorganizačních plánech. Vzhledem k tomu, že reorganizační plán se stává právním titulem k těmto „zrestrukturalizovaným“ pohledávkám dlužníka, je třeba, aby nové závazky dlužníka byly specifikovány dostatečně určitě, aby mohly být podle reorganizačního plánu uspokojeny, nebo aby v případě neplnění reorganizačního plánu mohly být na základě reorganizačního plánu předmětem výkonu rozhodnutí nebo exekuce.

V případě reorganizace společnosti TEKAZ bylo toto opatření rovněž použito a v případě určení uspokojení věřitelů tohoto dlužníka byla použita zajímavá konstrukce. Část podniku tohoto dlužníka byla předmětem prodeje investorovi za fixní cenu s tím, že oběžná aktiva a zásoby tohoto dlužníka budou prodána buď investorovi za minimálně stanovenou cenu a pokud o ně nebude mít zájem, tak osobě od tohoto investora odlišné ve veřejné soutěži. V případě nezajištěných věřitelů bylo pevně stanoveno, že výše jejich uspokojení bude činit 4% z výše jejich zjištěných pohledávek.

V případě zajištěných věřitelů pak z důvodu, že bylo třeba poskytnout toto garantované plnění, které bylo vypláceno z peněz získaných z prodeje podniku dlužníka, tedy jednoho neměnného objemu peněz, a nebylo známo, kolik dlužník obdrží z prodeje oběžných aktiv a zásob, bylo v případě zajištěných věřitelů stanoveno, že obdrží plnění v určitém rozsahu, tedy v rozmezí plného uspokojení jako maximální částky a částky minimální určené po odečtení objemu peněz nutného pro zajištění garantovaného uspokojení pro nezajištěné věřitele s tím, že bylo počítáno, že se oběžná aktiva a zásoby prodají za minimálně určenou cenu a pokud z jejich prodeje bude utrženo více, obdrželi by zajištění věřitelé plnou výši jím náležejícího uspokojení.

3.4.2 Prodeje majetkové podstaty nebo její části

Toto opatření je obdobou prodeje majetkové podstaty nebo celého podniku dlužníka v konkursu, avšak s tím zásadním rozdílem, že se jedná o proces, který je zcela v režii dlužníka pod dohledem jeho věřitelů, a nikoliv v režii insolvenčního správce.

V podstatě tak lze v rámci reorganizace provést prodej celé majetkové podstaty dlužníka a jeho následnou likvidaci. Cílem reorganizace je v takovém případě udržet chod podniku dlužníka do doby realizace jeho prodeje a poté uskutečnit jeho řízený prodej.

Výtěžek z prodeje majetkové podstaty je pak rozdělen mezi zjištěné věřitele dlužníka podle klíče stanoveného reorganizačním plánem. Distribuci prostředků z výtěžku zpravidla provádí insolvenční správce jako osoba odlišná od dlužníka a ze strany věřitelů zpravidla vnímána jako osoba na rozdíl od dlužníka na průběhu reorganizace nezainteresovaná.

Zpravidla se v případě uplatnění tohoto opatření bude jednat o prodej vedlejších aktiv nepotřebných k provozování hlavní ekonomické činnosti dlužníka, a to buď k zajištění provozního financování, nebo za účelem získání prostředků k uspokojení přihlášených věřitelů. Vzhledem k tomu, že potřeba provozního financování vzniká již brzy po zahájení insolvenčního řízení a získání prostředků z prodeje části majetkové podstaty až po povolení reorganizace se může v daném případě ukázat jako neefektivní z důvodu dlouhého časového rozpětí mezi těmito dvěma okamžiky, je otázkou, zda je možné prodej části majetkové podstaty realizovat i před schválením reorganizačního plánu.

Teoreticky tento postup možný je, a to se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru, nicméně v praxi si nedovedu představit, že by bylo k tomuto kroku přistoupeno, protože by v podstatě znamenalo zmenšení majetkové podstaty, z jejíhož zpeněžení mají být uspokojováni věřitelé dlužníka, a byl by tím tak podstatně snížen tlak na dlužníka, aby se pokusil najít jiné externí zdroje svého provozního financování a nedocházelo tak k tzv. „projídání“ majetkové podstaty na úkor věřitelů dlužníka.

Z důvodu předejití jakýmkoliv nedorozuměním při uspokojování věřitelů z výtěžku zpeněžení se v praxi osvědčilo neuvádět v reorganizačním plánu pouze klíč, podle kterého bude určena částka k výplatě jednotlivým věřitelům, ale vždy u každého věřitele konkrétní částka, která mu má být vyplacena. Tímto postupem je možné zcela eliminovat jakékoliv rozpory či nesrovnalosti při uspokojování věřitelů. V praxi je toto realizováno tak, k reorganizačnímu plánu je jako příloha přiložena tabulka s přehledem pohledávek všech přihlášených věřitelů, a to jak zjištěných tak i dosud nezjištěných,

s uvedením, jakou částku mají v rámci reorganizace obdržet, popřípadě v jaké výši bude vytvořena rezerva pro případ, že jejich pohledávka bude řádně zjištěna.

V případě dlužníka TEKAZ bylo toto opatření rovněž aplikováno, a to tak, že předmětem prodeje byla celá majetková podstata dlužníka. Majetková podstata se neprodávala jako jeden celek, ale byla z něj oddělena oběžná aktiva a zásoby, které se prodávaly zvlášť. Byl tedy proveden prodej majetkové podstaty, inkasovány peníze z tohoto prodeje a ty byly poukázány insolvenčnímu správci, který pak prováděl jejich vyplácení jednotlivým věřitelům tohoto dlužníka.

3.4.3 Vydání části dlužnickových aktiv

Toto opatření se v praxi pravděpodobně příliš neuplatní, protože má ekonomický smysl pouze v případě, kdy dlužník má pouze malé množství věřitelů. Jeho podstatou je totiž vydání části aktiv dlužníka věřitelům nebo jejich převod na nově založenou společnost, ve které budou mít věřitelé majetkovou účast. Jako racionální se tedy jeví toto opatření aplikovat v případě, kdy věřitelé převzou aktiva oproti zániku jejich pohledávek za dlužníkem, nebo tato aktiva vloží dlužník do nové společnosti, kterou ovládají věřitelé a ti ji budou nadále provozovat. Věřitelé tak získají přímo aktiva dlužníka nebo nárok na majetek nové společnosti. Takové opatření a reorganizační plán na něm založený tedy bude splněn již okamžikem vyvedení aktiv do nové společnosti nebo jejich převodem přímo na věřitele a další provoz dlužnickových aktiv bude probíhat pod řízením jeho věřitelů.

Převod aktiv dlužníka na novou společnost je spojen s tím, že dojde k jeho převodu na novou, tzv. „čistou společnost“ s novou kapitálovou strukturou, která nebude zatížena původními závazky dlužníka. Výhodou řešení tohoto druhu je mimo jiné to, že případné nové financování může být poskytnuto přímo nové společnosti do její „čisté rozvahy“ a poskytovatel tohoto financování, jakož ani „předinsolvenční“ věřitelé nebudou vystaveni obtížným právním problémům a nejistotám spojeným s právní konstrukcí úvěrového financování poskytnutého původní, insolvenční společnosti.⁴² Vzhledem k tomu, že poskytovatel úvěrového financování dlužníkovi, proti kterému je vedeno insolvenční řízení, vždy vyžaduje, aby jeho postavení v insolvenci bylo zcela jasně definované a jeho pohledávky zajištěny, aby jeho pozice

⁴² RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008. s. 396

nebyla v průběhu insolvenčního řízení nijak ohrožena, představuje toto opatření pro poskytovatele úvěrového financování zcela jasný signál ke vstupu do insolvenčního řízení a poskytnutí úvěrového financování.

3.4.4 Fúze dlužníka

Na základě tohoto opatření lze provést fúzi dlužníka - právnické osoby s jinou osobou nebo převod jeho jmění na společníka se zachováním nebo změnou práv třetích osob. I přesto, že Insolvenční zákon jako opatření k provedení reorganizačního plánu zmiňuje výslovně pouze fúzi, je možné úpadek dlužníka s ohledem na demonstrativnost výčtu opatření k provedení reorganizačního plánu řešit například také jinou formou přeměny společnosti předpokládanou Zákonem o přeměnách. V praxi se více než fúze uplatní spíše rozdělení odštěpením, kterým lze převést část obchodního jmění dlužníka na společnost, ve které budou mít majetkovou účast věřitelé dlužníka.

Fúze prováděná podle reorganizačního plánu musí stejně jako fúze prováděná mimo reorganizaci respektovat příslušná ustanovení Zákona o ochraně hospodářské soutěže a Nařízení Rady č. 139/2004 o kontrole spojování podniků, což může způsobit v rámci reorganizace značnou časovou prodlevu. V případě, že by fúze podléhala schválení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, není tento způsob provedení reorganizace zcela vhodný z důvodu, že tento souhlas udělen být nemusí, protože zájem o fúzi s dlužníkem bude mít zpravidla jeho přímý konkurent, pro něhož jsou aktiva dlužníka ekonomicky využitelná a že do doby jeho udělení musí být podnik dlužníka udržován v chodu, což může někdy stát nemalé prostředky a zbytečně tak celou reorganizaci prodražit na úkor věřitelů.

Fúze dlužníka prakticky představuje převod podniku dlužníka na nové nabyvatele, a to buď úplatný převod, kdy výtěžek je následně rozdělen mezi zjištěné věřitele dlužníka nebo bezúplatný převod s tím, že jako protiplnění za převod podniku dojde k zániku dlužnických závazků.

Překážkou využití přeměn v reorganizační praxi je přechod závazků a ručení nástupnické společnosti. Insolvenční zákon neřeší žádnou výjimku z právní úpravy Zákona o přeměnách, takže v případě fúze se nástupnická společnost stává právním nástupcem dlužníka a přechází na ni veškeré jeho závazky. V případě rozdělení odštěpením je sice možné vyčlenit pouze část obchodního jmění, které přejde na

nástupnickou společností, ale tato podle § 257 odst. 1 Zákona o přeměnách ručí za dluhy dlužníka do výše čistého obchodního majetku nabytého přeměnou. Daleko vhodnější bude využití právních přeměn až při transformaci věřitelské společnosti, na kterou se předtím převedou jednotlivá aktiva či podnik dlužníka. Tento postup též umožní se „zbavit“ společníků společnosti dlužníka, kterým by jinak musela nástupnická společnost vyměnit podíly na společnosti dlužníka za podíly na nástupnické společnosti.⁴³

3.4.5 Vydání akcií nebo jiných cenných papírů

V rámci reorganizace lze také zvýšit základní kapitál dlužníka a umožnit tak majtkový vstup třetí osoby nebo zjištěných věřitelů, a to buď peněžitými vklady, nebo kapitalizací zjištěných pohledávek. Postupem k němu je v případě zjištěných věřitelů zvýšení základního kapitálu dlužníka vydáním nových akcií, kdy se pohledávky věřitelů konvertují do základního kapitálu dlužníka s tím, že dojde k zápočtu pohledávky dlužníka vůči svému věřiteli na vnesení vkladu do základního kapitálu a závazku dlužníka vůči tomuto věřiteli, přičemž věřitel získá podíl na základním kapitálu dlužníka.

V případě investorů mimo zjištěné věřitele dlužníka pak nedochází k zápočtu, ale k reálnému vnesení peněžitého vkladu do společnosti dlužníka. Stejně tak je možné provést kombinaci zvýšení a snížení základního kapitálu dlužníka. Zvláštností tohoto postupu podle Insolvenčního zákona je, že na věřitele přechází působnost valné hromady společnosti dlužníka, a to i při rozhodování o tomto zvýšení základního kapitálu.

Má-li dojít k emisi akcií dlužníkem a nemají-li zároveň věřitelé zájem, aby stávající společníci/akcionáři dlužníka drželi nadále majtkové podíly v dlužníkovi, může reorganizační plán v kombinaci s emisí nových akcií zároveň určit, že akcie/podíly stávajících akcionářů/společníků přechází na společnost.⁴⁴ Reorganizační plán může zároveň určit, že o tyto akcie/podíly se snižuje základní kapitál dlužníka, což představuje prostředek ke změně vlastníků dlužníka v případě, že tito společníci

⁴³ DONNÉ, M. *Řešení úpadku dlužníka reorganizací a způsoby jejího provedení*. Dostupné z: http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d4953v6970-reseni-upadku-dluznika-reorganizaci-a-zpusoby-jejeho-prove/?search_query=%24issue%3D1174

⁴⁴ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 596

způsobili jeho úpadek a je zájem na tom, aby se již nadále nepodíleli na reorganizaci dlužníka.

3.4.6 Zajištění financování provozu dlužníkového podniku

Opatření spočívající v zajištění financování provozu dlužníkového podniku je opět jedno z klíčových opatření, které se uplatní téměř v každé reorganizaci z důvodu, že úzce souvisí s ostatními opatřeními. Téměř ve všech případech je vždy klíčové udržet podnik dlužníka alespoň do určitého okamžiku v chodu, což v případě provozování podniku v reorganizaci stojí nemalé prostředky s tím, že tyto náklady nelze většinou pokrýt z výnosů z provozu, protože tyto náklady nepředstavují pouze náklady spojené s ekonomickou činností dlužníka, ale také nemalé prostředky na právní a ekonomické poradenství v souvislosti s reorganizací, kterému se většina dlužníků v reorganizaci nevyhne.

Provozní financování v průběhu reorganizace má svoje specifika. Dlužník po schválení reorganizačního plánu pokračuje ve svém podnikání ve stejném či dle potřeb omezeném rozsahu jako před zahájením insolvenčního řízení, přičemž se zaměřuje na vyhledávání nových obchodních partnerů a možností odbytu pro svoje výrobky. Snaží se o zefektivnění výroby za účelem dosažení vyššího zisku při úplném zastavení výroby ztrátových. K tomuto však potřebuje pracovní kapitál k financování chodu svého podniku.

Insolvenční zákon umožňuje různé způsoby financování reorganizace dlužníka, a to jak finančními, tak i dodavatelskými úvěry a podřizuje je zvláštnímu režimu přednosti, pokud jsou poskytnuty v režimu § 41 IZ. Podle § 357 IZ jsou pohledávky z úvěrového financování poskytnutého po povolení reorganizace a k dosažení jejího účelu pohledávkami za majetkovou podstatou, které se uspokojí před všemi jinými pohledávkami, s výjimkou výdajů a odměny insolvenčního správce.

Vzhledem ke zcela logickému předpokladu, že banky nebudou příliš ochotné poskytovat dlužníkům v úpadku financování k jejich provozu, počítá Insolvenční zákon i s touto eventualitou, když poskytovateli úvěrového financování přiznává významné postavení mezi ostatními věřiteli a nadto postihuje neochotu stávajících zajištěných věřitelů poskytnout dlužníkovi potřebné financování určitými sankcemi.

Insolvenční zákon totiž stanoví dlužníkovi povinnost nabídnout zajištěným věřitelům možnost poskytnout mu financování s tím, že pokud nenabídnou horší podmínky než nejlepší nabídka, mají dosavadní zajištění věřitelé přednostní právo, aby smlouva o poskytnutí úvěrového financování byla uzavřena právě s nimi. Pokud toto přednostní právo zajištění věřitelé nevyužili, má pohledávka poskytovatele úvěrového financování zvláštní postavení. Nejenom že se stává pohledávkou za majetkovou podstatou, která se uspokojí před všemi jinými pohledávkami, s výjimkou výdajů a odměny insolvenčního správce, ale má stejné pořadí jako pohledávky zajištěných věřitelů a zajištění věřitelé jsou tak povinni sdílet zajištění svých pohledávek s poskytovatelem úvěrového financování. Z tohoto pohledu je pro banku mnohem výhodnější financovat reorganizaci, tedy jakousi restrukturalizaci pod dohledem soudu, než neformální restrukturalizaci prováděnou mimo insolvenčního řízení. Banka stejně jako i ostatní věřitelé totiž v rámci reorganizace získává procesní kontrolu nad aktivitami dlužníka.

Jak vyplývá ze statistik, přibližně 40 procent českých subjektů, ve kterých probíhá reorganizace, nevyužívá žádnou formu úvěrového financování. 60 procent reorganizovaných podniků využívá úvěrového financování přes výhradního distributora, klasický úvěr, faktoring a leasing, dodavatelské financování, finanční úvěr od věřitelů, inkaso z prodeje vlastních výrobků či restrukturalizaci pohledávek.⁴⁵

Toto opatření bylo rovněž použito v rámci reorganizace společnosti TEKAZ. Stejně jako v jiných případech vznikla potřeba provozního financování, kterou bylo potřeba řešit. Byla tedy učiněna nabídka zajištěným věřitelům, kterou žádný ze zajištěných věřitelů nevyužil a úvěrové financování ve smyslu § 41 IZ tak bylo poskytnuto třetí osobou stojící mimo insolvenční řízení tohoto dlužníka.

3.4.7 Změna zakladatelského dokumentu

Změna zakladatelského dokumentu představuje jedno z doplňkových opatření, které cílí na úpravu vnitřních poměrů dlužníka po dobu jeho reorganizace a bude zpravidla prosazováno ze strany věřitelů, kteří mají zájem na tom, aby se na další činnosti nepodíleli osoby, které úpadek dlužníka způsobili. Změnou zakladatelského

⁴⁵ RAKYTOVÁ, T., SEIDLOVÁ, N., ŠŤASTNÝ, T., KHALIKOVA, N., VALNTOVÁ, E. *Analýza restrukturalizace podniků v ČR*. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=eam&pdf=139.pdf

dokumentu je tedy možno rozumět změnu řídicích nebo kontrolních pravomocí dlužníka.⁴⁶ Takovými změnami mohou být například omezení jednatelského oprávnění stávajících členů statutárního orgánu dlužníka nebo svěření pravomoci dozorčí rady věřitelskému výboru dlužníka.

3.5 Doklady k reorganizačnímu plánu

K reorganizačnímu plánu je jeho předkladatel povinen v závislosti na navrhovaném způsobu provedení reorganizace připojit Insolvenčním zákonem požadované doklady. Vzhledem k tomu, že výčet opatření k provedení reorganizačního plánu je pouze demonstrativní, je i výčet dokladů, které mají být připojeny k reorganizačnímu plánu pouze demonstrativní. Tyto doklady tedy souvisí s konkrétními opatřeními navrhovanými dlužníkem a mají prokázat dlužníkovu tvrzení obsažená v reorganizačním plánu a jeho připravenost splnit své deklarace, které v plánu uvádí, popřípadě připravenost třetích osob dlužníka při provádění reorganizace podpořit. Insolvenční zákon předjímá předložení zejména následujících dokladů:

- nové znění zakladatelského dokumentu nebo stanov
- prohlášení osob ochotných financovat provedení reorganizačního plánu
- prohlášení dlužníkovy manželky, že souhlasí s použitím majetku ve společném jmění manželů
- prohlášení dlužníka nebo prohlášení neomezeně ručících společníků dlužníka o ochotě pokračovat v provozu podniku
- aktualizované seznamy majetku a závazků dlužníka
- smlouvy uzavřené s odkládací podmínkou váznoucí na schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem
- seznam a popis významných smluv, jejichž uzavření reorganizační plán předpokládá.

⁴⁶ RICHTER, T. *Insolvenční právo*. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008. s. 394

4. Zpráva o reorganizačním plánu

4.1 Účel zprávy o reorganizačním plánu

Účelem zprávy o reorganizačním plánu je poskytnout věřitelům ucelený přehled o obsahu reorganizačního plánu a seznámit je s aspekty důležitými pro věřitele k tomu, aby se rozhodli, zda reorganizaci dlužníka podpoří či nikoliv. Povinnost zpracovat zprávu o reorganizačním plánu ukládá Insolvenční zákon dlužníkovi a stanoví, že tato zpráva musí obsahovat dostatečné informace o návrhu reorganizačního plánu a shrnutí a zhodnocení dopadu reorganizačního plánu na věřitele.

K tomu, aby se mohl věřitel dlužníka rozhodnout, zda reorganizační plán schválí či nikoliv, by měl mít dostatečné informace. Ve zprávě o reorganizačním plánu by za tímto účelem měl najít jak informace důležité pro schválení reorganizačního plánu, tak i informace o rizikových faktorech reorganizace ovlivňujících možnost naplnění reorganizačního plánu ze strany dlužníka. Dostatečnými informacemi je třeba rozumět veškeré informace, jež je předkladatel reorganizačního plánu schopen získat, přitom musí jít nejen o informace ve prospěch jeho přijetí, ale i opačné, svědčící v jeho neprospěch.⁴⁷ Pro každého věřitele bude samozřejmě nejzásadnější informace o tom, jaké plnění a v jaké hodnotě se jednotlivým skupinám věřitelů nabízí. Jedná se přitom nejen o informace, které má předkladatel reorganizačního plánu k dispozici, ale i o informace, které je objektivně schopen získat.

4.2 Minimální náležitosti zprávy o reorganizačním plánu

Obsah zprávy o reorganizačním plánu a jeho povinné náležitosti stanovuje Insolvenční zákon pouze obecně a podrobné vymezení obsahových náležitostí svěřuje stejně jako v případě reorganizačního plánu Provděcí vyhlášce. Provděcí vyhláška pak především stanoví přesné rozčlenění obsahu zprávy o reorganizačním plánu, a to do celkem 18 částí s tím, že Provděcí vyhláška uvádí výčet minimálních náležitostí každé z těchto částí.

I přesto, že zpráva o reorganizačním plánu má být zkrácenou a ucelenou verzí reorganizačního plánu, v praxi tomu bývá právě naopak. Vzhledem k požadavkům

⁴⁷ ZELENKA J. A KOL. *Insolvenční zákon – poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. Praha. Linde a.s. s. 506

kladeným na obsah zprávy o reorganizačním plánu Prováděcí vyhláškou, bývá v praxi často zpráva o reorganizačním plánu obsáhlejší dokumentem než samotný reorganizační plán, který v případě nekomplikované reorganizace založené pouze na základních reorganizačních opatřeních může představovat dokument pouze o jednotkách stran. V praxi však bývá v zájmu dlužníka, aby poskytl svým věřitelům co nejvíce dostupných informací k prokázání svého záměru provést reorganizaci svého podniku způsobem pro věřitele co nejvýhodnějším a rozsah reorganizačního plánu, stejně jako zprávy o reorganizačním plánu se blíží až 100 stranám.

Je však na strategickém rozhodnutí dlužníka, jak k požadavku Insolvenčního zákona na obsah a detailnost zprávy o reorganizačním plánu přistoupí. Vedle uvedení údajů o tom, jaké plnění bude věřitelům poskytnuto, by měla zpráva logicky obsahovat údaje o tom, jakými postupy bude tohoto cíle dosaženo. Je ale zcela zřejmé, že každý věřitel sleduje v rámci reorganizace především vlastní zájem a zájmy jednotlivých věřitelů jsou dosti často odlišné a v některých případech i protichůdné. Stejně tak někdy může být účast věřitelů na reorganizaci vedena i zájmem na jejím maření z důvodu, že takový věřitel nemá k dispozici prostředky poskytované Insolvenčním zákonem, které by mu umožnily reorganizaci dlužníka jiným způsobem zastavit, nebo může naopak prosazovat provedení reorganizace na úkor jiných věřitelů.

Poskytnutí detailních informací ze strany dlužníka o jeho záměru by tedy mohlo vést ke zmaření jeho reorganizace. Vzhledem k tomu, že Insolvenční zákon stanoví obsah reorganizačního plánu pouze v hrubých obrysech, není nucen dlužník detaily o samotném reorganizačním plánu v rámci zprávy o reorganizačním plánu zveřejnit. Z tohoto důvodu se tedy jeví jako vhodné řešení nastítnit reorganizaci ve zprávě o reorganizačním plánu pouze v základních obrysech a detailní postup pak projednat s jednotlivými klíčovými věřiteli se zohledněním jejich zájmu na provedení reorganizace. Tento postup je zcela realizovatelný z důvodu, že i v případě reorganizace s velkým počtem přihlášených věřitelů je v okamžiku sestavování reorganizačního plánu na reorganizaci dlužníka zainteresováno pouze několik klíčových věřitelů s největšími pohledávkami, se kterými je zásadní projednat obsah zprávy o reorganizačním plánu a tedy i obsah samotného reorganizačního plánu jednotlivě.

V průběhu insolvenčního řízení se totiž velmi rychle projeví, jací věřitelé mají na insolvenčním řízení dlužníka zájem a je tedy třeba s nimi v rámci příprav

reorganizačního plánu počítat. O tom se lze přesvědčit například na základě klesajícího zájmu o průběh insolvenčního řízení, který je evidentní na účasti přihlášených věřitelů na schůzích věřitelů dlužníka, kdy účast na nich má rapidně klesající trend. Nejvíce věřitelů se vždy zúčastní schůze svolané za účelem přezkumu přihlášených pohledávek, nižší účast je pak na další schůzi svolané za účelem rozhodnutí o způsobu řešení dlužníkovy úpadku a nejnižší pak na schůzi svolané za účelem projednání a schvalování reorganizačního plánu. Velcí věřitelé dlužníka, a to především ti zajištění, mají eminentní zájem na uspokojení své pohledávky, a proto v průběhu celého insolvenčního řízení, i přestože od jeho zahájení do doby uspokojení pohledávek věřitelů dlužníka, může uplynout řada měsíců až let, jsou v insolvenčním řízení aktivní. Naopak drobní věřitelé, jejichž pohledávky nejsou zajištěny, ztrácejí v průběhu insolvenčního řízení zájem o jeho průběhu a raději svoji pohledávku „odepíší“ než aby do jejího uspokojení v rámci reorganizace investovali další čas a peníze.

4.3 Schválení zprávy o reorganizačním plánu insolvenčním soudem

Pro věřitele dlužníka je klíčový reorganizační plán, který na schůzi věřitelů svolané za tímto účelem schvalují. Nicméně aby mohlo být přistoupeno ke schvalování reorganizačního plánu věřiteli, je třeba nejdříve předložit insolvenčnímu soudu zprávu o reorganizačním plánu ke schválení. Reorganizační plán je věřiteli schvalován totiž až na základě insolvenční soudem schválené zprávy o reorganizačním plánu.

Jak již bylo řečeno v souvislosti s reorganizačním plánem, není zcela v možnostech insolvenčního soudu, aby ověřoval údaje obsažené ve zprávě o reorganizačním plánu z hlediska jejich správnosti či úplnosti. Insolvenční soud tedy pouze ověří, zda zpráva o reorganizačním plánu obsahuje všechny obsahové náležitosti stanovené Provděcí vyhláškou a pokud ano, zprávu o insolvenčním plánu schválí.

Zprávu o reorganizačním plánu musí mít věřitelé ke svému rozhodování o schválení reorganizačního plánu k dispozici s dostatečným předstihem, a to nejpozději 15 dnů před termínem schůze věřitelů, která má o přijetí reorganizačního plánu rozhodnout s tím, že zprávu o reorganizačním plánu lze v insolvenčním rejstříku zveřejnit až poté, co bude schválena reorganizačním soudem.

Vzhledem k tomu, že Insolvenční zákon nijak neupravuje, v jaké lhůtě je insolvenční soud povinen o schválení zprávy o reorganizačním plánu rozhodnout, je

třeba, aby dlužník počítal s přiměřenou lhůtou, ve které bude insolvenčním soudem zpráva o reorganizačním plánu schválena. Tuto skutečnost musí vzít dlužník v úvahu při rozhodování o tom, kdy zprávu o reorganizačním plánu insolvenčnímu soudu předloží ke schválení, aby byla dodržena 15 denní lhůta, po kterou musí být zpráva o reorganizačním plánu zveřejněna v insolvenčním rejstříku tak, aby mohla schůze věřitelů hlasovat o přijetí reorganizačního plánu.

S lhůtou pro schvalování zprávy o reorganizačním plánu je například potřebné počítat z toho důvodu, že termín schůze věřitelů je znám dostatečně dlouho dopředu a všechny kroky dlužníka tedy směřují k tomu datu. Těmito kroky je například i vyjednávání s věřiteli o jejich podpoře reorganizačního plánu, kdy někteří z věřitelů nemají v úmyslu se schůze věřitelů zúčastnit, ale jsou ochotni přijetí reorganizačního plánu podpořit. V takovém případě věřitelé předloží insolvenčnímu soudu hlasovací lístky k hlasování o přijetí reorganizačního plánu, na kterých je výslovně uvedeno, ke které schůzi věřitelů se hlasovací lístek vztahuje s uvedením data jejího konání.

Pokud by se tedy nepodařilo dodržet 15 denní lhůtu pro zveřejnění reorganizačního plánu z důvodů průtahů na straně insolvenčního soudu při schvalování zprávy o reorganizačním plánu, se kterou dlužník nepočítal, a schůze věřitelů by musela být tohoto důvodu přesunuta, bylo by třeba z důvodu právní jistoty požádat věřitele o opětovné předložení jejich hlasovacích lístků insolvenčnímu soudu.

Mimo to samozřejmě nepůsobí seriózně, pokud se schůze věřitelů přesouvá z důvodu nedodržení 15 denní lhůtu pro zveřejnění reorganizačního plánu, protože všichni věřitelé již s dlouho plánovaným datem schůze věřitelů počítají a jsou připraveni se jí účastnit. Pokud se tedy krátce před jejím konáním dozvědí o jejím přesunutí na jiné datum, může to v nich vyvolat nedůvěru a také zapříčinit to, že i věřitelé, kteří byli připraveni hlasovat pro přijetí reorganizačního plánu, se na schůzi věřitelů nedostaví, popřípadě v extrémních případech změni své rozhodnutí o způsobu hlasování.

5. Projednání a schválení reorganizačního plánu

Vzhledem k tomu, že reorganizační plán je dokumentem, který může zcela zásadním způsobem zasahovat do práv věřitelů dlužníka a nabývá tak v průběhu reorganizace zcela zásadní význam, poskytuje Insolvenční zákon věřitelům dlužníka

řadu nástrojů, jak obsah reorganizačního plánu a jeho přijetí ovlivnit. Právě reorganizace přináší věřitelům největší prostor k tomu, aby ovlivňovali proces ozdravení dlužníka a jako druhá smluvní strana reorganizačního plánu se podíleli na řízení jeho vypracování, projednávání a přijetí.

5.1 Svolaní schůze věřitelů

Základním fórem pro věřitele, kde mohou svůj vliv na dlužníka vykonávat, je schůze věřitelů svolaná za účelem projednání a hlasování o přijetí reorganizačního plánu. Za tímto účelem bývá zpravidla insolvenčním soudem svolána zvláštní schůze věřitelů. Oznámení o svolání schůze věřitelů zveřejní insolvenční soud s dostatečným předstihem v insolvenčním rejstříku. Aby měli věřitelé dostatek času na přípravu na tuto schůzi a prostudování reorganizačního plánu, je třeba, aby oznámení o svolání schůze věřitelů bylo zveřejněno nejméně 15 dnů přede dnem konání schůze věřitelů.

Vzhledem k tomu, že účast některých subjektů na schůzi věřitelů projednávající a schvalující reorganizační plán je zásadní, předvolává insolvenční soud tyto subjekty ještě zvláštním oznámením s poučením o nezbytnosti jejich účasti na schůzi věřitelů. Těmito subjekty jsou insolvenční správce a dlužník a v případě, že je předkladatel reorganizačního plánu odlišný od dlužníka, tak i předkladatel reorganizačního plánu. Dlužník a insolvenční správce jsou insolvenčním soudem obesláni osobně a do vlastních rukou, což je mechanismus v insolvenčním zákoně neobvyklý a dává najevo důležitost příslušné schůze věřitelů.⁴⁸

Schůze věřitelů svolaná k projednání a přijetí reorganizačního plánu se nekoná nebo ji insolvenční soud zruší v případě, jestliže mimo schůzi věřitelů hlasovala o přijetí reorganizačního plánu každá jím stanovená skupina věřitelů nebo považuje-li se reorganizační plán podle Insolvenčního zákona za přijatý bez hlasování.

V případě, že nebudou naplněny podmínky pro to, aby se schůze věřitelů nemusela konat, bude insolvenčním soudem svolána s tím, že Insolvenční zákon předpokládá, že o přijetí reorganizačního plánu se v takovém případě hlasuje ve skupinách věřitelů stanovených reorganizačním plánem.

Rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin provádí dlužník dle svého uvážení tak, aby v každé skupině byli věřitelé se zásadně shodným právním postavením a se zásadně

⁴⁸ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1110

shodnými hospodářskými zájmy. Posouzení odůvodněnosti a vhodnosti tohoto rozdělení do jednotlivých skupin pak Insolvenční zákon svěřuje insolvenčnímu soudu, kterému ukládá posoudit tuto skutečnost při schvalování reorganizačního plánu.

Z důvodu, že existuje možnost, že v rámci každé reorganizace může být některý z věřitelů dlužníka nespokojený se svým zařazením do určité konkrétní skupiny a bude tedy usilovat o své zařazení do jiné skupiny nebo vytvoření zvláštní skupiny pro tohoto věřitele, měl by se insolvenční soud připravit na schůzi věřitelů a prostudovat reorganizační plán včetně rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin, aby mohl v případě odlišného názoru některých věřitelů oproti názoru dlužníka na rozdělení věřitelů do jednotlivých skupin tato názorová stanoviska konfrontovat se svým postojem k této problematice.

V rámci reorganizace společnosti TEKAZ žádný z dlužníků neprojevil nesouhlas se svým zařazením do skupin dle reorganizačního plánu a insolvenční soud se tedy nemusel rozřazením věřitelů dlužníka do skupiny nijak zabývat.

5.2 Hlasování o přijetí reorganizačního plánu mimo schůzi věřitelů

Insolvenční zákon umožňuje věřitelům dlužníka, aby o reorganizačním plánu hlasovali i mimo schůzi věřitelů, čímž jim dává možnost vyjádřit se k předloženému reorganizačnímu plánu, aniž by se účastnili svolané schůze věřitelů.

O přijetí reorganizačního plánu mohou věřitelé hlasovat i před podáním návrhu na povolení reorganizace anebo dokonce i před podáním insolvenčního návrhu v případě, že měli možnost seznámit se s informacemi, které svým obsahem a rozsahem odpovídají informacím, které musí být obsaženy ve zprávě o reorganizačním plánu. V takovém případě je na dlužníkovi, aby insolvenčnímu soudu prokázal, jakým způsobem umožnil věřitelům hlasujícím mimo schůzi věřitelů seznámit se s informacemi v rozsahu předpokládaném ve zprávě o reorganizačním plánu.

V praxi dlužník v takovém případě vypracovává dokument, který obsahuje obdobné náležitosti jako zpráva o reorganizačním plánu a tento dokument předkládá svým věřitelům. V tomto případě však nejde o zprávu o reorganizačním plánu, a proto není vyžadován souhlas insolvenčního soudu ani zveřejnění takového informativního

dokumentu v insolvenčním rejstříku.⁴⁹ Pak je již na dlužníkovi, aby prokázal insolvenčnímu soudu, že před hlasování seznámil věřitele s náležitostmi předpokládanými pro zprávu o reorganizačním plánu. Pokud se mu tuto skutečnost prokázat nepodaří, nebude insolvenční soud k takovým hlasům přihlížet.

Využitelnost tohoto ustanovení se projeví zejména v případě „předjednané reorganizace“, kdy je dlužníkovi umožněno nejenom vyjednat dopředu dostatečnou podporu věřitelů pro svůj reorganizační plán, ale tuto jejich podporu zhmotnit do podpory vyjádřené vůči insolvenčnímu soudu a tedy vyjadřující závazek věřitelů reorganizační plán dlužníka podpořit. Nicméně v případě „předjednané reorganizace“ a požadavku, aby předložený reorganizační plán byl přijatý alespoň polovinou všech zajištěných věřitelů, počítanou podle výše jejich pohledávek, a alespoň polovinou všech nezajištěných věřitelů, počítanou podle výše pohledávek, je otázkou, jak bude insolvenční soud schopen prověřit naplnění tohoto požadavku. Okruh věřitelů, ze kterých bude splnění tohoto požadavku určováno, totiž stanoví dlužník, protože v tomto případě s ohledem na časovou souslednost nemohlo ještě proběhnout přihlašování pohledávek věřitelů dlužníka do insolvenčního řízení.

Pokud věřitel hlasuje mimo schůzi věřitelů, jeho hlas se připočte k výsledkům hlasování dosaženými na schůzi věřitelů. Není tím však nijak dotčeno jeho právo účastnit se schůze věřitelů dlužníka svolané za účelem hlasování o přijetí reorganizačního plánu. Zároveň se tím věřitel nezbavuje svého práva hlasovat na schůzi věřitelů a to i odlišně od toho, jak hlasoval mimo schůzi věřitelů a pokud se tak stane, má jeho hlasování na schůzi věřitelů přednost před hlasováním mimo schůzi věřitelů. Předchází se tak problémům s interpretací hlasování, navíc výsledek hlasování na schůzi věřitelů je vždy pozdější než hlasování mimo schůzi věřitelů, čímž je dána jeho vyšší relevance i bez ohledu na význam osobní přítomnosti na schůzi věřitelů.⁵⁰

V praxi je evidentní, jak už jsem uvedla výše, že zájem věřitelů o průběh insolvenčního řízení postupně klesá a to zejména v závislosti na délce insolvenčního řízení a výši jejich pohledávek. V zájmu dlužníka tak je, aby provedl poměrně detailní průzkum toho, kdo z přihlášených věřitelů má zájem se schůze věřitelů zúčastnit a dále toho, jak zamýšlejí hlasovat, aby měl přehled o tom, jak vysoké jsou šance, že

⁴⁹ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 405

⁵⁰ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1111

reorganizační plán bude přijat. Důraz je samozřejmě při tomto průzkumu kladen na postoj zajištěných věřitelů a dále největších z nezajištěných věřitelů a popřípadě dalších, kteří tvoří samostatnou skupinu. Dalším krokem na straně dlužníka je pak přesvědčit věřitele, kteří nejsou proti reorganizačnímu plánu, ale nemají v úmyslu se schůze věřitelů zúčastnit, aby hlasovali o přijetí reorganizačního plánu mimo schůzi věřitelů a dlužník tam měl pro svůj reorganizační plán zajištěnou dostatečnou podporu.

Taková příprava probíhá zpravidla několik týdnů před samotnou schůzí věřitelů a hraje velmi klíčovou roli při přijímání reorganizačního plánu. Vzhledem k tomu, kolik věřitelů je do insolvenčního řízení zpravidla přihlášeno, nemůže dlužník, který má opravdu zájem svoji reorganizaci dle reorganizačního plánu realizovat, spoléhat na to, jak hlasování na schůzi věřitelů dopadne. Jedna fáze je vyjednávání s věřiteli při přípravě reorganizačního plánu, které je prvním krokem k zajištění podpory věřitelů při hlasování o přijetí reorganizačního plánu. Druhou, avšak neméně důležitou fází při zajišťování podpory věřitelů je právě komunikace s věřiteli před konáním schůze věřitelů a zajištění jejich hlasů, ať už jejich přesvědčením k osobní účasti na schůzi věřitelů nebo k jejich hlasování mimo schůzi věřitelů. Vedle toho je třeba také se všemi klíčovými věřiteli, zejména zajištěnými, kdy každý z nich tvoří samostatnou skupinu, projednat a ověřit si, že se schůze opravdu zúčastní, pokud již nehlasovali mimo schůzi věřitelů. Jejich neúčast na schůzi věřitelů a jejich nehlasování by totiž mohlo přijetí reorganizačního plánu značně ohrozit a zmařit tak připravovanou reorganizaci.

Hlasování mimo schůzi věřitelů přináší možnost vypořádat se s problémem regulace počtu účastníků na schůzi věřitelů. Účast věřitelů na schůzích věřitelů má klesající tendenci v závislosti na délce trvání insolvenčního řízení a dle mých zkušeností, lze říci, že schůze věřitelů konané za účelem projednání a hlasování o reorganizačním plánu se účastní přibližně 5-10% z přihlášených věřitelů. Avšak v případě reorganizací, ve kterých jsou přihlášeny stovky věřitelů, by nebylo možné technicky realizovat schůze věřitelů, pokud by nebylo umožněno věřitelům hlasovat i mimo schůzi věřitelů a ti by tak byli nuceni účastnit se schůzí věřitelů výhradně osobně.

Insolvenční zákon dále upravuje podmínky pro hlasování mimo schůzi věřitelů před zahájením insolvenčního řízení a po jeho zahájení. Pokud věřitelé hlasují o přijetí reorganizačního plánu mimo schůzi věřitelů, ať již před zahájením insolvenčního řízení nebo až po jeho zahájení, vyžaduje Insolvenční zákon, aby tak věřitel učinil

prostřednictvím hlasovacího lístku, který nesmí obsahovat žádný jiný procesní úkon a ze kterého je nepochybné, jak hlasoval. Dalším formálním požadavkem je, aby podpis věřitele nebo podpis oprávněné osoby za věřitele jednat na hlasovacím lístku byl úředně ověřen a doručen insolvenčnímu soudu. Úředně ověřený podpis je možné nahradit elektronickým podpisem.

Rozdíl mezi předložením hlasovacího lístku před zahájením a po zahájení insolvenčního řízení spočívá v tom, v jaké lhůtě je třeba hlasovací lístek splňující požadované náležitosti doručit insolvenčnímu soudu. V případě hlasování po zahájení insolvenčního řízení musí být hlasovací lístek doručen insolvenčnímu soudu nejpozději den před konání příslušné schůze věřitelů svolané za účelem schvalování reorganizačního plánu.

Pokud se bude jednat o hlasování mimo schůzi věřitelů ještě před zahájením insolvenčního řízení a tedy případ tzv. „předjednané reorganizace“, nebude v takovém případě ještě činný insolvenční soud, kterému by se hlasovací lístky předkládaly, a organizace takového hlasování tedy bude plně na dlužníkovi. Hlasovací lístek, který má stejné náležitosti jako hlasovací lístek v případě hlasování po zahájení insolvenčního řízení, se doručuje dlužníkovi a dlužník stanoví lhůtu, ve které mu má být hlasovací lístek splňující náležitosti stanovené v § 346 odst. 2 doručen.⁵¹ Tato lhůta nesmí být kratší než 15 dnů.

Nebude-li možné k hlasování věřitele mimo schůzi věřitelů přihlídnout z důvodu, že vykazuje vady buď obsahové nebo formální, nebo z důvodu jeho pozdního doručení, je o této skutečnosti věřitel, k jehož hlasování nelze přihlídnout, informován. Jedná-li se o hlasování po zahájení insolvenčního řízení, svěřuje Insolvenční zákon tuto povinnost insolvenčnímu správci. S ohledem na skutečnost, že hlasovací lístky jsou doručovány insolvenčnímu soudu, který pak na schůzi věřitelů provádí jejich sčítání, zdá se svěření tohoto úkolu insolvenčnímu správci jako nesystémové. Jedná-li se o hlasování před zahájením insolvenčního řízení, je tato povinnost svěřena dlužníkovi.

Bude-li se jednat o hlasování před zahájením insolvenčního řízení a tedy budou-li hlasovací lístky překládány dlužníkovi, je v zájmu dlužníka, aby hlasovací lístky zkontroloval, zda obsahují všechny náležitosti předepsané Insolvenčním zákonem a popřípadě věřitele upozornil na nedostatky jeho hlasovacího lístku, či aby uvědomil

⁵¹ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 603

věřitele o nutnosti opakování jeho hlasování na schůzi věřitelů. Dlužníkovým úkolem je totiž v této fázi insolvenčního řízení zajistit pro svůj reorganizační plán maximální podporu svých věřitelů a učinit všechny potřebné kroky k tomu, aby tento svůj cíl splnil.

V případě, že věřitel využije maximálně lhůtu pro podání svého korespondenčního hlasu, nebude prakticky možné věřitele o neplatnosti jeho hlasu informovat. Pokud bude chtít věřitel mít jistotu o platnosti svého korespondenčního hlasu, musí jej doručit insolvenčnímu soudu s dostatečným předstihem před schůzí věřitelů.⁵²

Náležitosti hlasovacích lístků jsou upraveny prováděcím právním předpisem, kterým je opět Prováděcí vyhláška. Věřitelé pak najdou tyto hlasovací lístky v insolvenčním rejstříku, kde je zveřejněn vzor hlasovacího lístku v interaktivní formě spolu s návodem na jeho vyplnění. V souvislosti s hlasovacími lístky by určitě stálo za úvahu, zda neumožnit věřitelům hlasování v elektronické formě například prostřednictvím nějaké webové aplikace, což by zajisté znamenalo úsporu nákladů na straně soudu spojených s organizací schůze věřitelů a následně samotného hlasování, ale také zrychlení samotného procesu schvalování reorganizačního plánu. Pravděpodobně by také přineslo větší účast věřitelů na hlasování o reorganizačním plánu a tedy i větší legitimitu schváleného reorganizačního plánu dlužníka. Nicméně na druhé straně také vyvstává otázka, jak zajistit zabezpečení takového hlasování z hlediska identifikace jednotlivých hlasujících věřitelů.

5.3 Hlasování o přijetí reorganizačního plánu

Hlasování o přijetí či nepřijetí reorganizačního plánu vzhledem k významnosti tohoto projevu vůle věřitelů a zásadního vlivu tohoto aktu na výsledek zamýšlené sanace dlužníka upravuje Insolvenční zákon specificky oproti jiným hlasováním věřitelů, a to ve dvou ohledech. Jedním z nich je rozdělení věřitelů do skupin, ve kterých hlasují o přijetí reorganizačního plánu, a druhým z nich pak spočívá ve zvláštním stanovení většiny vyžadované pro přijetí reorganizačního plánu.

⁵² KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 776

Ke schvalování reorganizačního plánu dochází na schůzi věřitelů svolané výhradně za tímto účelem insolvenčním soudem s tím, že tato schůze bude zrušena a nebude se konat v případě, že o přijetí reorganizačního plánu již hlasovala každá skupina stanovená reorganizačním plánem mimo schůzi věřitelů nebo považuje-li se reorganizační plán podle Insolvenčního zákona za přijatý bez hlasování.

Reorganizační plán je přijat, pokud se pro přijetí reorganizačního plánu vyslovila většina hlasujících věřitelů skupiny, jejíž pohledávky představují nejméně polovinu celkové jmenovité hodnoty pohledávek hlasujících věřitelů této skupiny. Pro určení kvóra k ověření, zda byla naplněna podmínka nadpoloviční většiny, jsou tedy klíčoví pouze věřitelé a jejich pohledávky, kteří o přijetí reorganizačního plánu hlasují, a to ať již na schůzi věřitelů nebo mimo ni.

Ustanovení § 347 odst. 1 IZ, které je zásadní pro interpretaci výsledků hlasování o přijetí reorganizačního plánu, bylo v minulosti výkladově velmi nepřesné a umožňovalo dvojí výklad, a to zda pro přijetí reorganizačního plánu musí být nadpoloviční většina všech věřitelů ze skupiny, přičemž jejich váha je dána velikostí pohledávky, nebo zda je pro přijetí potřebná nadpoloviční většina z těch věřitelů a jejich pohledávek, kteří hlasovali.⁵³ Revizní novelou účinnou od 1. 1. 2014 tak došlo k jeho zpřesnění přikloněním se k výkladu, že k přijetí reorganizačního plánu je potřebná nadpoloviční většina věřitelů, kteří hlasovali.

Z podmínek stanovených Insolvenčním zákonem je tedy zřejmé, že reorganizační plán dlužníka musí mít dostatečnou podporu věřitelů, aby byl schválen ve všech skupinách dlužníkových věřitelů. I přesto, že insolvenční soud může schválit reorganizační plán i za jiných podmínek, než je jeho odsouhlasení všemi skupinami dlužníkových věřitelů, je tak evidentní, že dlužník potřebuje na svou stranu vždy více věřitelů než pouze ty věřitele s největší pohledávkou, protože nestačí, aby byl reorganizační plán přijat pouze nadpoloviční většinou vzhledem k velikosti pohledávek hlasujících věřitelů, ale také i nadpoloviční většinou hlasujících věřitelů s ohledem na počet hlasujících věřitelů. Pokud tedy nebude mít dlužník vyjednanou dostatečnou podporu, je možné, že přijetí reorganizačního plánu značně ovlivní i drobní věřitelé s malými pohledávkami a zvrátí tak výsledek hlasování v neprospěch dlužníka.

⁵³ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1115

Každý věřitel hlasuje o přijetí reorganizačního plánu ve skupině, ve které je zařazena jeho pohledávka. Pokud má věřitel více pohledávek, které jsou zařazeny do různých skupin, hlasuje prostřednictvím každé takové pohledávky v těchto skupinách zvlášť. Tato skutečnost nastává často v případě, kdy věřitel dlužníka přihlásil do insolvenčního řízení proti dlužníkovi jak zajištěné, tak i nezajištěné pohledávky. Pak hlasuje v každé skupině, ve které jsou jeho pohledávky zařazeny, zvlášť. Právě takoví věřitelé bývají klíčoví pro vyjednávání podpory pro reorganizační plán dlužníka, protože svým postojem mohou tito věřitelé zásadně ovlivnit, zda reorganizační plán bude přijat či nikoliv. Z tohoto důvodu je tedy pro dlužníka důležité, aby právě takové věřitele přesvědčil, že jeho reorganizační plán je životaschopný a že má být věřiteli přijat.

V případě hlasování o přijetí reorganizačního plánu ve skupině, kterou dlužník musí povinně vytvořit a kterou tvoří akcionáři, společníci nebo členové dlužníka stanoví Insolvenční zákon předpoklad, že tato skupina přijala reorganizační plán, jestliže se pro jeho přijetí vyslovila většina společníků nebo členů dlužníka a dále za předpokladu, že u dlužníka se základním kapitálem musí souhrnný podíl těchto společníků nebo členů dlužníka současně představovat alespoň dvě třetiny základního kapitálu dlužníka.

Pokud je tedy dlužník osobní obchodní korporací nemající základní kapitál, tak platí, že každý společník má jeden hlas a jejich pohledávky z majetkové účasti na dlužníkovi mají nulovou hodnotu. Pro přijetí reorganizačního plánu v této skupině je pak nezbytné, aby byl schválen nadpoloviční většinou všech společníků dlužníka. Je-li dlužník kapitálovou obchodní korporací se základním kapitálem, budou aplikována dvě kritéria, a to kritérium jako v případě osobních společností a vedle toho také kritérium dvoutřetinové většiny počítané podle podílů akcionářů nebo společníků nebo členů družstva na základním kapitálu dlužníka.

V případě další povinně vytvářené skupiny pro věřitele, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny, Insolvenční zákon stanoví fikci, že se tato skupina vždy považuje za skupinu, která reorganizační plán přijala, což obdobně platí pro jednotlivé věřitele této skupiny. Z tohoto ustanovení vyplývá, že vliv na přijetí reorganizačního plánu by měli vykonávat zásadně ti věřitelé, jejichž pohledávky jsou reorganizačním plánem dotčeny a do jejichž práv je na základě reorganizačního plánu

zasahováno. Tato fikce pak ve svém důsledku usnadňuje nejenom přijetí reorganizačního plánu, ale také nabytí jeho účinnosti.

Z důvodu, že by tito věřitelé mohli být vedeni odlišným zájmem než zájmem na úspěšné realizaci reorganizace dlužníka, zjednodušuje tato fikce proces přijímání reorganizačního plánu. V důsledku této fikce není věřitel, jehož pohledávka není reorganizačním plánem dotčena, aktivně legitimován k podání odvolání proti usnesení insolvenčního soudu o schválení reorganizačního plánu a nemůže tedy vykonávat vliv na přijetí a nabytí účinnosti reorganizačního plánu.

Insolvenční zákon dále stanoví, že pokud hlasující věřitel přijal nebo odmítl reorganizační plán v důsledku jednání, které je v rozporu se zákonem nebo jej obchází, rozhodne insolvenční soud, jestliže dosud neschválil reorganizační plán, i bez návrhu, že se k hlasu tohoto věřitele nepřihlíží. V případě, že by takovýto nezákonný hlas byl hlasem rozhodujícím ve věřitelské skupině, nařídí insolvenční soud nové hlasování o reorganizačním plánu.⁵⁴ Pokud nebude k hlasu věřitele insolvenčním soudem přihlédnuto, je třeba také upravit celkový součet pohledávek věřitelů ve skupině anebo pokud takový věřitel tvoří jako jediný danou skupinu, nebude při sčítání hlasů a vyhodnocování výsledků k hlasování přihlíženo.

V případě hlasování věřitelů je třeba také pamatovat na možnosti věřitelů, jejichž pohledávka byla popřena. Věřitelé v rozsahu svých popřených pohledávek nehlasují, ale mohou požádat, aby jim hlasovací právo bylo přiznáno, a to na schůzi věřitelů, na níž má být hlasováno. Jestliže schůze věřitelů nepřizná hlasovací právo věřitelům, jejichž pohledávka byla popřena, rozhodne o hlasovacím právu těchto věřitelů insolvenční soud.

Toto oprávnění věřitelů pravděpodobně nebude využíváno příliš často s ohledem na riziko s tímto přiznáním a vykonáním hlasovacího práva spojené. Podle § 178 a § 179 IZ totiž platí, že pokud byla po přezkoumání přihlášená pohledávka zjištěna tak, že skutečná výše přihlášené pohledávky činí méně než 50 % přihlášené částky, k přihlášené pohledávce se nepřihlíží ani v rozsahu, ve kterém byla zjištěna. Takovému věřiteli může insolvenční soud na návrh insolvenčního správce uložit, aby ve prospěch majtkové podstaty zaplatil částku, kterou určí se zřetelem ke všem okolnostem přihlášení a přezkoumání pohledávky, nejvýše však částku, o kterou přihlášená

⁵⁴ZELENKA, J. a kolektiv. *Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou - nařízení Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*. Vyd.2. Linde Praha, a.s., 2008, s. 512

pohledávka převýšila rozsah, ve kterém byla zjištěna. To zpravidla většinu věřitelů od tohoto kroku odradí. Zatím jsem ve své praxi nezažila jediný případ, kdy by některý z věřitelů s popřenou pohledávkou požádal o přiznání hlasovacího práva v rozsahu své popřené pohledávky.

5.4 Schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem

Poté, co dojde na schůzi věřitelů k hlasování všech skupin věřitelů v souladu s reorganizačním plánem, popřípadě i v jiných skupinách, pokud někteří věřitelé nesouhlasili se svým zařazením do skupiny dle reorganizačního plánu a požádali insolvenční soud o zařazení do jiné skupiny nebo zařazení do samostatné skupiny a insolvenční soud tomuto návrhu vyhověl, přistoupí insolvenční soud k vyhodnocení výsledků hlasování, po kterém nastupuje insolvenční soud do své role schvalovatele reorganizačního plánu. Po hlasování věřitelů mohou nastat dvě možnosti, kterým musí insolvenční soud čelit v závislosti na výsledcích hlasování, a to podle toho, zda byl reorganizační plán schválen všemi skupinami věřitelů či nikoliv.

Pokud byl reorganizační plán schválen všemi skupinami věřitelů, je evidentní, že dlužník přesvědčil své věřitele o své připravenosti provést svou reorganizaci v souladu s reorganizačním plánem. V takovém případě vystupuje insolvenční soud v roli jakéhosi posvětitelky výsledku hlasování. V opačném případě, kdy reorganizační plán nebyl schválen všemi skupinami věřitelů dlužníka, má insolvenční soud poměrně širokou diskreci, která mu umožňuje reorganizační plán schválit i proti vůli některých věřitelů.

5.4.1 Reorganizační plán schválený všemi skupinami věřitelů

Aby mohl dlužník začít reorganizační plán naplňovat a zahájit svoji reorganizaci pod dohledem svých věřitelů, je nezbytné, aby byl reorganizační plán schválen insolvenčním soudem a jeho usnesení o schválení reorganizačního plánu nabylo právní moci. Schválení reorganizačního plánu je insolvenční soud povinen učinit, pokud jsou splněny všechny následující podmínky uvedené v § 338 odst. 1 IZ, kterými jsou:

- **Soulad reorganizačního plánu se zákonem a jinými právními předpisy** – při posuzování zákonnosti reorganizačního plánu bude insolvenční soud zkoumat především jeho soulad s Insolvenčním

zákonem, a to zejména s ohledem na jeho soulad se základními zásadami insolvenčního řízení uvedenými v § 5 IZ jako je zásada *par condicio creditorum* a zásada, že žádný z účastníků řízení nesmí být nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn. Soulad s Insolvenčním zákonem se může dále týkat rozdělení věřitelů do skupin, rovného přístupu k věřitelům zařazeným do jedné skupiny nebo respektování zákazu plynoucího z § 338 odst. 2 IZ ze strany subjektů dotčených reorganizačním plánem.⁵⁵

- **Reorganizačním plánem není sledován nepoctivý záměr** – posuzováním poctivosti záměru dlužníka se insolvenční soud zabývá již v okamžiku, kdy rozhoduje o povolení reorganizace. Insolvenční zákon pak přináší v § 326 odst. 2 demonstrativní výčet jednání, ze kterého lze usuzovat, že dlužníkův postup je veden nepoctivým záměrem. Insolvenční zákon nijak nedefinuje znaky nepoctivého záměru ani ho blíže necharakterizuje, pouze říká, že na nepoctivý záměr lze za určitých okolností usuzovat podle dřívějších skutků dlužníka, jeho zákonného zástupce, statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu. I když je zde ustanovení směřováno přímo proti dlužníkovi, stejně dobře by mohlo být aplikováno i vůči věřiteli, který navrhuje prosazení reorganizace, neboť i u něj může být motivace takového jednání v rozporu s dobrými mravy a zájmy věřitelů jako celku. V reálném životě se totiž nesporně vyskytuje daleko více případů, kde je sledován nepoctivý záměr a přitom na něj nelze usuzovat z důvodů popsaných v odstavci 2 písmenu a) a b) ustanovení § 326 IZ, než takových případů, kde na nepoctivý záměr z těchto důvodů usuzovat lze.⁵⁶

⁵⁵ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 781

⁵⁶ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1078

- **Reorganizační plán byl přijat všemi skupinami věřitelů nebo nastala fikce přijetí reorganizačního plánu danou skupinou** – v případě schválení reorganizačního plánu všemi skupinami insolvenční soud zkoumá, zda k hlasování došlo způsobem předpokládaným Insolvenčním zákonem, a to zejména s ohledem na možnost hlasovat mimo schůzi věřitelů, na schůzi věřitelů a s ohledem na fikci přijetí reorganizačního plánu některými skupinami věřitelů.

- **Porovnání míry uspokojení v reorganizaci a konkursu** – Insolvenční zákon požaduje, aby reorganizační plán byl sestaven tak a garantoval takové uspokojení věřitelů dlužníka, jehož celková současná hodnota je ke dni účinnosti reorganizačního plánu stejná nebo vyšší než hodnota plnění, které by zřejmě obdrželi, kdyby dlužníkův úpadek byl řešen konkursem. Konkrétní věřitel však může souhlasit, že obdrží plnění nižší než by obdržel v případě konkursu. Souhlas konkrétního věřitele s nižším uspokojením nesmí narušit spravedlivé a rovné uspokojení v rámci jedné skupiny věřitelů (je-li skupina tvořena více věřiteli). V § 349 IZ není umožněna výjimka z rovného uspokojení věřitelů v rámci jedné skupiny. Věřitel, který nesouhlasí s nižším uspokojením, musí proto být v rámci reorganizačního plánu zařazen do zvláštní skupiny.⁵⁷ Vzhledem k tomu, že naplnění tohoto požadavku lze ze strany dlužníka na rozdíl od ostatních požadavků na kvalitu reorganizačního plánu podložit znaleckým posudkem, který provede ekonomické porovnání reorganizace provedené podle reorganizačního plánu navrženého reorganizačním plánem a konkursu, bývá takový posudek v praxi obvyklou přílohou reorganizačního plánu.

- **Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené byly uhrazeny nebo mají být podle reorganizačního plánu uhrazeny ihned poté, co se reorganizační plán stane účinným** – jedná se pohledávky vznikající od okamžiku zahájení insolvenčního řízení

⁵⁷ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 781

v případě pohledávek za majetkovou podstatou nebo po prohlášení úpadku v případě pohledávek postavených pohledávkám za majetkovou podstatou na roveň. Z důvodu, že se tyto pohledávky nepřihlašují do insolvenčního řízení jako pohledávky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení, nejsou jejich věřitelé aktivně legitimováni k hlasování o přijetí reorganizačního plánu. Vzhledem k tomu, že tyto pohledávky účinností reorganizačního plánu nezanikají a mají být naopak po jeho účinnosti ihned uhrazeny, jedná se své podstatě o pohledávky nedotčené reorganizačním plánem a v případě jejich věřitelů tedy nastává fikce, že s reorganizačním plánem souhlasí. Právě naplnění tohoto požadavku bývá pro dlužníka zpravidla nejtěžším úkolem v rámci celé reorganizace a velmi často jsou tyto pohledávky hrazeny postupně a k jejich úplnému vyřešení dochází zpravidla až po naplnění reorganizačního plánu z důvodu, aby bylo možno celou reorganizaci ukončit. V mnoha případech jsou tyto pohledávky hrazeny z externích zdrojů, protože od doby zahájení insolvenčního řízení do okamžiku schválení reorganizačního plánu narostou do takové výše, že je dlužník není schopen hradit z provozu svého podniku a je tak nucen hledat poskytovatele financování, který mu poskytne externí zdroje k jejich úhradě. Často tak dochází k tomu, že dlužník sice v reorganizačním plánu deklaruje, že pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky jim na roveň postavené budou uhrazeny ihned po účinnosti reorganizačního plánu, ale velmi často v okamžiku deklarace tohoto svého závazku nemá prostředky k jejich úhradě, popřípadě je zajištěny má, ale do okamžiku jejich uspokojení tyto pohledávky ještě narostou, a je tak třeba hledat další zdroje na jejich úhradu. Velmi často tak bývá naplnění tohoto požadavku jedním z nejkritičtějších bodů celé reorganizace, kterému musí dlužník čelit a které velmi často vyvolává znepokojení věřitelů dlužníka.

5.4.2 Reorganizační plán neschválený některými skupinami věřitelů

Pokud reorganizační plán nebyl schválen všemi skupinami věřitelů, tak i v takovém případě Insolvenční zákon umožňuje insolvenčnímu soudu reorganizační plán schválit i proti vůli některých věřitelů. Insolvenční zákon v tomto případě insolvenčnímu soudu takový postup pouze umožňuje a je tedy na diskreci insolvenčního soudu, zda tak učiní či nikoliv. Oproti tomu v případě, kdy reorganizační plán je schválen všemi skupinami věřitelů a splňuje další náležitosti stanovené v § 348 odst. 1 IZ, je insolvenční soud povinen takový reorganizační plán schválit.

V praxi je velmi pravděpodobné, že některý z věřitelů dlužníka nebude s návrhem reorganizačního plánu souhlasit. V případě, že by tímto nesouhlasícím věřitelem byl zajištěný věřitel, a tedy věřitel, který tvoří samostatnou skupinu, znamenalo by to v případě neexistence tohoto oprávnění na straně insolvenčního soudu v podstatě neprosaditelnost reorganizačního plánu ze strany dlužníka, a to například s ohledem na existenci různých zájmů jednotlivých věřitelů, z nichž někteří věřitelé mohou být vedeni i zájmem na blokaci reorganizace a jejím zmaření. Insolvenční soud tedy může prosadit reorganizační plán i proti vůli některých věřitelů, pokud jej schválila alespoň jedna skupina věřitelů, za podmínky, že bude podrobně zkoumat, jaký má reorganizační plán na věřitele dopad tak, jak mu ukládá Insolvenční zákon.

Dovedu si ale jen velmi těžko představit, jak insolvenční soud bude prosazovat přijetí reorganizačního plánu například proti vůli klíčových zajištěných věřitelů, protože schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem je pouze prvním krokem k úspěšnému dokončení reorganizace. Mnohem zásadnějším je pak krok následující, a to naplnění reorganizačního plánu, což bude přes odpor nesouhlasících věřitelů nebo nespolupráci těchto věřitelů pro dlužníka velmi obtížné.

Velmi důležitou roli při schvalování reorganizačního plánu insolvenčním soudem hraje také insolvenční správce. Ten před schůzí věřitelů svolané k projednání a hlasování o reorganizačním plánu vypracovává zprávu, ve které se insolvenční správce vyjadřuje k tomu, zda reorganizační plán splňuje předpoklady uvedené v § 348 odst. 1 IZ. Toto stanovisko je pro řadu insolvenčních soudů zásadní a v případě, že se v této zprávě vyjádří insolvenční správce k reorganizačnímu plánu negativně, lze očekávat, že insolvenční soud neschválí reorganizační plán ani v případě, že jej odsouhlasí všechny skupiny věřitelů dlužníka. Insolvenční správce bude zpravidla namítat, že reorganizační

plán nesplňuje některé náležitosti stanovené v § 338 odst. 1 IZ. Pokud se k negativnímu stanovisku insolvenčního správce přidá ještě skutečnost, že některá ze skupin reorganizační plán neodsouhlasí a insolvenční soud by se tak měl postavit proti názoru věřitelů a insolvenčního správce a i přes jejich nesouhlas schválení reorganizačního plánu prosadit, se vší pravděpodobností v takovém případě insolvenční soud takový reorganizační plán neschválí.

V případě reorganizace společnosti TEKAZ se právní zástupci dlužníka TEKAZ rovněž setkali s negativním postojem insolvenčního správce k námi připravenému návrhu reorganizačního plánu, ke kterému insolvenční správce vydal negativní stanovisko. Právní zástupci dlužníka TEKAZ tedy byli nuceni reorganizační plán upravit a odstranit nedostatky vytýkané insolvenčním správcem, protože nechtěli riskovat, že reorganizační plán ve své původní podobě nebude insolvenčním soudem schválen. I přesto, že byla s věřiteli předjednána podpora reorganizačního plánu, mohlo se stát, že by někteří věřitelé zareagovali na negativní stanovisko insolvenčního správce tak, že by změnilí svůj postoj k reorganizačnímu plánu. Nadto bylo zřejmé, že i kdyby byl reorganizační plán schválen všemi skupinami věřitelů dle reorganizačního plánu, mohl insolvenční soud v návaznosti na zprávu insolvenčního správce uzavřít, že reorganizační plán nesplňuje předpoklady Insolvenčního zákona pro jeho schválení a reorganizační plán neschválit, což by provedení plánované reorganizace značně ohrozilo a pravděpodobně zcela zmařilo.

V principu tedy může insolvenční soud schválit reorganizační plán přes nesouhlas naprosté většiny věřitelů, a to v případě, že dojde k jasnému závěru, že tento postup je přesto nejlepší z možných postupů. Pokud se tedy věřitelé neusnesou včas na tom, že nepřipustí sestavení reorganizačního plánu dlužníkem (339 odst. 3 Insolvenčního zákona), může být výsledkem naopak reorganizační plán připravený dlužníkem a schválený insolvenčním soudem přes odpor většiny věřitelů a s podporou jediné věřitelské skupiny.⁵⁸

Insolvenční soud tedy může nahradit nesouhlas některých skupin věřitelů svou úvahou, za podmínky, že:

⁵⁸ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1116

- Reorganizační plán přijala alespoň jedna skupina věřitelů předpokládaná reorganizačním plánem nebo vytvořené před zahájením hlasování rozhodnutím insolvenčního soudu a vyjádřila tak svůj souhlas s přijetím reorganizačního plánu za podmínky, že touto skupinou nejsou společníci a členové dlužníka;
- Reorganizační plán se považuje se spravedlivý ke každé skupině věřitelů, která jej nepřijala;
- Reorganizační plán zajišťuje rovné zacházení s každou zjištěnou pohledávkou v rámci každé skupiny věřitelů, která jej nepřijala;
- Schválení reorganizačního plánu a jeho uskutečnění nepovede k dalšímu úpadku dlužníka nebo k jeho likvidaci (toto se nevztahuje na případy likvidace reorganizačním plánem předvídané).

5.4.3 Spravedlnost reorganizačního plánu

V případě, že reorganizační plán nebyl schválen některou ze skupin dlužníkových věřitelů, přistoupí insolvenční soud mimo jiné k tomu, že provede tzv. test nejlepšího zájmu, aby prověřil, zda reorganizační plán opravdu nesplňuje Insolvenčním zákonem stanovené předpoklady nebo zda se ze strany věřitelů, kteří hlasovali proti přijetí reorganizačního plánu, se nejednalo pouze o snahu zmařit provedení reorganizace dlužníka.

Insolvenční soud provede test nejlepšího zájmu vůči každé skupině věřitelů předpokládané reorganizačním plánem a bude zkoumat spravedlnost reorganizačního plánu jak vůči zajištěným věřitelům, tak i nezajištěným věřitelům a v neposlední řadě i vůči společníkům a členům dlužníka.

V případě skupiny zajištěných věřitelů, která reorganizační plán nepřijala, se tento považuje za spravedlivý, mají-li podle něj věřitelé takové skupiny:

- získat k zajištění svých pohledávek stejný nebo obdobný druh zajištění, v témže pořadí, ke stejnému nebo obdobnému majetku dlužníka, případně k jinému majetku dlužníka nejméně stejné hodnoty, stanovené ke dni účinnosti reorganizačního plánu a
- obdržet plnění, jehož současná hodnota ke dni účinnosti reorganizačního plánu se bude rovnat nejméně hodnotě zajištění stanovené ve znaleckém posudku.

Za účelem naplnění požadavku spravedlnosti reorganizačního plánu vůči zajištěným věřitelům je třeba, aby došlo ke kumulativnímu naplnění obou těchto Insolvenčním zákonem stanovených podmínek.

Posuzuje-li insolvenční soud spravedlnost reorganizačního plánu vůči nezajištěným věřitelům, považuje ve vztahu ke každé skupině nezajištěných věřitelů, která ho nepřijala, za spravedlivý, jestliže podle něj má každý věřitel zařazený do takové skupiny:

- získat plnění, jehož současná hodnota ke dni účinnosti reorganizačního plánu není nižší než jmenovitá hodnota jeho zjištěné pohledávky s úrokem ke dni účinnosti reorganizačního plánu, nebo
- jestliže podle něj žádný z věřitelů, jehož pohledávka je podřízena pohledávkám takové skupiny, neobdrží žádné plnění.

V případě posuzování spravedlnosti reorganizačního plánu vůči nezajištěným věřitelům tedy postačí, je-li naplněna pouze jedna z výše uvedených podmínek.

Poslední skupinou věřitelů, u které insolvenční soud zkoumá spravedlnost reorganizačního plánu, je skupina společníků a členů dlužníka, v případě které je reorganizační plán považovaný za spravedlivý vůči každé takové skupině, která jej nepřijala, má-li podle něj každý z těchto věřitelů ke dni účinnosti reorganizačního plánu obdržet nejméně takové plnění, kterého by se mu zřejmě dostalo, kdyby po skončení insolvenčního řízení, ve kterém byl dlužníkův úpadek řešen konkursem, proběhla likvidace takového dlužníka.

Tuto podmínku spravedlnosti však není nutné zkoumat v případě, kdy některá skupina nezajištěných věřitelů neobdrží alespoň tolik, kolik činí celková hodnota všech zjištěných pohledávek věřitelů této skupiny včetně úroků, pak se bez dalšího považuje reorganizační plán za spravedlivý i vůči skupině společníků a členů dlužníka, pokud jej dobrovolně nepřijala.⁵⁹

Insolvenční zákon v případě § 348 a §349 vkládá do rukou insolvenčního soudu velmi silnou diskreční pravomoc, když mu umožňuje na základě vlastního uvážení

⁵⁹ ZELENKA,J. a kolektiv. *Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou - nařízení Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*. Vyd.2. Linde Praha,a.s.,2008, s.516.

prosadit schválení reorganizačního plánu proti těm věřitelům, kteří hlasovali proti jeho přijetí, a deklarovat tak, že jej insolvenční soud považuje za spravedlivý i vůči věřitelům, kteří s ním projeví svůj nesouhlas. Velmi silné postavení insolvenčního soudu se zde projevuje zejména v jeho postavení vůči zajištěným věřitelům, kdy zajištěným věřitelům hlasujícím proti přijetí reorganizačního plánu může insolvenční soud dokonce přikázat i jiné než původní zajištění.

Jako měřítko spravedlnosti reorganizačního plánu vůči jednotlivým skupinám věřitelů je obecně postavena hodnota budoucího plnění, což je však hodnota postavená na odhadu a předpokladu, nikoliv na objektivní znalosti. Nese tedy v sobě vždy značný díl subjektivity. Stejně tak u každé skupiny nezajištěných věřitelů, která plán nepřijala, je jako měřítko dána hodnota budoucího plnění.⁶⁰

5.5 Změna a doplnění reorganizačního plánu

Dispoziční právo k reorganizačnímu plánu, které je poměrně široké, náleží po celou dobu od okamžiku jeho předložení až do jeho schválení, předkladateli reorganizačního plánu. Reorganizační plán je možné vzít zpět kdykoliv před zahájením schůze věřitelů nebo i v jejím průběhu, stejně tak i poté, co reorganizační plán nebyl věřiteli jejich hlasováním přijat, a to dokonce i po jeho zamítnutí insolvenčním soudem v následujícím řízení o odvolání proti tomuto rozhodnutí, dokud není toto odvolací řízení pravomocně skončeno. Je-li tedy reorganizační plán vzat jeho předkladatelem zpět, insolvenční soud k němu nebude v dalším průběhu insolvenčního řízení přihlížet.

V rámci svého oprávnění nakládat s reorganizačním plánem může předkladatel reorganizačního plánu vedle jeho zpětvzetí také reorganizační plán změnit či doplnit, a to do okamžiku, kdy bude rozhodnutím insolvenčního soudu schválen nebo zamítnut. Pokud tedy předkladatel přistoupí k doplnění či změně reorganizačního plánu, který již byl insolvenčnímu soudu předložen, hlasují věřitelé o přijetí reorganizačního plánu v jeho změněné či doplněné podobě.

Pokud tedy věřitelé hlasovali o přijetí reorganizačního plánu mimo schůzi věřitelů a po jejich hlasování došlo ze strany předkladatele reorganizačního k jeho změně či doplnění, je takové hlasování věřitelů mimo schůzi věřitelů považováno za

⁶⁰ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1119.

neplatné a je třeba, aby tito věřitelé hlasovali znovu o aktuálním znění reorganizačního plánu, a to buď opět mimo schůzi věřitelů, nebo osobně na schůzi věřitelů.

Tato situace nastala i v případě reorganizačního plánu společnosti TEKAZ, který byl před hlasováním o něm věřiteli dlužníka a jeho schvalování insolvenčním soudem změněn. Poprvé z důvodů na straně dlužníka, kdy byly objeveny některé nesrovnalosti týkající se uspokojení věřitelů dlužníka, které bylo třeba z důvodu nespokojenosti těchto věřitelů s nimi odstranit. Podruhé pak bylo třeba změnit reorganizační plán z důvodu vydání negativní zprávy k reorganizačnímu plánu ze strany insolvenčního správce, ve které insolvenční správce vytýkal reorganizačnímu plánu určité nedostatky, které insolvenční správce označil jako zásadní a které bylo třeba z důvodu jistoty na straně dlužníka odstranit.

Insolvenční zákon i v případě změny a doplnění reorganizačního plánu dbá na ochranu věřitelů z hlediska jejich možnosti seznámit se s aktuálním zněním reorganizačního plánu, o jehož přijetí mají hlasovat. Rozhodne-li se totiž předkladatel reorganizačního plánu k jeho změně či doplnění, neznamená to změnu pouze tohoto dokumentu, ale také změnu zprávy o reorganizačním plánu. Na doplněnou zprávu o reorganizačním plánu se rovněž vztahuje požadavek na její předložení v Insolvenčním zákonem stanovené lhůtě insolvenčnímu soudu. Je tedy třeba, aby i v případě změny zprávy o reorganizačním plánu byla dodržena 15 denní lhůta mezi dnem předložení zprávy o reorganizačním plánu věřitelům dlužníka, tedy jejím zveřejněním v insolvenčním rejstříku, a dnem konání schůze věřitelů. Zároveň bude upravená zpráva o reorganizačním plánu podléhat schválení insolvenčního soudu před tím, než ji insolvenční soud zveřejní v insolvenčním rejstříku a předloží ji tak věřitelům k seznámení se s jejím obsahem.

Aby předkladatel tento postup ze strany insolvenčního soudu urychlil, osvědčilo se v praxi to, že dlužník v průvodním podání k předložení upravené zprávy o reorganizačním plánu uvede, k jakým změnám v reorganizačním plánu a v důsledku toho i ve zprávě o reorganizačním plánu došlo, aby tak předešel možným zdržením na straně insolvenčního soudu způsobených podrobným zkoumáním aktualizované zprávy o reorganizačním plánu. Vzhledem k tomu, že zpráva o reorganizačním plánu bývá v případě, že je dokumentace k reorganizaci připravována odborně způsobilými osobami, poměrně rozsáhlá, a to v řádu desítek stran, je tak pro insolvenční soud časově

náročné zkoumat, co se oproti předchozí verzi zprávy o reorganizačním plánu změnilo. Stejně tak je vhodné v průvodním podání nastalé změny zmínit i z důvodu, aby se s nimi mohli snadněji seznámit i věřitelé dlužníka, kterým je tento dokument primárně určen.

Je tedy na předkladateli reorganizačního plánu, aby počítal se lhůtami spojenými s předložením doplněného a změněného reorganizačního plánu a v důsledku toho i zprávy o reorganizačním plánu. Pokud se mu nepodaří dodržet Insolvenčním zákonem požadovanou lhůtu, kterou Insolvenční zákon vyžaduje z důvodu ochrany věřitelů dlužníka k jejich seznámení se s reorganizačním plánem, může tím dlužník zvýšit riziko neúspěchu připravované reorganizace. V případě, že bude insolvenční soud nucen změnit termín již svolané schůze věřitelů, může to v závislosti na vytíženosti konkrétního soudu znamenat posunutí termínu schůze věřitelů i o několik měsíců, v jejichž průběhu může nastat řada skutečností, které nebude moci dlužník nijak ovlivnit, ale tyto mohou naopak velmi ovlivnit celou reorganizaci dlužníka.

5.6 Zamítnutí reorganizačního plánu

Nesplňuje-li reorganizační plán předpoklady pro jeho schválení insolvenčním soudem a nebyl-li reorganizační plán vzat jeho předkladatelem zpět, insolvenční soud takový reorganizační plán zamítne. Takové rozhodnutí insolvenčního soudu však není překážkou *rei iudicatae*.

V případě zamítnutí reorganizačního plánu insolvenčním soudem je možné předložit nový reorganizační plán, pokud bude dodržena lhůta uvedená v § 339 IZ.⁶¹ Důvodem je skutečnost, že Insolvenční zákon nestanovuje jinou lhůtu k předložení reorganizačního plánu než tu uvedenou v § 339. V usnesení o zamítnutí reorganizačního plánu může insolvenční soud dále rozhodnout o tom, že lhůtu k předložení reorganizačního plánu prodlouží, nicméně stále tato lhůta nemůže přesáhnout maximální možnou lhůtu k předložení reorganizačního plánu, která činí 240 dnů.

Pokud ve lhůtě stanovené Insolvenčním zákonem dojde ze strany předkladatele k předložení nového reorganizačního plánu, bude znovu podroben zákonnému procesu

⁶¹ KOZÁK, J. a kol.: *Insolvenční právo anebo osobní bankroty začínají*. Vyd.1. Brno: Nakladatelství Rašínova vysoká škola s.r.o., 2008. s. 184

jeho projednání věřiteli na schůzi věřitelů a hlasování věřitelů o jeho přijetí a následně schvalování ze strany insolvenčního soudu.

Proti rozhodnutí insolvenčního soudu o zamítnutí reorganizačního plánu je rovněž možné podat odvolání. Aktivně legitimováni k podání tohoto odvolání jsou dlužník, předkladatel reorganizačního plánu, je-li to osoba odlišná od dlužníka, a také věřitelé, kteří hlasovali pro přijetí reorganizačního plánu, a proti jejichž vůli tedy došlo ze strany insolvenčního soudu k zamítnutí reorganizačního plánu. Proti eventuálnímu výroku o prodloužení lhůty pro podání nového reorganizačního plánu není odvolání přípustné.⁶²

Dojde-li k zamítnutí reorganizačního plánu insolvenčním soudem a nebude-li předkladatelem reorganizačního plánu předložen v zákonné lhůtě nový reorganizační plán, rozhodne insolvenční soud o přeměně reorganizace v konkurs, a to v souladu s § 363 odst. 1 písm. c) IZ.

5.7 Odvolání proti rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu

Insolvenční zákon umožňuje věřitelům, kteří hlasovali proti přijetí reorganizačního plánu, a proti jejichž vůli tak došlo ke schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem, aby proti takovému rozhodnutí podali odvolání, a to bez ohledu na to, zda hlasovali proti přijetí reorganizačního plánu na schůzi věřitelů nebo mimo tuto schůzi věřitelů prostředky, které Insolvenční zákon pro hlasování mimo schůzi věřitelů připouští. V případě věřitelů, jejichž pohledávky nejsou reorganizačním plánem dotčeny a u kterých se tedy předpokládá fikce, že hlasovali pro přijetí reorganizačního plánu, rovněž není dána aktivní legitimace k podání odvolání proti přijetí reorganizačního plánu.

S ohledem na existenci tohoto ustanovení je velmi důležité, aby dlužník intenzivně jednal s věřiteli před projednáváním a schvalováním reorganizačního plánu o jeho podpoře ze strany věřitelů. V případě, že některý z věřitelů dlužníka bude aktivně legitimován k podání odvolání proti usnesení o schválení reorganizačního plánu z důvodu, že hlasoval proti jeho přijetí, může takové oprávnění na straně takového věřitele ohrozit realizaci celé reorganizace. Důvodem je skutečnost, že buď nadřizovaný

⁶² ZELENKA, J a kol. *Insolvenční zákon – poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde a.s. 2008. s. 518

soud rozhodne, že takové odvolání je oprávněné, anebo pouze z důvodu toho, že takové odvolání způsobí odsunutí účinnosti reorganizačního plánu o řadu měsíců. To z hlediska udržení chodu podniku dlužníka po tuto dobu spojené s nárůstem potřeby provozního financování oproti plánovanému časovému harmonogramu, může způsobit, že již nebude co reorganizovat.

Pokud žádný z věřitelů dlužníka nehlasoval proti přijetí reorganizačního plánu, je možné, aby insolvenční soud pro urychlení celého procesu a nabytí právní moci reorganizačního plánu vyzval státního zástupce, který se v případě, že tak činí ve veřejném zájmu, schůze věřitelů rovněž účastní, aby se přímo na schůzi věřitelů vzdal práva na odvolání proti usnesení o schválení reorganizačního plánu. Státní zástupce je totiž rovněž aktivně legitimován k podání odvolání proti usnesení o schválení reorganizačního plánu, čímž je toto usnesení ihned pravomocné, protože není žádný subjekt, který by se mohl proti tomuto usnesení odvolat.

Tento postup byl aplikován také v případě reorganizace společnosti TEKAZ, protože žádný z věřitelů tohoto dlužníka nehlasoval proti přijetí reorganizačního plánu, čímž bylo umožněno, aby ihned po schůzi věřitelů mohl dlužník přistoupit k naplňování svého reorganizačního plánu, protože usnesení o schválení jeho reorganizačního plánu a tedy i reorganizační plán byly ihned pravomocné.

6. Provádění reorganizačního plánu

Provádění reorganizačního plánu je v podstatě vrcholem celého reorganizačního procesu, ke kterému úsilí dlužníka či předkladatele reorganizačního plánu směřuje. Nicméně ani v okamžiku, kdy začne být reorganizační plán naplňován, ještě nelze s jistotou říci, že se podaří reorganizaci dlužníka dovést do úspěšného konce. Schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem a nabytí právní moci reorganizačního plánu je však prvním krokem k jeho naplnění. Jaké kroky následují po nabytí účinnosti reorganizačního plánu, bude diskutováno dále.

6.1 Účinnost reorganizačního plánu

Vzhledem k tomu, že účinností reorganizačního plánu nastávají poměrně zásadní účinky jak pro věřitele, tak i pro dlužníka, je třeba, aby bylo zcela zřejmé, kdy tento okamžik nastal. Insolvenční zákon stanoví, že účinnost reorganizačního plánu nastává

v okamžiku nabytí účinnosti rozhodnutí o jeho schválení, pokud nebyla reorganizačním plánem jeho účinnost odložena na pozdější datum nebo pokud insolvenční soud nerozhodl, že bude reorganizační plán účinný později.

Například je možná podmínka banky nebo jiného financiera, který vstoupí do reorganizačního plánu s podmínkou, jejíž naplnění leží v budoucnosti. Podobně může účinnost plánu nastat až nějakým právním jednáním, například podpisem smlouvy o financování, přičemž financer může uvolnění prostředků vázat na schválení plánu soudem.⁶³

S účinnostmi reorganizačního plánu jsou spojeny závažné účinky vztahující se

- k nakládání s majetkovou podstatou dlužníka
- k výkonu valné hromady a členské schůze dlužníka
- k výkonu hlasovacích práva spojených s obchodním podílem, cennými papíry nebo členským vkladem
- k obsahu skutečností zapisovaných dlužníkovi, příp. jiným osobám do obchodního rejstříku.⁶⁴

Rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu a v důsledku toho i samotný účinný reorganizační plán jsou závazné pro všechny účastníky insolvenčního řízení i pro další osoby, jejichž práva a povinnosti jsou reorganizačním plánem dotčeny. Reorganizační plán je tedy závazný jak pro dlužníka, tak zejména také pro věřitele dlužníka, a to jak přihlášené věřitele, tak věřitele z pohledávek za majetkovou podstatou a jim na roveň postavených, tak i pro věřitele pohledávek, které se v insolvenčním řízení neuspokojují. Pokud tedy některý z věřitelů hlasoval proti přijetí reorganizačního plánu, neznamená to tedy, že by pro něj účinný reorganizační plán nebyl závazný. Vedle těchto subjektů je na reorganizaci zúčastněný insolvenční správce, pro kterého je účinný reorganizační plán taktéž závazný.

⁶³ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1121

⁶⁴ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 791

6.1.1 Nahrazení dosavadních nároků na majetek dlužníka

Pravděpodobně nejzásadnějším účinkem reorganizačního plánu je jeho dopad na dosavadní závazky dlužníka. Podle ustanovení § 356 IZ totiž platí základní zákonný předpoklad, že nabytím účinnosti reorganizačního plánu zanikají práva všech věřitelů vůči dlužníkovi, a to i v případě, pokud věřitelé svou pohledávku vůči dlužníkovi do insolvenčního řízení nepřihlásili. Z civilně právního pohledu lze tento účinek připodobnit k vícestranné privativní novaci.⁶⁵

S ohledem na formulaci Insolvenčního zákona je tedy zřejmé, že zánik pohledávek věřitelů za dlužníkem se týká skutečně všech pohledávek, které v době nabytí účinnosti reorganizačního plánu existují. Z důvodu existence tohoto zákonného předpokladu zániku všech pohledávek věřitelů za dlužníkem, je kladen vysoký nárok na pečlivost a přesnost dlužníka při sestavování reorganizačního plánu, ve kterém dlužník specifikuje, které pohledávky jeho věřitelů účinností reorganizačního plánu nezanikají a tedy specifikaci nových nároků, které původní zanikající nároky věřitelů dlužníka nahradí.

V první řadě je třeba, aby se dlužník vypořádal v reorganizačním plánu s postavením pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jím na roveň postavených. Vzhledem k presumpci zániku všech pohledávek vzniklých do doby účinnosti reorganizačního plánu by účinností reorganizačního plánu zanikly rovněž i všechny pohledávky za majetkovou podstatou a jím na roveň postavené pohledávky, což samozřejmě není pro věřitele dlužníka z těchto pohledávek žádoucí.

Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 348 odst. 1 písm. e) IZ platí, že pohledávky za majetkovou podstatou nebo jím na roveň postavené mají být uhrazeny před schválení reorganizačního plánu soudem nebo ihned poté, co se reorganizační plán stane účinným, byl by jejich zánik nabytím účinnosti reorganizačního plánu v rozporu s touto dikcí Insolvenčního zákona. Pokud by tedy dlužník před schválením reorganizačního plánu insolvenčním soudem veškeré pohledávky neuhradil nebo se nějak v reorganizačním plánu nevypořádal s tím, jak budou tyto pohledávky po nabytí účinnosti reorganizačního plánu uhrazeny či uvedením prohlášení v reorganizačním

⁶⁵ ZELENKA, J a kol. *Insolvenční zákon – poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde a.s. 2008. s. 521

plánu, že tyto pohledávky účinností reorganizačního plánu nezanikají, došlo by nabytím jeho účinnosti k jejich zániku a tyto pohledávky za majetkovou podstatou a jim na roveň postavené pohledávky by tak nebyly uhrazeny v souladu s Insolvenčním zákonem. V reorganizačním plánu se tedy dlužník musí vždy vypořádat s tím, jak budou uhrazeny ke dni účinnosti reorganizačního plánu existující pohledávky za majetkovou podstatou a jim na roveň postavené.

Další skupinou pohledávek, které by účinností reorganizačního plánu zanikly a jejichž zánik se z jejich podstaty nepředpokládá, jsou pohledávky reorganizačním plánem nedotčené. Reorganizační plán se s těmito pohledávkami tedy muset vypořádat buď tak, že dlužník v reorganizačním plánu prohlásí, že tyto pohledávky účinností reorganizačního plánu nezanikají nebo uvede mezi novými nároky ke svému majetku rovněž pohledávky nedotčené reorganizačním plánem, které budou totožné s těmi, kterého jeho účinností zanikly.

Dlužník se musí v rámci zániku práv všech jeho věřitelů k jeho majetku vypořádat dále s tím, že účinností reorganizačního plánu by rovněž zaniklo zajištění zajištěných pohledávek věřitelů dlužníka. Pokud má tedy dlužník a jeho věřitelé zájem na zachování zajištění i po účinnosti reorganizačního plánu, může buď vyloučit v reorganizačním plánu pro vybrané zajištění pohledávek účinky ustanovení § 356 IZ, nebo jej nahradit novým zajištěním. Z důvodu náročnosti zřízení například zástavního práva k nemovitostem v souvislosti s jeho zápisem do katastru nemovitostí nebude zpravidla ze strany dlužníka postupováno cestou zřizování nových zajištění, ale spíše vyloučením účinků příslušného ustanovení insolvenčního zákona.

Vedle práv věřitelů k majetku dlužníka zanikají účinností reorganizačního plánu i stávající podíly společníků dlužníka na dlužníkovi. S ohledem na to, že dlužník jako společnost nemůže zůstat bez společníků stejně jako bez základního kapitálu, upravuje insolvenční zákon tuto problematiku v ustanovení § 335 odst. 2

Insolvenční zákon dále stanoví, že práva věřitelů vůči spoludlužníkům a ručitelům dlužníka zůstávají reorganizačním plánem nedotčena. Tento závěr logicky vyplývá z ustanovení § 356 odst. 1 IZ, které je založeno na principu vícestranné privativní novace. Reorganizační plán tak zasahuje pouze do práv osob přímo zainteresovaných na insolvenčním řízení v roli dlužníka či věřitelů. Přijatá opatření a jejich dopady nelze přenášet na třetí osoby. Pokud by se tak dělo, znamenalo by to

neúnosnou složitost insolvenčního řízení. Je tedy na odpovědnosti účastníků řízení, aby dosáhli dohody s třetími osobami, pokud se jich reorganizační plán takto zprostředkovaně dotýká.⁶⁶

Pokud má účinností reorganizačního plánu dojít ke vzniku, změně nebo zániku práv k majetku v majetkové podstatě, lze potřebné projevy vůle jednajících osob zahrnout do reorganizačního plánu. Jsou-li reorganizačním plánem dotčena práva, která se zapisují do katastru nemovitostí nebo do jiného seznamu podle zvláštních právních předpisů, musí být tato práva v reorganizačním plánu přesně označena.

6.1.2 Dispoziční oprávnění k majetkové podstatě

Nabytí účinnosti reorganizačního plánu, jak už bylo uvedeno výše, je jedním z vrcholů insolvenčního řízení vedoucího k sanaci dlužníka. Účinností reorganizačního plánu je totiž nastolena nová realita, která má překonat negativní minulost dlužníka v podobě jeho úpadku a vrátit ekonomické fungování dlužníka zpět do podmínek běžného hospodářského života.

Tohoto nového začátku pro dlužníka má být dosaženo mimo jiné také tím, že účinností reorganizačního plánu zanikají veškerá opatření spojená s insolvenčním řízením a dopadající na dlužníka, čímž má být dlužníkovi umožněno, aby nadále postupoval v souladu s reorganizačním plánem, tj. realizoval jím navržená a věřiteli a soudem posvěcená reorganizační opatření k zajištění výnosů k plánovanému uspokojení svých věřitelů tak, jak je předpokládáno reorganizačním plánem. Aby toho dlužník mohl dosáhnout, potřebuje k tomu mít dispoziční oprávnění ke své majetkové podstatě.

Dispoziční oprávnění k majetkové podstatě se obnovují postupně v průběhu celého insolvenčního řízení. V případě dispozičních oprávnění omezených z důvodu zahájení insolvenčního řízení nebo takových omezení stanovených na základě předběžných opatření insolvenčního soudu, ty se obnovují právní mocí usnesení, kterým je rozhodnuto o povolení reorganizace dlužníka, pokud není insolvenčním soudem rozhodnuto o dalším omezení dispozičních oprávnění dlužníka nebo pokud se nejedná o omezení dle § 332 IZ.

Od účinnosti reorganizačního plánu je oprávněn nakládat s majetkovou podstatou dlužník a veškerá omezení dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou tedy

⁶⁶ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1126

tímto okamžikem zanikají. Dlužník může být po účinnosti reorganizačního plánu omezen v nakládání s majetkovou podstatou pouze reorganizačním plánem. Tato omezení jsou účinná i vůči třetím osobám, a právní jednání dlužníka učiněná dlužníkem v rozporu s těmito omezeními dispozičních oprávnění jsou neplatná.⁶⁷

Má-li být dlužník na základě reorganizačního plánu omezen ve svých dispozičních oprávněních, což podle mého názoru může být vyžadováno věřiteli dlužníka, aby měli i po účinnosti reorganizačního plánu zachovaný určitý vliv na dlužníka a mohli především efektivně kontrolovat plnění reorganizačního plánu dlužníkem, pak tato dispoziční oprávnění, která jsou odejmuta dlužníkovi, přecházejí na insolvenčního správce.

Dlužník může být ve svých dispozičních oprávněních omezen tak, že některé zásadní úkony bude moci činit pouze s předběžným souhlasem věřitelského výboru. Věřitelský výbor si takové oprávnění může vyhradit i po účinnosti reorganizačního plánu bez toho, aby takové oprávnění vyplývalo se schváleného reorganizačního plánu.⁶⁸

6.1.3 Obnovení výkonu funkce nejvyššího orgánu dlužníka

Účinností reorganizačního plánu dále také dochází k obnovení funkce nejvyššího orgánu dlužníka, tedy valné hromady nebo členské schůze družstva podle toho, zda je dlužník obchodní společností nebo družstvem. Je to opět jako v přechodím případě předpoklad stanovený Insolvenčním zákonem a reorganizační plán tedy může stanovit něco jiného. Důvodem ke stanovení tohoto předpokladu je skutečnost, že účinností usnesení insolvenčního soudu o povolení reorganizace dlužníka se výkon funkce jeho nejvyššího orgánu pozastavuje.

Reorganizační plán může hlasovací práva pro jednání v nejvyšších orgánech svěřit buď osobám, kterým náležela před tím, než byla suspendována anebo jakýmkoliv třetím osobám. Pokud v reorganizačním plánu tyto osoby nejsou uvedeny, vykonávají je osoby, kterým tato práva až dosud náležela a dojde tedy k návratu do stavu před tím, než byla povolena reorganizace dlužníka.

⁶⁷ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 619

⁶⁸ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 793

Možnost udělení reorganizačním plánem práv k hlasování v nejvyšším orgánu dlužníka opět představuje určitý nástroj pro věřitele dlužníka, kteří své pohledávky budou dle reorganizačního plánu kapitalizovat nebo pro jiné subjekty, které se budou kapitálově podílet na úhradě závazků dlužníka dle reorganizačního plánu.⁶⁹

Komentář k insolvenčnímu zákonu k tomu uvádí, že takový stav bude v praxi nicméně výjimkou s tím, že v dosud proběhlých reorganizacích je naopak běžné, že práva stávajících akcionářů, společníků či členů dlužníka zůstávají po dobu reorganizace pozastavena a výkon funkce valné hromady vykonává nadále insolvenční správce⁷⁰. S tímto názorem zcela nesouhlasím, protože ani v případě reorganizace společnosti TEKAZ, tak ani v případě reorganizace společnosti PILSEN STEEL nebyl výkon funkce valné hromady dlužníka pozastaven a ani to nebylo věřiteli požadováno, takže nebyl žádný důvod k takovému kroku přistupovat.

6.1.4 Změna dokumentů upravujících vnitřní poměry dlužníka

Účinný reorganizační plán spolu s pravomocným usnesením insolvenčního soudu o jeho schválení je také samostatným právním titulem pro zápis v něm uvedených skutečností a změn do obchodního rejstříku. Reorganizační plán může mimo jiné totiž také stanovit, k jakým změnám má dojít v zakladatelských dokumentech dlužníka nebo jiných dokumentech upravujících jeho vnitřní poměry a k tomu s tím souvisejícím změnám údajů zapisovaných do obchodního rejstříku.

Tyto skutečnosti se zapisují do obchodního rejstříku na základě reorganizačního plánu, který se ukládá do sbírky listin. Ustanovení právních předpisů, které obecně upravují způsob změny zapisovaných skutečností, se přitom nepoužijí.

V případě, že by reorganizační plán nijak nezasahoval do vnitřních poměrů dlužníka a tedy do jeho zakladatelských dokumentů a pouze by svěřoval výkon hlasovacích práv v nejvyšším orgánu dlužníka do rukou insolvenčního správce, je insolvenční správce dokumenty upravujícími vnitřní poměry dlužníka vázán a pokud chce přijmout rozhodnutí v působnosti nejvyššího orgánu dlužníka, musí takové

⁶⁹ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 793

⁷⁰ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 619

rozhodnutí již splňovat jak předpoklady stanovené právními předpisy, tak i dokumenty upravujícími vnitřní poměry dlužníka.

6.1.5 Pohledávka věřitele z úvěrového financování

V průběhu insolvenčního řízení bývá velmi důležité zachovat provoz dlužníkovy podniku, aby měla reorganizace vůbec smysl a byl tedy zachován podnik jako předmět reorganizace. Často se však na to nedostává dlužníkovi finančních prostředků a jedinou cestou k získání těchto prostředků bývá externí financování poskytnuté dlužníkovi v podobě úvěru.

Vzhledem k tomu, že z logiky věci s ohledem na aktuální situaci dlužníka není ochota možných poskytovatelů financování příliš vysoká, je Insolvenčním zákonem pohledávkám z úvěrového financování poskytnuta zvláštní ochrana a zvláštní status z hlediska jejich úhrady. Insolvenční zákon stanoví, že pohledávka věřitele z úvěrového financování, kterou přijal dlužník s dispozičními oprávněními nebo insolvenční správce po povolení reorganizace k dosažení jejího účelu, je pohledávkou za majetkovou podstatou, která se uspokojí před všemi jinými pohledávkami, s výjimkou výdajů a odměny insolvenčního správce.

Podle § 41 IZ může insolvenční správce nebo dlužník, je-li osobou s dispozičním oprávněním, uzavřít pro udržení nebo obnovení podniku, za obvyklých podmínek smlouvu o úvěru a to buď se třetími osobami, pokud zajištění věřitelé nevyužili svého přednostního práva na poskytnutí tohoto úvěrového financování, nebo právě se zajištěnými věřiteli dlužníka.

Je-li úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka řešen reorganizací, a pokud

- je smlouva uzavřena za běžných podmínek
- je smlouva o úvěru uzavřena po účinnosti usnesení insolvenčního soudu o povolení reorganizace
- je smlouva uzavřena s věřitelem nebo věřiteli dlužníka, který má zajištěnou a zjištěnou pohledávku
- úvěr slouží k naplnění schváleného reorganizačního plánu,

příčemž všechny tyto podmínky musí být splněny současně, potom je pohledávka poskytovatele (poskytovatelů) úvěru pohledávkou za majetkovou podstatou dle §168 odst. 1 písm. j) se zvláštním režimem.⁷¹ Samozřejmě platí, že bod týkající se požadavku na uzavření této smlouvy se zajištěnými věřiteli může být v případě nevyužití přednostního práva těchto zajištěných věřitelů modifikován tak, že může být v případě odmítnutí tohoto přednostního práva uzavřena s jakoukoliv třetí osobou. Toto postavení pohledávky za majetkovou podstatou tak jejímu věřiteli garantuje, že bude uhrazena přednostně před všemi ostatními pohledávkami za majetkovou podstatou s výjimkou výdajů a odměny insolvenčního správce.

Vzhledem k základní premise Insolvenčního zákona, podle které se pohledávka věřitele z úvěrového financování rozdělí v poměru, v němž jsou ke dni poskytnutí úvěrového financování k sobě navzájem hodnoty věcí, práv a pohledávek sloužících k zajištění pohledávek zajištěných věřitelů stanovené znaleckým posudkem a je tak v případě uspokojování pohledávek poskytovatele úvěrového financování snižováno uspokojení zajištěných věřitelů, je dlužník povinen jednat přednostně o jeho poskytnutí se zajištěnými věřiteli. Pokud dlužník tuto svou povinnost poruší, jedná se o velmi zásadní porušení Insolvenčního zákona, které může vést až k přeměně reorganizace v konkurs.

V případě, že úvěrové financování po schválení reorganizace poskytla osoba, které nesvědčilo přednostní právo podle § 41 IZ, má pohledávka této osoby na splacení úvěru poskytnutého po schválení reorganizace stejné postavení jako zajištěné pohledávky jiných zajištěných věřitelů a uspokojena bude poměrně jako pohledávky jiných zajištěných věřitelů, i když není zajištěna.

I přestože tento dopad může zásadně ovlivnit výši uspokojení zajištěných věřitelů z výtěžku prodeje majetkové podstaty, nemusí být pro zajištěné věřitele ani tak důvodem, aby dlužníkovi úvěrové financování podle § 41 IZ poskytli. O tom jsem se přesvědčila i v případě reorganizace společnosti TEKAZ, kde dlužník potřeboval úvěrové financování k úhradě svých pohledávek za majetkovou podstatou a jím na roveň postavených po nabytí účinnosti reorganizačního plánu. Přesto, že tato možnost byla ze strany dlužníka nabídnuta všem zajištěným věřitelům, nikdo ze zajištěných věřitelů této možnosti nevyužil. O výši poskytnutého úvěrového financování pak byla

⁷¹ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 800.

snížena inkasovaná kupní cena za prodej podniku dlužníka určená k rozdělení mezi věřitele a tedy reálně sníženo uspokojení přihlášených věřitelů, a to s ohledem na aplikovaný mechanismus restrukturalizace pohledávek i věřitelů zajištěných.

Vzhledem k tomu, že reorganizační plán může v mezích Insolvenčního zákona upravit se souhlasem svých věřitelů okamžik úhrady svých pohledávek, které reorganizačním plánem nezaniknou, v podstatě jakkoliv, chrání Insolvenční zákon poskytovatele úvěrového financování pro případ, že by splatnost pohledávek z úvěrového financování byla stanovena až na období po skončení reorganizace dlužníka a k jejich úhradě by nedošlo z důvodu, že by se dlužník dostal do opětovného úpadku. Pro takový případ Insolvenční zákon chrání poskytovatele úvěrového financování, když stanoví, že v případě úpadku dlužníka, který nastal do 2 let po skončení reorganizace, mají tito věřitelé v novém insolvenčním řízení stejné postavení jako v původním insolvenčním řízení.

Zákonodárce se tak snažil výše uvedenými ustanovením reagovat na neochotu věřitelů dlužníka nebo třetích subjektů poskytnout dlužníkovi externí financování, které by mu umožnilo provést reorganizaci při zachování nebo obnovení chodu svého podniku aniž by se tito věřitelé museli obávat, že peněžení prostředky poskytnuté dlužníkovi jako úvěrové financování již nikdy neobdrží zpět. Zákonodárce se tak snažil eliminovat možné riziko na straně poskytovatelů úvěrového financování, což je podle mého názoru velmi zásadní krok, bez kterého by v mnoha případech nebylo možné provoz dlužníkovu podniku v průběhu reorganizace udržet a který motivuje poskytovatele financování, aby do insolvenčního řízení tímto způsobem vůbec vstupovali.

6.1.6 Vydání cenných papírů

Reorganizační plán může s ohledem na v něm uplatněná reorganizační opatření předpokládat vydání cenných papírů, a to zejména, má-li být reorganizace provedena vydáním části dlužníkových aktiv věřitelům nebo převodem těchto aktiv na nově založenou právnickou osobu, ve které mají věřitelé majetkovou účast, nebo fúzí dlužníka nebo také vydáním akcií nebo jiných cenných papírů.

Bude-li tedy postupováno cestou vydání akcií nebo jiných cenných papírů, musí k jejich vydání dojít tak, jako by nebylo postupováno cestou veřejné nabídky. Toto

opatření je nutné k tomu, aby případná emise mohla být vydána v souladu se zákonem o obchodních korporacích. Je také zajištěna součinnost dalších institucí.⁷²

Má-li dojít v rámci reorganizace k vydání cenných papírů, a to konkrétně zaknihovaných cenných papírů, je účinný reorganizační plán podkladem pro provedení potřebných změn v evidenci zaknihovaných cenných papírů, a to buď na základě žádosti dlužníka, nebo jiné osoby, které se taková změna týká. V praxi však bude zpravidla jednodušší vydávat na základě reorganizačního plánu akcie listinné, čímž odpadnou administrativní komplikace spojené s vydáním a následně i s převody zaknihovaných cenných papírů.⁷³

6.1.7 Zánik pohledávek

Jak již bylo řečeno výše, zanikají účinností reorganizačního plánu, není-li v reorganizačním plánu stanoveno jinak, práva všech věřitelů vůči dlužníkovi, a to i v případě, že svou pohledávku do insolvenčního řízení nepřihlásili. Toto ustanovení je pak dále doplněno ustanovením § 170 IZ, podle kterého pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují, přijetím reorganizačního plánu zanikají, a to s výjimkou mimosmluvní sankce postihující majetek dlužníka nebo pokud reorganizační plán nestanoví jinak.

Reorganizační plán tedy může stanovit, že pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují, budou uspokojeny. Musí však tak stanovit výslovně, určit přesný rozsah a podmínky jejich uspokojení včetně toho, do jaké výše budou sníženy, zda bude odložena jejich splatnost nebo změněn jiný z jejich atributů. Důvodem pro uvedený postup může být například skutečnost, že věřitelé těchto pohledávek budou pro účely hlasování o reorganizačním plánu tvořit samostatnou skupinu věřitelů, a tím může dojít ke zvýšení šancí na přijetí schválení reorganizačního plánu soudem.⁷⁴

I přesto, že je v ustanovení § 359 IZ použito spojení přijetím reorganizačního plánu ke stanovení účinků tohoto ustanovení, jedná se pravděpodobně pouze o nepřesnou formulaci zákonodárce, protože ve všech předchozích ustanoveních je pracováno s okamžikem účinnosti reorganizačního plánu a v případě, že by tento

⁷² HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1127

⁷³ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 626

⁷⁴ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 626

předpokládaný účinek nastal dříve než ostatní účinky předpokládané reorganizačním plánem nebo vázané na jeho účinnost, bylo by to velmi matoucí a způsobovalo by to nejednotnost celého reorganizačního procesu.

6.1.8 Výkon rozhodnutí a exekuce

Jedním z účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení je mimo jiné ten, že lze nařídit nebo zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuci na majetek ve vlastnictví dlužníka nebo majetek náležející do majetkové podstaty dlužníka, ale takto nařízenou nebo zahájenou exekuci však nelze provést. Nabytím účinnosti reorganizačního plánu však toto omezení přestává platit pro pohledávky stanovené reorganizačním plánem. Reorganizační plán se nabytím účinnosti tedy stává exekučním titulem, na základě kterého je možné zahájit exekuci či výkon rozhodnutí vedené proti dlužníkovi. To usnadňuje věřitelům jejich postavení a ti tak nejsou nuceni obstarávat si speciální exekuční titul k vymožení své pohledávky přiznané jim reorganizačním plánem.

Exekuci na základě pravomocného reorganizačního plánu je však možné vést pouze pro vymožení pohledávek, které byly zjištěny a pouze do té výše, jakou jim k jejich uspokojení reorganizační plán přiznává. Byla-li však pohledávka popřena, lze výkon rozhodnutí nebo exekuci vést pouze v případě právní moci rozhodnutí insolvenčního soudu o zjištění této pohledávky.

Výchozím bodem pro zahájení výkonu rozhodnutí nebo exekuce vedené za účelem vymožení pohledávek přiznaných věřitelům reorganizačním plánem je skutečnost, že pohledávky věřitelů nebyly uhrazeny ve splatnosti stanovené reorganizačním plánem. S touto možností přiznanou věřitelům dlužníka Insolvenčním zákonem by tedy měl dlužník nebo předkladatel reorganizačního plánu při jeho sestavování vzít v potaz a s vědomím tohoto oprávnění na straně věřitelů stanovit v reorganizačním plánu takové splatnosti, aby bylo v jeho možnostech s přihlédnutím k objektivním skutečnostem takové závazky splnit.

Pokud reorganizační plán stanoví závazky i ve vztahu ke třetí osobě, například proto, že tato osoba převzala na základě reorganizačního plánu závazky dlužníka, je účinný reorganizační plán exekučním titulem i ve vztahu k této osobě.⁷⁵

⁷⁵ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 627

6.2 Role insolvenčního správce

Přestože by se mohlo zdát, že účinností reorganizačního plánu přechází veškerá odpovědnost zpět na dlužníka a mění celkové uspořádání dlužníka do okamžiku zpět před zahájení insolvenčního řízení, zcela tomu tak není a insolvenční správce i nadále hraje významnou roli. Jak vyplývá z výše uvedeného, Insolvenční zákon vychází z předpokladu, že nabytím účinnosti reorganizačního plánu se dispoziční oprávnění vrací zpět dlužníkovi a pokud ne, představuje to situaci speciální, která vyžaduje kroky k omezení dlužníka v jeho dispozičních oprávněních. V každém případě však je za provedení procesních úkonů spojených s účinností reorganizačního plánu odpovědný insolvenční správce.⁷⁶

Lze předpokládat, že omezení dlužníka v jeho dispozičních oprávněních i po účinnosti reorganizačního plánu nastane zejména v případě, že reorganizační plán bude sestaven věřiteli a nikoliv dlužníkem samotným a věřitelé si tak budou chtít i po účinnosti reorganizačního plánu zachovat nad dlužníkem kontrolu. Bude-li reorganizační plán sestavován dlužníkem, lze předpokládat, že důvěra v dlužníka a v jeho schopnosti v nakládání s majetkovou podstatou bude tak podstatně vyšší.

Insolvenční správce je tedy odpovědný za to, že zajistí, aby procesní úkony spojené s účinností reorganizačního plánu a reorganizačním plánem předpokládané byly řádně provedeny. Zároveň insolvenční správce zajistí vypracování zprávy o své dosavadní činnosti, a to za účelem toho, aby dlužník měl dostatek informací k vykonávání svých dispozičních oprávnění. Protože pokud by byla jeho dispoziční oprávnění do doby účinnosti reorganizačního plánu omezena, mohlo by dojít k nežádoucí informační disymetrii na straně dlužníka a tedy k ohrožení úspěšného provedení reorganizace dlužníka.

Role, kterou insolvenční správce vykonává v insolvenčním řízení po nabytí účinnosti reorganizačního plánu, je zejména role kontrolní a evidenční. Úloha insolvenčního správce v průběhu plnění reorganizačního plánu zahrnuje zejména následující kroky:

⁷⁶ HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014. s. 1123

- Zajistit provedení procesních úkonů spojených s účinností reorganizačního plánu
- Předat dlužníkovi s dispozičními oprávněními zprávu o své činnosti
- Provést další úkony potřebné k tomu, aby dlužník s dispozičními oprávněními mohl vykonávat tato svá oprávnění
- Dohlížet nad činností dlužníka a adekvátně informovat věřitelský výbor
- Doplnovat seznam majetku a závazků podle stavu řízení
- Evidovat činnost dlužníka s dispozičními oprávněními
- Nejméně jednou za 3 měsíce pravidelně informovat insolvenční soud a věřitelský výbor o výsledcích své činnosti a
- Plnit povinnosti stanovené reorganizačním plánem.⁷⁷

Role insolvenčního správce nespočívá pouze v jeho povinnostech, ale také v povinnostech dlužníka s dispozičními oprávněními k insolvenčnímu správci, a to zejména v povinnosti informovat insolvenčního správce o svých právních úkonech, o plnění reorganizačního plánu a o své jiné činnosti podle reorganizačního plánu. Insolvenční zákon dále stanoví, že zprávy o běžných úkonech při podnikatelské činnosti a zprávy o plnění dlouhodobých nebo opakujících se činností podává dlužník souhrnně za časové úseky, stanovené reorganizačním plánem nebo rozhodnutím insolvenčního soudu. Insolvenční zákon již dále nestanoví, v jak dlouhých časových úsecích a ani jakou formou má takové informování insolvenčního správce ze strany dlužníka probíhat.

Standardem bývá, že dlužník své kroky předpokládané reorganizačním plánem diskutuje s insolvenčním správcem ještě před jejich učiněním, což je nejlepší cesta jak předejít komplikacím při plnění reorganizačního plánu. Dále zpravidla dlužník před každým časovým milníkem předpokládaným reorganizačním plánem informuje insolvenčního správce o tom, zda je schopen tento milník naplnit, a to jak z hlediska časového, tak i obsahového. Dlužník tak bývá s insolvenčním správcem velmi často, například několikrát týdně, v telefonickém spojení, aby mohl s insolvenčním správcem projednávat své kroky na cestě k naplnění reorganizačního plánu.

⁷⁷ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 621

Významnější postavení má insolvenční správce v případě, že dispoziční oprávnění dlužníka jsou reorganizačním plánem omezena, a to ve prospěch insolvenčního správce, který tak disponuje dispozičním oprávněním k určitému majetku dlužníka. V takovém případě, kdy by se jednalo o nakládání s takovýmto majetkem, je potřeba, aby jednání dotýkající se tohoto majetku bylo provedeno na základě schválení ze strany insolvenčního správce. Pokud by došlo k jednání, které by toto schválení ze strany insolvenčního správce postrádalo, bylo by stiženo neplatností.

6.3 Kontrola nad prováděním reorganizačního plánu

Provádění reorganizačního plánu nepodléhá pouze kontrole ze strany insolvenčního správce, ale také ze strany věřitelů dlužníka, pro které je jeho naplnění samozřejmě velmi zásadní z důvodu, že nabytí účinnosti reorganizačního plánu se určitým způsobem v něm předpokládaným dotklo jejich práv a pohledávek vůči dlužníkovi.

Věřitelský výbor v průběhu provádění reorganizačního plánu dlužníkem kontroluje kroky dlužníka vedoucí k jeho naplnění způsobem stanoveným v reorganizačním plánu. Zároveň mu jako kontrolní mechanismus slouží zprávy sestavované insolvenčním správcem a předkládané věřitelskému výboru dlužníka.

Věřitelský výbor si může dále v rámci své činnosti při plnění reorganizačního plánu dlužníkem předem vyhradit, že některé úkony zásadního významu může dlužník s dispozičními oprávněními vykonat pouze s předchozím souhlasem věřitelského výboru s tím, že věřitelský výbor si může toto oprávnění vyhradit i pokud reorganizační plán dlužníka tento postup nepředpokládá. Pokud by s rozsahem takto kontrolovaných úkonů dlužník s dispozičními oprávněními nesouhlasil, mohl by se obrátit na insolvenční soud, který by v dané věci rozhodl v rámci dohlédací činnosti.⁷⁸

Na základě ustanovení §354 a §355 IZ je de facto omezena činnost insolvenčního soudu pouze na dohlédací činnost dle § 11 IZ, tudíž insolvenční soud může pouze dohlížet na to, zda si dlužník, insolvenční správce a věřitelský výbor plní své povinnosti dle §354 a §355 IZ.⁷⁹

⁷⁸ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 796

⁷⁹ ZELENKA, J. a kolektiv. *Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou, nařízení Rady ES/1346/2000 a prováděcí předpisy*. Vyd.2. Linde Praha, a.s., 2008, s. 522

Pokud věřitelský výbor v rámci své kontrolní činnosti nad prováděním reorganizačního plánu zjistí, že provádění reorganizačního plánu dlužníkem vykazuje určité nedostatky, je aktivně legitimován k tomu, aby navrhnul insolvenčnímu soudu opatření k odstranění jím zjištěných nedostatků. Postavení věřitelského výboru v rámci jeho kontrolní činnosti je velmi posíleno možností, kterou mu svěžuje Insolvenční zákon, a to v tom, že je oprávněn navrhnout taková opatření, která povedou až ke skončení reorganizace, čímž může velmi efektivně působit na dlužníka, aby postupoval při provádění reorganizačního plánu tak, aby došlo k jeho řádnému a včasnému naplnění.

6.4 Změna reorganizačního plánu

Reorganizační plán je možné měnit do okamžiku jeho schválení usnesením insolvenčního soudu. I po nabytí účinnosti reorganizačního plánu se však mohou vyskytnout důvody, které způsobí, že je třeba účinný reorganizační plán změnit. Změnu účinného reorganizačního plánu může navrhnout předkladatel reorganizačního plánu. Insolvenční zákon velmi široce definuje podmínky, za kterých je možné reorganizační plán změnit, když stanoví, že je možné navrhnout změnu reorganizačního plánu, pokud v důsledku této změny má být účel reorganizace lépe splnitelný.

Pokud tedy bude navrhovaná změna směřovat k postupnému uspokojování pohledávek věřitelů, bude zachován provoz dlužníkovy podniku a povede k jeho ozdravení, naplňuje navrhovaná změna podmínku přípustnosti změny reorganizačního plánu. Nadto je zřejmé, že účel reorganizace bude vždy lépe splnitelný, pokud navrhovaná změna povede k řádnému dokončení reorganizace a zamezí její přeměně v konkurs. Z toho lze mít za to, že je v podstatě možná jakákoliv změna účinného reorganizačního plánu dlužníka, která povede k dokončení reorganizace dlužníka a eliminuje přeměnu reorganizace v konkurs.

V návrhu změny účinného reorganizačního plánu je předkladatel povinen popsat účel změny, navrhovaný způsob jejího provedení a dopady změny na jednotlivé skupiny původních věřitelů a na nové věřitele. Oproti schválení reorganizačního plánu jako

takového musí vzít navrhovatel změny reorganizačního plánu v úvahu i nové věřitele, tedy věřitele z pohledávek vzniklých po zahájení insolvenčního řízení.⁸⁰

Vzhledem k tomu, že změna účinného reorganizačního plánu může mít pro věřitele zásadní dopad a narušit právní jistotu věřitelů dlužníka, předpokládá Insolvenční zákon v případě změny účinného reorganizačního plánu zvláštní postup informování věřitelů dlužníka. Návrh změny reorganizačního plánu insolvenční soud jako v případě ostatních dokumentů v rámci insolvenčního řízení zveřejní v insolvenčním rejstříku. Vedle tohoto způsobu doručování však insolvenční soud také na náklady navrhovatele doručí návrh změny reorganizačního plánu zvlášť původním a zvlášť novým věřitelům a stanoví jim lhůtu pro odmítnutí změny reorganizačního plánu, která nesmí být kratší než 30 dnů ode dne doručení návrhu změn reorganizačního plánu. Tím je věřitelům dlužníka poskytována dostatečná lhůta k ochraně jejich práv zajišťující, že se o navrhované změně reorganizačního plánu dozví a budou se tak moci kvalifikovaně rozhodnout, zda s navrhovanou změnou reorganizačního plánu souhlasí či nikoliv.

V rámci obesílání věřitelů dlužníka a zaslání návrhu změny reorganizačního plánu dlužníka poučí insolvenční soud obesílané věřitele o tom, že pokud se k navrhované změně reorganizačního plánu nevyjádří a tedy zejména pokud se nevyjádří tak, že navrhovanou změnu odmítají, nastane fikce toho, že s navrhovanou změnou reorganizačního plánu souhlasí.

Insolvenční soud k projednání navrhované změny reorganizačního plánu stanoví termín jednání, jehož předmětem bude projednání navrhovaných změn za přítomnosti věřitelů, předkladatele reorganizačního plánu, popřípadě dlužníka, jedná-li se o odlišnou osobu, a insolvenčního správce. Termín jednání stanoví insolvenční soud tak, aby se jednání konalo nejpozději do 15 dnů po uplynutí lhůty pro odmítnutí návrhu změny reorganizačního plánu s tím, že to nemůže být dříve, než v den následující po uplynutí této lhůty.

Vzhledem k tomu, že tato 30 denní lhůta pro odmítnutí návrhu změny reorganizačního plánu se počítá od okamžiku doručení tohoto návrhu jednotlivým věřitelům, a to každému z věřitelů, a to včetně věřitelů zahraničních, bude velmi obtížné určit, kdy tato ochranná 30 denní lhůta všem věřitelům skončí. Ze strany soudu bude

⁸⁰ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 628

jím navržený termín pouze přibližný a v případě, že některému z věřitelů v den konání nařízeného jednání tato lhůta neuběhne, mohlo by být nedodržení této lhůty vůči věřitelům důvodem pro zmaření reorganizace z důvodu, že věřitelé nebudou s navrhovanou změnou reorganizačního plánu souhlasit a budou namítat, že jim nebyla poskytnuta dostatečná lhůta k vyjádření a insolvenční soud rozhodl, aniž by vyčkal na jejich reakci. Navrhovanou změnu by se tak nemuselo podařit přijmout i přesto, že by mohla zvýšit šance na řádné dokončení reorganizace dlužníka.

Insolvenční soud návrh změny reorganizačního plánu schválí, pokud tuto změnu odsouhlasili věřitelé dlužníka a souhlas vysloví:

- Všechny skupiny původních věřitelů – insolvenční zákon vyžaduje souhlas všech skupin věřitelů uvedených v reorganizačním plánu, které o jeho přijetí hlasovali
- Většina nových věřitelů, jejichž pohledávky jsou podle reorganizačního plánu zajištěny – noví věřitelé hlasují o přijetí změny reorganizačního plánu po skupinách stanovených v návrhu této změny reorganizačního plánu
- Většina věřitelů, jejichž pohledávky podle reorganizačního plánu nejsou zajištěny a
- Většina společníků dlužníka nebo jiné právnické osoby, na kterou podle reorganizačního plánu přešel majetek dlužníka.

Postup schvalování návrhu změny reorganizačního plánu tedy není shodný jako v případě schvalování samotného reorganizačního plánu a vykazuje řadu odlišností vzhledem k tomu, že věřitelé již jednou s reorganizačním plánem vyslovili souhlas a že tato změna se nedotýká pouze pohledávek vzniklých před zahájením insolvenčního řízení, ale také pohledávek za majetkovou podstatou a jim postavených na roveň.

V případě schvalování změny účinného reorganizačního plánu především insolvenční soud nemůže aplikovat svoji diskreci a nahradit nesouhlas některé skupiny, jejíž souhlas je pro schválení změny reorganizačního plánu vyžadován, svým rozhodnutím.

Oproti tomu však Insolvenční zákon zakotvuje aplikaci zákonné fikce, podle které, pokud věřitelé dlužníka nevysloví svůj nesouhlas buď ve 30 denní lhůtě

poskytnuté jim k tomu insolvenčním soudem nebo v průběhu samotného soudního jednání, platí, že s navrhovanou změnou reorganizačního plánu souhlasí.

V případě hlasování uvnitř jednotlivých Insolvenčním zákonem požadovaných skupinách se postupuje jako v případě hlasování jednotlivých skupin věřitelů a tedy hlasovací kvóra vycházejí z ustanovení § 347 IZ.

Pokud bude v rámci všech skupin uvedených v § 361 odst. 4 IZ vysloven souhlas se změnou reorganizačního plánu dlužníka, insolvenční soud návrh změny reorganizačního plánu za podmínky, že v důsledku navrhované změny má být účel reorganizace dlužníka lépe splnitelný, schválí.

Insolvenční zákon se výslovně nevyjadřuje k tomu, zda je možné podat proti usnesení o zamítnutí návrhu změny reorganizačního plánu odvolání. Pokud by zákonodárce měl v úmyslu tuto možnost připustit, pravděpodobně by ji výslovně v souvislosti se změnou reorganizačního plánu uvedl nebo alespoň odkázal na aplikace ustanovení § 350 IZ i pro tento případ. Na druhou stranu se objevují i názory, že ačkoliv v ustanovení § 361 IZ není zmínka o podpůrném použití § 350 IZ, je možné podat proti rozhodnutí o změně reorganizačního plánu odvolání na základě těchto pravidel, a tudíž aktivně legitimovanými k tomuto procesnímu úkonu jsou věřitelé, kteří hlasovali proti schválení změny reorganizačního plánu.⁸¹

Pokud insolvenční soud návrh změny reorganizačního plánu neschválí, účinný reorganizační plán zůstává nadále v platnosti bez jakýchkoliv změn a je podle něj nadále postupováno.

7. Skončení reorganizace

Reorganizační řízení je vždy po kratší či delší době skončeno, a to buď s pozitivním, nebo negativním výsledkem. K ukončení reorganizace může dojít třemi různými způsoby. Prvním z nich je zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu insolvenčním soudem. Dále může insolvenční soud rozhodnout o přeměně reorganizace v konkurs. Oba tyto způsoby skončení reorganizace tedy vedou k vyřešení úpadku dlužníka konkursem. Třetím způsobem skončení reorganizace je splnění reorganizačního plánu a tedy úspěšné naplnění cíle celého reorganizačního procesu.

⁸¹ ZELENKA, J. a kolektiv. *Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou - nařízení Rady ES 1346/2000 a prováděcí předpisy*. Vyd.2. Linde Praha, a.s., 2008, s. 530

7.1 Zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu

Insolvenční soud přistoupí ke zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu bez jakéhokoliv návrhu v případě, pokud některý z účastníků insolvenčního řízení postupuje v rámci insolvenčního řízení protiprávně a zpravidla pokud tak svým jednáním naplňuje znaky některého trestného činu. Ke zrušení rozhodnutí insolvenčního soudu o schválení reorganizačního plánu dochází z důvodů, které spočívají v nepoctivém, podvodném či jiném protiprávním chování.⁸²

Tyto situace ale nejsou v insolvenčních řízeních velmi časté a jedná se tak o výjimečný postup ze strany insolvenčního soudu. Důvodem je skutečnost, že účinný reorganizační plán dopadá na velké množství zúčastněných subjektů a zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu by tak ovlivnilo velké množství subjektů a dopad takové rozhodnutí by byl tedy velmi široký.

Za účelem zachování právní jistoty zúčastněných subjektů jsou případy, ve kterých je insolvenční soud povinen postupovat touto cestou časově omezena. Povinnost insolvenčního soudu zrušit účinný reorganizační plán je navíc omezena zákonnými lhůtami, po jejichž marném uplynutí insolvenční soud reorganizační plán zrušit nemůže ani, pokud by k protiprávnímu jednání došlo před uplynutím těchto zákonných lhůt.⁸³

Insolvenční soud je povinen rozhodnout o zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu, pokud jsou naplněny následující podmínky:

- do 6 měsíců od účinnosti reorganizačního plánu zjistí, že některému věřiteli byly bez souhlasu ostatních věřitelů poskytnuty zvláštní výhody nebo že schválení reorganizačního plánu bylo dosaženo podvodným způsobem nebo
- do 3 let od účinnosti reorganizačního plánu byl dlužník, jeho statutární orgán nebo člen statutárního orgánu pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný

⁸² ZELENKA, J. a kolektiv. *Insolvenční zákon poznámkové vydání s důvodovou zprávou - nařízení Rady ES*

1346/2000 a prováděcí předpisy. Vyd.2. Linde Praha,a.s.,2008, s. 531

⁸³ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 630

čin, kterým dosáhl schválení reorganizačního plánu nebo podstatně zkrátil věřitele.

V případě, že insolvenční soud rozhodne o zrušení reorganizačního plánu, mohou věřitelé bez dalšího požadovat uspokojení pohledávek a jiných práv, které měli před schválení reorganizačního plánu. Dochází tedy k návratu do stavu před nabytím účinnosti reorganizačního plánu a původní pohledávky věřitelů, které byly reorganizačním plánem restrukturalizovány, se obnovují v plném rozsahu. Věřitelé dlužníka tak mohou požadovat uspokojení svých pohledávek v plné výši a v původních splatnostech. Vůči původním věřitelům tedy nastává situace, jako kdyby reorganizační plán nebyl nikdy přijat věřiteli a schválen insolvenčním soudem.

Jedná-li se o nezajištěné pohledávky a pohledávky, které se v insolvenčním řízení neuspokojují, je možné návrat do situace před nabytím účinnosti reorganizačního plánu bez větších problémů realizovat. Pokud však došlo účinností reorganizačního plánu ke změně práv k majetku dlužníka, bude navrácení do předešlého stavu velmi komplikované a složité zejména s ohledem na další související požadavek insolvenčního zákona.

Insolvenční zákon totiž vedle toho stanoví, že práva věřitelů a třetích osob založená reorganizačním plánem nejsou dotčena. Tím dochází k situaci, kdy se věřitelé mohou na dlužníkovi domáhat práv vzniklých jim na základě reorganizačního plánu. V důsledku zrušení usnesení o schválení reorganizačního plánu tak může nastat chaotická a konfliktní situace způsobená tím, že může dojít ke zhoršení postavení původních věřitelů na úkor věřitelů či třetích osob, kterým reorganizační plán přiznal určité uspokojení či práva.

Pro řešení této do značné míry absurdní situace bude zcela zásadní oprávnění insolvenčního soudu, podle kterého je insolvenční soud povinen, pokud je to (objektivně vzato) nutné, přijmout v souvislosti se zrušením reorganizačního plánu postupem podle § 362 jakékoliv opatření k ochraně oprávněných zájmů věřitelů⁸⁴.

Okamžikem nabytí právní moci rozhodnutí o nabytí účinnosti rozhodnutí insolvenčního soudu o zrušení rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu nastává situace, kdy dlužníkovi sice byla povolena reorganizace, ale účinnosti reorganizačního

⁸⁴ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 631

plánu zanikla a dlužník tedy nemá podle čeho v rámci reorganizačního procesu dále postupovat, přičemž předložení a schválení nového reorganizačního plánu již není možné. Insolvenční soud tedy nemá jinou možnost než rozhodnout o přeměně reorganizace dlužníka v konkurs.

7.2 Přeměna reorganizace v konkurs

Insolvenční zákon umožňuje, aby mohlo v průběhu insolvenčního řízení docházet ke změnám mezi zvoleným způsobem řešení úpadku dlužníka, a to směrem od řešení úpadku reorganizací jako nenárokového a selektivního sanačního způsobu směrem k univerzálnímu likvidačnímu způsobu. Důvodem k přeměně reorganizace v konkurs bývá zpravidla skutečnost, že plánovaná nebo již probíhající reorganizace nejsou schopny dosáhnout účelu reorganizace v podobě ozdravění hospodaření dlužníka.

Insolvenční soud může rozhodnout o přeměně reorganizace v konkurs v různých fázích insolvenčního řízení. Reorganizaci lze přitom předčasně ukončit jak v době od jejího pravomocného povolení do nabytí účinnosti reorganizačního plánu, tak v době po schválení reorganizačního plánu.⁸⁵

Přeměna reorganizace v konkurs pro dlužníka znamená, že pokud jeho reorganizační plán nabyl účinnosti, tak jeho účinky tímto rozhodnutím zanikají. Insolvenční soud může rozhodnout o přeměně reorganizace v konkurs, pokud dojde k naplnění některé z taxativně vymezených podmínek stanovených insolvenčním zákonem, v důsledku čehož ztratí dlužník možnost své sanace jako privilegia, které si s plněním všech podmínek předpokládaných insolvenčním zákonem zasloužil, a dostane se tak do režimu univerzálního konkursu. Insolvenční zákon však nespojuje rozhodnutí insolvenčního soudu o přeměně reorganizace v konkurs s odpovědností na straně dlužníka, jeho společníků či věřitelského výboru.

Insolvenční soud rozhodne o přeměně reorganizace v konkurs bez jednání nebo až po projednání této skutečnosti na soudním jednání v závislosti na tom, jaký důvod k tomuto rozhodnutí soudu vedl.

⁸⁵ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 633

K rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs je insolvenční soud povinen přistoupit v následujících případech:

- Reorganizace byla povolena na návrh dlužníka a ten její přeměnu v konkurs po tomto povolení navrhl – pokud dlužník tento krok insolvenčnímu soudu navrhne, ten není povinen tento návrh dále zkoumat a bez dalšího dlužníkem navrhované rozhodnutí vydá. Pokud návrh na povolení reorganizace podala osoba odlišná od dlužníka, není dlužník oprávněn požadovat přeměnu reorganizace v konkurs.
- Oprávněná osoba nebo osoba určená schůzí věřitelů nesestaví ve stanovené lhůtě reorganizační plán ani po jejím případném prodloužení insolvenčním soudem nebo předložený reorganizační plán vezme zpět, a do 30 dnů poté nebude podán návrh na svolání schůze věřitelů za účelem rozhodnutí o tom, která jiná osoba má přednostní právo sestavit reorganizační plán, anebo tato jiná osoba nesestaví ve stanovené lhůtě reorganizační plán nebo jej vezme zpět – kdo je oprávněn reorganizační plán sestavit a předložit stanoví insolvenční zákon. Pokud tedy není reorganizační plán ve lhůtě stanovené insolvenčním zákonem předložen insolvenčnímu soudu tak, aby mohli věřitelé hlasovat o jeho přijetí a následně insolvenční soud rozhodnout o jeho schválení, je insolvenční soud oprávněn rozhodnout o přeměně povolené reorganizace v konkurs.
- Insolvenční soud neschválil reorganizační plán a oprávněným osobám uplynula lhůta k jeho předložení – pokud nedošlo insolvenčním soudem ke schválení předloženého reorganizačního plánu a osobám oprávněným reorganizační plán předložit marně uplynula lhůta k předložení nového reorganizačního plánu, přistoupí insolvenční soud k rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs.

Ve všech třech výše uvedených bodech může insolvenční soud rozhodnout bez jednání. Své rozhodnutí doručí insolvenční soud zvlášť dlužníkovi, navrhovateli

reorganizace, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru s tím, že tyto osoby mohou podat proti tomuto rozhodnutí odvolání.

Insolvenční soud dále rozhodne o přeměně reorganizace v konkurs, jestliže

- v průběhu provádění reorganizačního plánu dlužník neplní své podstatné povinnosti stanovené tímto plánem, nebo ukáže-li se, že podstatnou část tohoto plánu nebude možné plnit – podstatné povinnosti dlužníka budou vždy záviset na konkrétním obsahu reorganizačního plánu. Bez ohledu na obsah reorganizačního plánu lze k podstatným povinnostem dlužníka zařadit:
 - spolupráci s insolvenčním správcem
 - spolupráci s věřitelským výborem a povinnost nechat si předběžně od tohoto věřitelského orgánu schvalovat zásadní úkony s majetkem
 - neprodlenou úhradu pohledávek uvedených v § 168 a 169 IZ ihned po účinnosti reorganizačního plánu nebo zajištění jejich úhrady.⁸⁶
- dlužník neplatí řádně a včas úroky podle § 171 odst. 4 IZ, nebo v podstatném rozsahu neplní své jiné splatné peněžité závazky – vedle sjednaných úroků v případě zajištěných pohledávek jsou jinými splatnými peněžitými závazky například odměna insolvenčního správce nebo pohledávky nedotčené reorganizačním plánem.
- dlužník po schválení reorganizačního plánu přestal podnikat, ačkoli podle reorganizačního plánu podnikat měl – zachování podnikatelské činnosti dlužníka je jedním ze základních cílů reorganizace, je-li v reorganizačním plánu předpokládáno. Není-li předkladatelem reorganizačního plánu dlužník, musí být přílohou plánu prohlášení dlužníka o zachování jeho podnikatelské činnosti, je-li v reorganizačním plánu předpokládáno.⁸⁷

⁸⁶ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 811

⁸⁷ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 811.

- dlužník po schválení reorganizačního plánu neuhradil pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené jim na roveň podle § 348 odst. 1 písm. e) – tento bod byl do Insolvenčního zákon doplněn na základě Revizní novely Insolvenčního zákona. Má pouze zpřesňující charakter a výslovně tak definuje zásadní význam povinnosti dlužníka hradit po schválení reorganizačního plánu pohledávky za majetkovou podstatou a jim na roveň postavené pohledávky.

Rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs může ve výše uvedených případech vydat insolvenční soud až poté, co proběhne soudní jednání, na které jsou předvoláni dlužník, navrhovatel reorganizace, insolvenční správce a věřitelský výbor a opět pouze tyto osoby se mohou proti rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs odvolat. Insolvenční zákon výslovně nestanovuje, zda i o písm. g) bude rozhodováno na soudním jednání, ale z logiky uspořádání tohoto ustanovení a jeho dřívější podřazení pod písm. f), lze předpokládat, že ano.

O přeměně reorganizace v konkurs nemůže být rozhodnuto v případě, že již došlo ke splnění podstatných náležitostí reorganizačního plánu dlužníka. Reorganizační plán lze považovat za v podstatných náležitostech splněný, zejména pokud jednotliví insolvenční věřitelé již obdrželi úhradu převážné většiny svých zjištěných pohledávek, které měli podle reorganizačního plánu obdržet, nebo již byla realizována taková hospodářská či organizační opatření podniku dlužníka, že je zřejmé, že zjištěné pohledávky, jejichž uspokojení reorganizační plán předpokládá, budou splněny ve výši a termínech stanovených v reorganizačním plánu.⁸⁸

Je zřejmé, že tato limitace okamžiku, do kterého je možné, aby insolvenční soud rozhodl o přeměně reorganizace v konkurs, brání poškození věřitelů v případě, kdy klíčové kroky k naplnění reorganizačního plánu již byly učiněny, jsou ve své podstatě nevratné a pokud by mělo dojít k jejich vrácení do původního stavu, mělo by to negativní dopad na uspokojení věřitelů dlužníka. Insolvenční zákon tedy z tohoto důvodu neumožňuje oprávněné osobě, aby splnění podstatných náležitostí

⁸⁸ MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014. s. 633

reorganizačního plánu podala insolvenčnímu soudu návrh, aby byla reorganizace přeměna v konkurs.

Pojem podstatné náležitosti reorganizačního plánu je opět velmi vágní a bude v každém konkrétním případě posuzováno, zda k naplnění této podmínky došlo či nikoliv. Tuto podmínku však musí insolvenční soud posuzovat i případě, kdy má rozhodovat o skončení reorganizace splněním reorganizačního plánu. V praxi tedy dlužník v reorganizačním plánu definuje, jaké body považuje za podstatné náležitosti, po jejichž splnění předpokládá naplnění reorganizačního plánu, po kterém může být přistoupeno ke skončení reorganizace.

Rozhodnutím insolvenčního soudu o přeměně reorganizace v konkurs nastávají účinky spojené s prohlášením konkursu. Proti tomuto rozhodnutí je sice přípustné odvolání, ovšem v tomto případě musí dostat přednost ochrana zájmů věřitele dlužníka. Do okamžiku právní moci tohoto rozhodnutí nemůže být přistoupeno ke zpeněžení majetku zařazeného do soupisu majetkové podstaty.⁸⁹ Pokud by tedy došlo k úspěšnému odvolání dlužníka proti rozhodnutí o přeměně reorganizace v konkurs, bude moci být pokračováno dále v reorganizaci, aniž by došlo k nevratným změnám v majetkové podstatě dlužníka, které by znemožnily reorganizaci dlužníka úspěšně dokončit.

7.3 Vzetí na vědomí splnění reorganizačního plánu

Splnění reorganizačního je dalším ze způsobů ukončení reorganizace dlužníka, a to oproti ostatním z možných způsobů ukončení reorganizace ukončením úspěšným, kdy úpadek nebo hrozící úpadek byl reorganizací úspěšně sanován a dlužník naplnil cíle stanovené reorganizačním plánem.

V průběhu provádění reorganizačního plánu ze strany dlužníka je role insolvenčního soudu upozaděna. Insolvenční správce a věřitelský výbor pravidelně informují insolvenční soud o tom, jak dlužník postupuje při plnění reorganizačního plánu. Role insolvenčního soudu by pak měla spočívat především v tom, že bude revidovat zprávy předložené mu insolvenčním správcem a věřitelským výborem a že se bude zabývat návrhy a podněty vznesenými vůči insolvenčnímu soudu oprávněnými

⁸⁹ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 812

osobami. Takovými oprávněnými osobami je dlužník, věřitelé dlužníka, věřitelský výbor a insolvenční správce.

Pokud dojde ke splnění reorganizačního plánu nebo jeho podstatných částí, tedy jsou-li uspokojeny pohledávky věřitelů v souladu s reorganizačním plánem a splněny další podstatné kroky reorganizačním plánem předpokládané, rozhodne insolvenční soud o tom, že bere tuto skutečnost na vědomí a rozhodne o ukončení reorganizace.

Insolvenční zákon umožňuje ukončení reorganizace insolvenčním soudem i v případě, kdy byl reorganizační plán dlužníka splněn v podstatných částech. Takový postup bude na místě tehdy, pokud společnost bude evidentně své závazky podle reorganizačního plánu řádně plnit, bude již splněna jejich podstatná část a nebude existovat žádný důvod domnívat se, že by tomu v budoucnu, v době zbývající do jejich úplného splnění mělo být jinak.⁹⁰

Na dosud nesplněné části reorganizačního plánu nemá ukončení reorganizace vliv a je možné je na dlužníkovi vymáhat. Z tohoto důvodu lze ukončit reorganizaci dlužníka i v případě, že dosud nebyly ukončeny všechny incidenční spory. V případě, že by tomu tak muselo nutně být, znamenalo by to značné prodloužení období reorganizace, protože některé incidenční spory mohou trvat velmi dlouhou dobu a nedůvodně by tak brzdily úplné ozdravení dlužníka i přesto, že dlužník je povinen vytvořit rezervu na jejich uspokojení a tedy ani ukončení reorganizace nemůže ohrozit uspokojení pohledávek, které jsou předmětem incidenčních sporů v případě, že v těchto sporech bude rozhodnuto ve prospěch věřitelů dlužníka.

Důvodem k tomu postupu bude především úspora nákladů na provoz podniku v reorganizaci a především návrat dlužníka do běžného ekonomického fungování. Ukončení reorganizace bude mít samozřejmě značný dopad na zákazníky a obchodní partnery dlužníka, protože status společnosti v insolvenci nevzbuzuje u žádného z těchto subjektů přílišnou důvěru ve spolupráci s dlužníkem.

Podkladem pro vydání takového rozhodnutí může být jen návrh dlužníka spojený s aktuální zprávou insolvenčního správce a věřitelského výboru. Pouhý návrh

⁹⁰ RICHTER, T. *Insolvenční právo*, 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008. s. 429

ze strany dlužníka nemůže být dostatečným podkladem pro tak zásadní rozhodnutí; zvláště v případě, že je není možno napadnout žádným opravným prostředkem.⁹¹

Usnesení insolvenčního soudu o ukončení reorganizace zveřejní soud v insolvenčním rejstříku a zároveň jej zvláště doručí dlužníkovi, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru.

Po skončení reorganizace insolvenční soud zároveň rozhodne o odměně insolvenčního správce a zproští insolvenčního správce jeho funkce. Vzhledem k tomu, že odměna insolvenčního správce je hrazena průběžně, bude mít rozhodnutí spíše charakter konečného vyúčtování.

8. Důvody malého počtu úspěšných reorganizací

▪ Nedůvěra v insolvenční systém

Insolvenční proces a reorganizace jako jeho nedílná součást byly do českého právního systému implementovány na základě Insolvenčního zákona v roce 2006. Insolvenční systém byl tehdy vnímán jako zcela nová a neprobádaná oblast, protože změny insolvenčního řízení oproti konkurznímu a vyrovnávacímu řízení podle zákona o konkurzu a vyrovnání byly opravdu zásadní. Řešení nepříznivé finanční situace dlužníků prostřednictvím insolvence tedy v počátcích účinnosti insolvenčního zákona vyvolávala řadu otázek spojených s nedůvěrou všech zúčastněných subjektů v efektivitu insolvenčního řízení. V dnešní době se podle mého názoru důvod nedůvěry v insolvenční systém otočil. Dříve nedůvěra plynula z neznalosti tohoto systému. V dnešní době podle mého názoru plyne naopak z toho, že některé subjekty znají insolvenční systém velmi dobře a jsou schopni využít jeho výhody na úkor ostatních zúčastněných subjektů, což vzbuzuje značnou nedůvěru ohledně zneužitelnosti a nespravedlnosti insolvenčního systému, a to i přesto, že je jeho transparentnost velmi posílena například existencí insolvenčního rejstříku.

⁹¹ KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář. 2. Vydání.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013. s. 814

▪ **Nedostatek podpory věřitelů**

Základním předpokladem pro úspěšnou reorganizaci je spolupráce mezi dlužníkem a jeho věřiteli založená na důvěře a společné komunikaci vedená společným zájmem na reorganizaci dlužníka. Pokud věřitelé nedůvěřují dlužníkovi a jím sestavenému reorganizačnímu plán, je velmi pravděpodobné, že se takový reorganizační plán nepodaří splnit i přesto, že bude přes nesouhlas některých skupin věřitelů dlužníka insolvenčním soudem schválen. Dobře nastavená a následně realizovaná reorganizace je přínosná jak pro věřitele, tak pro dlužníka, a je tedy na dlužníkovi, aby vyjednal s věřiteli takové parametry, které budou pro dlužníka splnitelné a pro věřitele akceptovatelné. Pokud je dlužníkův podnik životaschopný, vždy je na dlužníkovi, aby věřitele o smysluplnosti reorganizace přesvědčil. K tomu zpravidla věřitelé vyžadují předložení nejenom reorganizačního plánu a business plánu dlužníka na další období, aby se přesvědčili o tom, že dlužník má zájem nejenom na své reorganizaci (tj. především částečném odpuštění svých dluhů), ale i na dalším chodu svého podniku. Věřitelé dlužníka zpravidla znají velmi dlouho a znají i jeho podnik a jeho postavení na trhu. Pokud je tedy dlužník veden snahou na svoji reorganizaci, aniž by usiloval o poškození svých věřitelů, bude mít zpravidla i podporu svých věřitelů.

▪ **Nesplnění podmínek reorganizace**

Podmínky pro vstup dlužníka do procesu nekonsensuální reorganizace byly dlouho předmětem diskuze odborné veřejnosti. Původně byla kvantitativní kritériem hranice ročního obrátu přes 100 mil. Kč nebo více než 100 zaměstnanců. Od 1. 1. 2014 byla tato hranice snížena na polovinu, tj. 50 mil. Kč roční obrat nebo více jak 50 zaměstnanců. Reorganizace se tak otevřela mnohem širšímu okruhu podnikatelů a představuje možné řešení i pro menší společnosti, jejichž věřitelé nejsou zpočátku přesvědčení o účelnosti reorganizace. Je tedy velmi pravděpodobné, že počet povolených reorganizací bude stoupat, protože podle mého názoru budou i menší společnosti usilovat o prosazení řešení svého úpadku právě cestou reorganizace. Je však otázkou, zda prolomení kvantitativních limitů pro vstup do reorganizace bude

znamenat i zvýšení počtu úspěšných reorganizací, protože povolení reorganizace je pouze prvním krokem na dlouhé cestě k jejímu úspěšnému dokončení. Vzhledem k tomu, že tato změna je účinná teprve od 1. 1. 2014 a proces reorganizace je procesem trvajícím řádově desítky měsíců, nelze tento zvyšující se trend úspěšně ukončených reorganizací sledovat. Podle mého názoru to však rapidní zvýšení úspěšných reorganizací nezpůsobí. Malé podniky měly šanci na reorganizaci i před účinností revizní novely insolvenčního zákona a to prostřednictvím konsensuální „předjednané reorganizace“. I přesto, že prolomení vstupní brány do reorganizace poskytne malým podnikům dostatek času na přípravu kvalitního reorganizačního plánu, bude podle mého názoru velkým úskalím pro malé podniky právě jejich velikost a nedostatek finančních prostředků na provedení reorganizace.

▪ **Neochota dlužníka přiznat svůj úpadek**

Velmi zásadním aspektem pro úspěch reorganizace a sanaci úpadku je čas. Pokud společnost včas identifikuje, že je v úpadku či jí úpadek hrozí a není schopna tuto situaci vyřešit mimo insolvenční řízení, je třeba, aby jednala velmi rychle a sama podala insolvenční návrh a pokud je to možné, navrhla řešení svého úpadku reorganizací. Insolvenční zákon ukládá jednatelům povinnost podat návrh na zahájení insolvenčního řízení ihned poté, co se dozví, nebo se měl při náležitě pečlivosti dozvědět, že společnost je v úpadku ve formě platební neschopnosti. I přes to, v mnoha případech dochází k tomu, že společnosti a především jejich management si nejsou ochotni přiznat, že finanční situace společnosti je tak vážná, že jiné řešení než prostřednictvím insolvenčního řízení není možná. Dlužníci tak často ztrácejí důvěru svých věřitelů již tím, že oddalují svůj úpadek, místo aby ho aktivně řešili, a ztrácí tak drahocenný čas, který by mohli využít k přípravě kvalitního reorganizačního plánu. Pokud si dlužníci včas svůj úpadek připustí a rozhodnou se ho aktivně řešit, jejich šance na úspěšnou reorganizaci se mnohonásobně zvyšuje a zároveň bude mít takový dlužník vyšší důvěru svých věřitelů.

▪ **Vyřešení hrozícího úpadku mimo insolvenční řízení**

Nízký počet reorganizací je způsoben také mimo jiné i tím, že mnoho subjektů se snaží řešit ať již hrozící úpadek nebo již nastalý úpadek restrukturalizací mimo insolvenční řízení, a to i přes to, že pokud je prováděna v době úpadku společnosti, může být spojena s odpovědností jak v rovině občanského práva, tak i práva trestního. Tento proces restrukturalizace probíhá mimosoudně bez většího vlivu věřitelů dlužníka a zpravidla v zájmu majitelů či společníků společnosti. Tento proces tedy bývá společností aplikován přednostně před soudní reorganizací. V některých případech je možné prostřednictvím restrukturalizace nepříznivou finanční situaci dlužníka vyřešit, ale pokud se tento krok nepodaří, není již pak reorganizace zpravidla možná a společnost skončí v konkursu. Mimo to, restrukturalizace mimo insolvenční řízení jen velmi obtížně vyřeší sporné pohledávky věřitelů, které by se v rámci reorganizace vyřešily v rámci přezkumu pohledávek, neeliminuje riziko, že některý z věřitelů předloží k úhradě neznámou směnku, neomezí rizika budoucích sporů a ani neposkytne dlužníkovi a věřitelům daňové výhody, která nabízí reorganizace.

▪ **Nákladnost reorganizačního procesu**

Reorganizační proces bývá často velmi časově náročný, s čímž souvisí jeho nákladnost. Nastalý úpadek je třeba aktivně řešit, pokud má být úspěšně vyřešen. To předpokládá řadu kroků ze strany dlužníka a mimo to i zajištění odborníků, kteří dlužníka reorganizací provedou. Jedním z těchto opatření je dosazení krizových manažerů, protože podnik dlužníka je třeba nadále řídit, a to nejlépe ze strany odborníků, kteří mají s řízením podniků v úpadku zkušenosti. Dalšími náklady spojenými s procesem reorganizace jsou náklady na sestavení a provádění reorganizačního plánu, které vyplývají především z potřeby ekonomických a právních poradců, kteří mají s reorganizací zkušenosti a dokáží sestavit reorganizační plán tak, aby odpovídal požadavkům insolvenčního zákona, požadavkům věřitelů a možnostem dlužníka.

▪ **Nároky na odbornost a znalost insolvenčního procesu**

Tento bod souvisí s výše uvedenou nákladností reorganizačního procesu. Reorganizační proces je velmi náročný a klade opravdu velmi vysoké nároky na odbornost a znalost insolvenčního procesu na straně dlužníka. Pokud tedy je v zájmu dlužníka vypracovat kvalitní reorganizační plán, který bude moci mít v co nejkratší době naplněn a umožní tak ukončení reorganizace, je třeba, aby měl za sebou tým odborníků se znalostmi právních a ekonomických aspektů reorganizace. Pokud nebude dlužník postupovat v rámci reorganizace kvalifikovaně a rychle, ohrozí tak možný úspěch plánované reorganizace. Dlužník by tedy měl v rámci reorganizace spolupracovat s odborníky, kteří již pomohli některým dlužníkům reorganizací úspěšně projít, a kteří tak mají odborné znalosti insolvenčního práva z praxe a znají také fungování a postup soudů v případě insolvenčních řízení.

▪ **Nedostatek pracovního kapitálu**

I přesto, že reorganizace je procesem, který umožňuje dlužníkovi získat určitou ochranu před věřiteli, odložit úhradu starých závazků a v podstatě se oddlužit za udržení chodu podniku dlužníka, je reorganizace založena na jednom základním předpokladu, kterým je dostatek pracovního kapitálu, aby bylo možné udržet podnik v chodu a realizovat samotnou reorganizaci. Společnost, která je v úpadku, většinou dostatečným pracovním kapitálem nedisponuje a potřebuje jej získat z externích zdrojů v podobě zajištěných věřitelů nebo investorů stojících mimo reorganizaci. Pokud se však nepodaří dlužníkovi přesvědčit své zajištěné věřitele nebo mimo stojící subjekt o smysluplnosti jeho reorganizace a poskytnutí úvěrového financování, je jen velmi málo pravděpodobné, že reorganizace dlužníka bude úspěšná.

Závěr

Účelem mé rigorózní práce bylo zpracování problematiky reorganizačního plánu, jeho sestavení a následné provádění. Důvodem, proč jsem si toto téma vybrala, bylo poukázat na složitost reorganizačního procesu a na komplikace, které mohou v rámci procesu reorganizace vyvstat. Cílem mé práce bylo identifikovat skutečnosti, které vedou k tomu, že statisticky je v České republice od zavedení institutu reorganizace do našeho právního řádu stále velmi malý počet reorganizací, které se podařilo úspěšně dokončit.

Samozřejmě zcela souhlasím s názorem, že zachovávání podniků je žádoucí s ohledem na řádné fungování trhu a také s tím, že ekonomické potíže mohou postihnout v podstatě každého podnikatele, a to někdy zcela bez jeho zapříčinění například v důsledku stávající situace na trhu, ekonomické krize apod. a způsobit, že se daný podnikatel ocitne v úpadku. V návaznosti na to je pak zcela logické, že ve většině případů je podnikatel v úpadku veden snahou o záchranu svého podniku. V tomto okamžiku je však třeba si uvědomit, zda záchrana podniku v podobě sanace úpadku má vůbec smysl a zda se pouze podnikatel v úpadku nesnaží zachránit podnik, který pro to nesplňuje základní předpoklady. V některých případech by totiž byla sanace ekonomicky nevýhodná a podnikatel se jí může snažit dosáhnout pouze za tím účelem, že není připraven si přiznat svou porážku, kterou spatřuje v řešení svého úpadku konkursem. A to i přesto, že by v mnoha případech byl konkurs podstatně lepším řešením úpadku. V mnoha případech je totiž konkurz jediným racionálním řešením úpadku daného subjektu a může věřitelům přinést alespoň nějaké uspokojení oproti tomu, když je po řadu několika měsíců neúspěšně dlužníkem usilováno o svoji sanaci, která je nakonec neúspěšná a uspokojení věřitelů se poté v podstatě blíží nule a zachování podniku dlužníka se stejně dosáhnout nepodaří.

Nedomnívám se, že důvodem nízkého počtu úspěšných reorganizací by byl fakt, že Insolvenční zákon nepředstavuje dostatečně kvalitní a vyvážený právní předpis a brání tak tomu, aby byla reorganizace v praxi hojněji využívána, jak je velmi často diskutováno a z důvodu čehož je často opakovaně voláno po novelizaci Insolvenčního zákona. Spolupracovala jsem s týmem, kterému se podařilo dvě velké reorganizace dovést do úspěšného konce, a to i přesto, že se náš tým potýkal s řadou problémů, které se ale vždy podařilo nějakým způsobem vyřešit. Insolvenční zákon je poměrně

komplikovaným právním předpisem, nicméně nemohu říci, že by provedení reorganizace nějak zásadně znesnadňoval či dlužníky přílišně omezoval.

Z vlastní praxe vím, že reorganizace je velmi specifickým nástrojem, který je opravdu velmi časově, finančně a procesně náročný a složitý, a měl by tak být aplikován pouze v případech, kdy má sanace ekonomický smysl, věřitelé mají zájem na reorganizaci spolupracovat, dlužník má prostředky na provedení reorganizace, má za sebou tým ekonomických a právních poradců, podnik dlužníka bude po reorganizaci ozdraven a je předpoklad, že za určitou dobu po ukončení reorganizace bude opět generovat zisk. Využitelnost reorganizace je tak s ohledem na tyto předpoklady reálně možná pouze v ojedinělých případech, kdy pro její aplikaci splňuje dlužník Insolvenčním zákonem stanovené předpoklady a reorganizace má z ekonomického hlediska smysl.

Z mého pohledu by naopak reorganizace neměla být nadužívána, což by se mohlo stát, pokud se ještě více rozvolnily podmínky pro povolení reorganizace. Mám za to, že by v takovém případě docházelo k zahájení reorganizací u podniků, u kterých to zcela postrádá smysl, a buď by se je nepodařilo úspěšně dokončit, nebo by se je dokončit podařilo, ale po skončení reorganizace by brzy následoval opakovaný úpadek.

Reorganizace tedy nemůže být chápána jako standardní způsob řešení úpadku, ale naopak musí být i nadále chápána jako řešení výběrové a aplikovatelné pouze v případech, kdy má ekonomický význam reorganizaci provádět. Základním východiskem reorganizace není totiž reorganizovat za každou cenu, i když to nepřinese požadované efekty, ale reorganizovat pouze v případě, kdy je to pro všechny zúčastněné subjekty přínosné, a to je podle mého názoru hlavní aspekt, který by si měly subjekty usilující o povolení reorganizace uvědomit. Protože pokud je reorganizace přínosná, jak pro dlužníka, tak i pro věřitele, je pro dlužníka snazší reorganizaci nejen prosadit, ale také ji pak úspěšně realizovat a v takovém případě reorganizace bude plnit svůj předpokládaný účel a plnit svůj efekt.

Souhlasím s názorem, že počet úspěšně dokončených reorganizací je poměrně malý, ale mám za to, že důvodem pro tuto skutečnost není primárně tvrdost Insolvenčního zákona či neochota věřitelů tento způsob řešení úpadku jejich dlužníka připustit, ale zejména situace na straně dlužníků, kteří nejsou ve většině případů

subjekty, jejichž úpadek by měl být řešen právě reorganizací, protože nespĺňují širokou řadu předpokladů k tomu, aby byly úspěšně reorganizovány.

Seznam zkratek

Insolvenční zákon nebo IZ

Zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Občanský zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

PILSEN STEEL

Společnost PILSEN STEEL s.r.o., IČO: 47718706, se sídlem Plzeň, Tylova 1/57, PSČ 31600, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Plzni, oddíl C, vložka 3406

Prováděcí vyhláška

Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, kterým se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů

Revizní novela

Zákon č. 294/2013 kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

TEKAZ

Společnost T E K A Z, s.r.o., IČO: 45355266, se sídlem Hradební 62/2, 350 02 Cheb, zapsaná v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Plzni, oddíl

C, vložka 1724

Zákon o konkurzu a vyrovnání

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve zněních pozdějších předpisů

Zákon o ochraně hospodářské soutěže

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů

Zákon o přeměnách

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

Použitá literatura

Právní předpisy

Zákon č. 182/2006 Sb., zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 294/2013 kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

Nařízení Rady Evropských Společenství č. 1346/2000, o úpadkovém řízení ze dne 29. 5. 2000

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev

Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k návrhu insolvenčního zákona ze dne 21. 9. 2005

Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění insolvenčního zákon ze dne 27. 2. 2013

Knižní díla

HÁSOVÁ, J, MORAVEC, T. *Insolvenční řízení*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2013

HÁSOVÁ, J. a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 2. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2014

HOLEČEK, J. *Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy komunitárního práva: [praktická právní příručka]*. Praha: Linde, 2009.

HOSTINSKÝ, J. *Věřitel v českém a evropském insolvenčním právu*. 1. Vydání. Ostrava: Key Publishing, 2009

KOTOUČOVÁ, J. a kol. : *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2008

KOZÁK J. a kol.: *Insolvenční právo anebo osobní bankroty začínají*: 1. Vydání. Brno: Nakladatelství Rašínova vysoká škola s.r.o., 2008

KOZÁK, J.; BUDÍN, P.; DADAM, A; PACHL, L. *Insolvenční zákon a předpisy související. Nařízení Rady (ES) o úpadkovém řízení. Komentář*. 2. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2013

KISLINGEROVÁ, E., RICHTER, T., SMRČKA, L. a kol.: *Insolvenční praxe v České republice. V období 2008-2013*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2013

KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*. 1. Vydání. Praha: C.H.Beck. 2009

MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele*. 3. aktualizované vydání. Praha: Linde, 2014

MARŠÍKOVÁ, J. a kol.: *Insolvenční zákon s poznámkami, judikaturou, nařízením rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy*. 2. vydání. Praha: Leges, 2014

PACHL, L.: *Insolvenční zákon s judikaturou*. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2011

PRATT, S. *The Lawyer's Business Valuation Handbook: Understanding Financial Statements, Appraisal Reports, and Expert Testimony*. USA: American Bar Association, 2000

RICHTER, T. *Insolvenční právo*, 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwers, 2008

SCHELLEOVÁ, I. *Insolvenční zákon: poznámky, prováděcí předpisy, související předpisy*. Praha: Eurounion, 2006

SCHELLEOVÁ, I. *Úvod do insolvenčního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2007

WINTEROVÁ, A a kolektiv. *Civilní právo procesním doplněné*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde. 2011

ZELENKA, J a kol. *Insolvenční zákon – poznámkové vydání s důvodovou zprávou a nařízením Rady ES 1346/2000*. 2. aktualizované vydání. Praha: Linde a.s. 2008

Elektronické zdroje

DONNÉ, M. *Řešení úpadku dlužníka reorganizací a způsoby jejího provedení*.

Dostupné z:

<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d4953v6970-reseni-upadku-dluznika-reorganizaci-a-zpusoby-jejeho-prove/?search_query=%24issue%3D1174>

KOZÁK, J., *Insolvenční zákon krok za krokem*. Dostupné z:

<<http://www.konkurs-vyrovnani.cz/index.php?idac=511&idb=41>>

RAKYTOVÁ, T., SEIDLOVÁ, N., ŠŤASTNÝ, T., KHALIKOVA, N., VALNTOVÁ, E. *Analýza restrukturalizace podniků v ČR*. Dostupné z:

< <http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=eam&pdf=139.pdf> >

ŘEHÁČEK, O. *Postavení zajištěných věřitelů po revizní novele insolvenčního zákona*.

Dostupný z:

<<http://www.epravo.cz/top/clanky/postaveni-zajistenych-veritelu-po-revizni-novele-insolvenčního-zákona-93686.htm> l >

Tisková informace. *Vývoj insolvenčí v České republice v roce 2014*. Dostupná z:

<http://www.creditreform.cz/fileadmin/user_upload/CR-International/local_documents/cz/Presseartikel/Insolvence_2014.pdf>

Tým výzkumu insolvence k návrhu na snížení vstupní brány pro reorganizaci. Dostupný z:

<<http://www.vyzkuminsolvence.cz/tiskove-zpravy/tym-vyzkum-insolvence-k-navrhu-na-snizeni-vstupni-brany-pro-reorganizaci.html>>

TAUBR, M. *Právní úprava řešení úpadku reorganizací. Pohled věřitelů a dlužníka na tuto formu řešení*. Dostupné z:

< <http://www.kskri.cz/htm/stahuj.php?id=472> >

ŽIŽLAVSKÝ, M.. *Insolvenční řízení někdy připomíná proces, ve kterém dlužník přemístí vše co má do kapes od kalhot a svůj kabát odevzdá věřitelům*. Dostupné z:

< <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=11818> >

Časopisy

HOLEŠÍNSKÝ, P., STRNAD, M.. *Nové způsoby řešení úpadku dle IZ.. Právní rozhledy* č. 1/2008 str. 11

POHL, T. *Nová úprava insolvenčního řízení I. – IV. Část - Obchodní právo* č. 6. 2008

POHL T., *Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice*, BULLETIN ADVOKACIE 11/2007, Česká advokátní komora v Praze, Praha, 2007

RICHTER, T. *Reorganizace podle insolvenčního zákona*. Právní rozhledy. 2008, roč. 16, č. 13

RICHTER T., *Reorganizace podle insolvenčního zákona – 1. část*, Právní rozhledy č. 13/2008, 2008

RICHTER T., *Reorganizace podle insolvenčního zákona – 2. část*, Právní rozhledy 14/2008, 2008, Praha, str. 507

RICHTER T., *Reconciling the European Registered Capital Regime with a Modern Corporate Reorganization Law, Experience from the Czech Insolvency Law Reform*, *European Company and Financial Law Review*, Vol. 6., No. 2/3, 2009

ŽIŽLAVSKÝ M., *Soumrak restrukturalizace, úsvit reorganizace?*, BULLETIN ADVOKACIE č.. 6/2010, Česká advokátní komora v Praze, 2010

Judikáty

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 1. 2012, sp. zn. KSUL 69 INS 6687/2009, 2 VSPH 980/2011

Další zdroje

Insolvenční návrh spojený s návrhem na prohlášení konkursu společnosti T E K A Z, s.r.o. ze dne 15.10.2012 č.j. KSPL 27 INS 25222/2013-A-1

Usnesení Krajského soudu v Plzni o prohlášení úpadku dlužníka T E K A Z, s.r.o. ze dne 10.10.2013 č.j. KSPL 27 INS 25222/2013-B-82

Usnesení Krajského soudu v Plzni o povolení reorganizace dlužníka T E K A Z, s.r.o. ze dne 20.12.2014 č.j. KSPL 20 INS 25222/2012-B-7

Usnesení o schválení reorganizačního plánu dlužníka T E K A Z, s.r.o. ze dne 12.11.2014 č.j. KSPL 20 INS 25222/2013-B-144

Reorganizační plán dlužníka T E K A Z, s.r.o. ke dni 18.7.2014, jak vyplývá ze změn ke dni 19.9.2014, 23.9.2014 a 9.10.2014

Zpráva o reorganizačním plánu dlužníka T E K A Z, s.r.o. ke dni 18.7.2014, jak vyplývá ze změn ke dni 19.9.2014, 23.9.2014 a 9.10.2014

Resumé

Hlavním účelem mé práce je vymezení fungování reorganizace a poskytnutí detailního rozboru sestavování a naplňování reorganizačního plánu až do okamžiku skončení reorganizace. V rámci tohoto tématu se práce zaměřuje na problematická místa reorganizačního procesu vyplývající ze stávající právní úpravy obsažené v zákoně č. 184/2006 Sb., insolvenční zákon, poukazuje na způsob, jak se s těmito problémy vypořádávají zúčastněné subjekty v praxi. Cílem mé práce je odpovědět na otázku, proč je dosud tak malý počet úspěšně provedených reorganizací a proč je reorganizace celkově tak málo využívaným prostředkem řešení úpadku či hrozícího úpadku dlužníků.

Samotný text mé rigorózní práce je rozdělen do osmi kapitol. Každá kapitola je pak rozdělena do několika podkapitol. První kapitola se věnuje reorganizaci jako sanačnímu způsobu řešení úpadku dlužníka obecně. Druhá kapitola se zabývá postavením věřitelů v procesu reorganizace. Třetí kapitola se zabývá detailně problematikou reorganizačního plánu, a to zejména otázkou účelu reorganizačního plánu, procesu sestavování reorganizačního plánu, obsahu reorganizačního plánu a dokladů k němu příkládaných.

Čtvrtá kapitola se samostatně zabývá zprávou o reorganizačním plánu poskytujícím věřitelům veškeré nezbytné podklady a informace k tomu, aby věřitelé mohli o přijetí reorganizačního plánu kvalifikovaně rozhodnout. Pátá kapitola pojednává o schvalování reorganizačního plánu. Šestá kapitola si klade za cíl analyzovat postup provádění reorganizačního plánu a jeho naplnění s důrazem na nabytí účinnosti reorganizačního plánu a jeho účinky na dlužníka a jeho věřitele. Sedmá kapitola pak pojednává o skončení reorganizace a konkrétně pak o jednotlivých možnostech, jak toho lze dosáhnout. Osmá kapitola pak obsahuje závěr a vrchol této rigorózní práce, tedy identifikaci aspektů způsobujících nízkou úspěšnost reorganizací v českém právním prostředí a analýzu jednotlivých aspektů, které tuto situaci zapříčiňují.

Práce byla vypracována podle platné právní úpravy k 1. 1. 2015.

Summary

The main purpose of my thesis is definition of the functioning of the reorganization and providing detailed analysis of preparation and performance of a reorganization plan until the termination of the reorganization. The work focuses on the problematic parts of the reorganization process under the existing legislation included in the Act No. 184/2006 Coll., Insolvency Act, and points out a way how the stakeholders deal with these issues in the practice. The aim of my work is to answer why there is still so small amount of successful reorganizations and why is reorganization overall underused means of resolving insolvency or impending bankruptcy of debtors.

The thesis is divided into eight chapters and each chapter is further divided into several subchapters. The first chapter deals with reorganization as a remediation solution of the debtor's bankruptcy in general. The second chapter is concerned with creditor's position in the reorganization process. Third chapter discusses in detail the issue of a reorganization plan, in particular the question of its purpose, the process of preparation of a reorganization plan, the content of a reorganization plan and its annexes.

The fourth chapter is concerned with a report on the reorganization plan which provides to the creditors all necessary information for their qualification decision and voting about a reorganization plan. The fifth chapter aims to discuss voting and approval process of a reorganization plan. The sixth chapter investigates the process of the performance of a reorganization plan and its fulfillment with an emphasis on the effective date of a reorganization plan and its effects on a debtor and its creditors. The seventh chapter illustrates the termination of the reorganization and specifically on the various possibilities of how it can be achieved. The eighth chapter contains the highlight of this thesis, thus identifying the aspects that cause small amount of successful reorganizations in the Czech legal environment and analysis of the various aspects that cause this situation.

This thesis was written in accordance with the applicable law on the 1st January 2015.

Klíčová slova

Insolvenční řízení, úpadek, reorganizace, reorganizační plán

Key words

Insolvency proceedings, bankruptcy, reorganization, reorganization plan